

TAMÁSI INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

II. kötet: INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

Projekt azonosító: DDOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Dél-Dunántúli Operatív Program - Fenntartható településfejlesztés
a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák
kidolgozása”

Készítette:
Terra Stúdió Kft.
1134 Budapest, Szomolnok u. 14.

SZÉCHENYI 

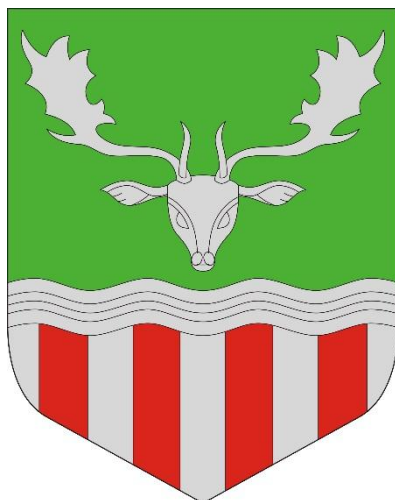


MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap



BEFEKTETÉS A JÖVŐBE



Tamási Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Készítették: Terra Stúdió Kft., Med-Geo Kft., Pro Urbe Kft.

Dulicz László, projektvezető

dr. Kukely György, projektvezető, vezető tervező

Rácz Andrea, megyei koordinátor

Imecs Anikó, megyei koordinátor, közlekedés szakági tervező

dr. Jeney László, felelős tervező

Varga Ágnes, társadalompolitikai és gazdaságfejlesztési szakértő

dr. Berényi Eszter, társadalompolitikai szakértő

Varga Zsolt, közlekedési szakági tervező

Zajovics András, közmű szakági tervező

Szűts Orsolya, zöldfelületi és tájrendezési szakági tervező,

Zorgelné Sin Emília, településtervező

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS.....	6
1 A HELYZETELEMZÉS FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI	8
2 KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI	12
2.1 Tamási jövőképe.....	13
2.1.1 Tamási jövőképe.....	13
2.1.2 Átfogó célok.....	15
2.2 A stratégiai fejlesztési célok meghatározása.....	19
2.2.1 Tematikus célok.....	20
2.2.2 Területi célok.....	27
3 A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK.....	28
3.1 A stratégiai célok és projektek összefüggései	29
3.2 Kulcsprojektek	31
3.2.1 Komplex mezőgazdasági program (K1)	31
3.2.1.1 Térségi mezőgazdasági együttműködés, közös feldolgozás, értékesítés (K1-H1).....	32
3.2.1.2 Mezőgazdasági energiahatékonyság megújuló energiákon alapuló növelése (K1-H2)	34
3.2.1.3 Térségi mezőgazdasági K+F kerekasztal kialakítása (K1-S1).....	35
3.2.2 Komplex turisztikai fejlesztés (K2).....	36
3.2.2.1 Gyógyturizmus kialakítása (K2-AT1)	37
3.2.2.2 Aktív turizmus fejlesztése (K2-H3).....	38
3.2.2.3 Kulturális és gasztró turizmus (K2-H4)	40
3.3 Hálózatos projektek.....	41
3.3.1.1 Geotermikus energián alapuló energetikai korszerűsítések (H5)	41
3.3.1.2 Humán infrastruktúra minőségi fejlesztése (H6).....	42
3.3.1.3 Város sportéletének felpezsdítése (H7)	43
3.3.1.4 Közterületek állapotjavítása (H8)	44
3.3.1.5 Műszaki infrastruktúrahálózat fejlesztése (H9).....	46
3.3.1.6 Középületek állapotának, energiahatékonyságának javítása és akadálymentesítése (H10)	47
3.4 Akcióterületi projektek.....	48
3.4.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával	48
3.4.2 Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása.....	49
3.4.2.1 Városközpont rehabilitáció (AT2)	49

3.4.2.2	Északi iparterület (AT3)	51
3.5	Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz	52
3.5.1.1	Ügyfél konform önkormányzat (E-S2)	52
3.5.2	Társadalmi kohézió és városi identitás erősítése, foglalkoztatás növekedésének elősegítése (E-S3)	53
3.5.3	Minőségi szakemberképzés elősegítése (E-S4)	54
3.6	A fejlesztések ütemezése	55
3.7	A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve	56
3.8	A város vonzáskörzetére kihatással lévő fejlesztési elképzelések (projektjavaslatok)	71
4	ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM	72
4.1	Bevezetés.....	73
4.2	A település szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területeinek bemutatása 73	
4.3	Az IVS-ben szereplő antiszegregációs tervben foglalt intézkedések értékelése	77
4.4	A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések	78
4.5	A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések	82
4.6	A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések.....	84
4.7	A tervezett intézkedések ütemezése és forrás háttere.....	85
4.8	Együttműködő partnerek	89
4.9	Az Anti-segregációs program megvalósításának nyomon követése – monitoring.....	89
5	A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	90
5.1	Külső összefüggések	91
5.1.1	A stratégia és a településszerkezeti terv összhangja	92
5.1.2	A stratégia és a fejlesztési tervek összhangja.....	93
5.1.2.1	A stratégia illeszkedése az Európai unió fejlesztéspolitikájához (Európa2020)	93
5.1.2.2	A stratégia illeszkedése az OFTK-hoz.....	95
5.1.2.3	A stratégia illeszkedése Tolna megye Területfejlesztési Programjához.....	97
5.1.2.4	A stratégia illeszkedése a településfejlesztési koncepcióhoz.....	98
5.1.3	A stratégia illeszkedése a társadalmat érintő ágazati tervekhez	100
5.1.4	A stratégia illeszkedése a gazdaságot érintő ágazati tervekhez.....	100
5.1.5	A stratégia illeszkedése a közlekedést érintő ágazati tervekhez.....	101
5.1.6	A stratégia illeszkedése az épített és természeti környezetet érintő ágazati tervekhez 101	
5.2	Belső összefüggések	102

5.2.1	A célok logikai összefüggései.....	102
5.2.2	A célok és a helyzetértékelésben beazonosított problémák.....	103
5.2.3	A stratégia megvalósíthatósága, a célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása.....	104
6	A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI.....	105
7	A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE	109
7.1	A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek.....	110
7.1.1	Fenntartható Energia Akcióprogram (SEAP)	110
7.1.2	Fenntartható városi mobilitási terv (SUMP).....	111
7.1.3	Helyi klímasztratégia	111
7.1.4	A város közterületeinek közösségi használata és a helyi identitástudat növelése – a boldog város	112
7.1.5	Szabályozási tevékenységek, eszközök.....	112
7.2	Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításának szervezeti kereteinek meghatározása	113
7.3	Partnerség biztosítása az ITS tervezése és megvalósítása során	115
7.4	Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok	116
7.5	Monitoring rendszer kialakítása	117
7.5.1	A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása	117
7.5.1.1	Módszertan.....	117
7.5.1.2	A monitoring tevékenység szervezeti háttere és folyamata	117
7.5.2	Indikátorok meghatározása.....	119
7.5.2.1	Az indikátorokkal szemben támasztott követelmények.....	119
7.5.2.2	A stratégia indikátorai	120
8	Mellékletek.....	125

Tamási középtávú fejlődési pályájának meghatározásához szükséges a 20014-2020 közötti időszakot átfogó Integrált Városfejlesztési Stratégia elkészítése .

Tamási Integrált Településfejlesztési Stratégiája a településfejlesztési koncepcióról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet alapján, annak 2. mellékletében meghatározott tartalom szerint került kidolgozásra.

Az épített környezet alakításáról és védelméről 1997. évi LXXVIII. törvény 9/A. § (2) bekezdése szerint az Integrált Településfejlesztési Stratégia a rendelkezésre álló és bevonható források ismeretében meghatározza a településfejlesztési koncepcióban meghatározott célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló beavatkozásokat, programokat, továbbá a megvalósítás eszközeit és nyomon követését.

A 314/2012. (XI. 8.) kormányrendelet 3. § (5) szerint a stratégia a koncepcióval összhangban, a településszerkezeti terv figyelembevételével kerül kidolgozásra. 6. § (1) A középtávra szóló stratégiát az önkormányzat a megállapításról szóló döntés mellékleteként fogadja el.

A városvezetés a koncepcionális és stratégiai munka módszerének meghatározásakor partnerségi tervet fogadott el, amely mentén került sor a fejlesztésben érdekelt szereplők tervezési folyamatban történő részvételére, bevonására, illetve a szakmai munka és döntés-előkészítés hivatalon belüli koordinációjának megvalósítására. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia egyeztetése és elfogadása a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet, valamint Tamási Város Önkormányzata 10/2015.(I. 21.) sz. képviselő-testületi határozata¹ alapján történik.

A munka alapvető célkitűzése, hogy Tamási megfelelően pozícionálja magát hazai és nemzetközi szinten, beazonosítsa azokat az egyéni és egyedi tényezőket, amelyeket fejlesztve versenyképes maradhat, versenyelőnyökhöz juthat. Az Országos Fejlesztési- és Területfejlesztési Koncepcióban (OFTK) meghatározásra kerültek a legfontosabb célkitűzések, kimondva, hogy a városok és térségeik az ország gazdasági növekedésében és területi fejlődésében meghatározó szerepet játszanak. Az OFTK-hoz illeszkedve elkészült a Tolna megyei Területfejlesztési Koncepció és Program, amelyek keretet adnak a településfejlesztési elképzeléseknek. Ezekhez illeszkedve készült el Tamási Integrált Településfejlesztési Stratégiája.

¹ Tamási Város Önkormányzata Településfejlesztéssel és településrendezéssel összefüggő Partnerségi Egyeztetési Szabályzata

1 A HELYZETELEMZÉS FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI

A megalapozó vizsgálat a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet mellékletében meghatározott tartalom szerint készült, így helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészt tartalmaz. A vizsgálat a város térségére is kitékint.

A helyzetfeltárás, a helyzetelemzés és helyzetértékelés eredményeként a stratégia elkészítéséhez kulcsfontosságú területek legfontosabb tendenciái kerültek bemutatásra, szakterületenként áttekintve a város és térsége esetében a jelenlegi helyzetképet, kiemelve az erősségeket, gyengeségeket, lehetőségeket és veszélyeket, a fejlesztési szükségleteket és a konfliktusterületeket.

Tolna megyén belül a leghátrányosabb helyzetű és a legtöbb települést (30 százalékukat) magába foglaló kistépülési járás központja Tamási, amelynek regionális jelentőségét a termál- és gyógyturizmus adja.

Tamási nagy múltú település, mely hagyományosan az egyik jelentős települése a kevés városú Tolna megyének. A legnagyobbak, legrangosabbnak számított a körülötte sűrűsödő kisebb-nagyobb falvak között. Erősen hullámzó fejlődéstörténetében a prosperáló és válságidőszakok egymás után váltották egymást. A középkorban a várkastéllyal rendelkező főúri birtokközpontként a vármegye egyik jelentős mezővárosává fejlődött, török uralom alatt azonban csak kisebb jelentőségű török várral rendelkezett.

A hódoltság után Tamási ismét városias fejlődésnek indult, a környező vidék vásárközpontja lett. A Dél-Dunántúlon a meggyérült lakosság miatt német bevándorlókat telepítettek le, akiknek köszönhetően a térség mezőgazdasága felvirágzott. A németajkú népesség egy része elmagyarosodott, más része viszont évszázadokon át megőrizte nemzeti kultúráját, a sváb hagyományok ápolása ma is fontos kulturális turisztikai vonzerős jelenthet a város számára.

A XIX. századi kapitalista fejlődés – mely a megye több városát (pl. Dombóvár vagy Bátaszék) is fellendítette – csak részlegesen érintette Tamásit, mivel a vasúti fővonalak elkerülték. Tamásiban csak helyi jellegű, és főként a helyi mezőgazdasághoz kapcsolódó ipar fejlődött ki, mely csupán egy kis téglagyárból, tejüzemből és malomból állott. A járásszékhely szerepkör hatására fontos igazgatási intézmények települtek Tamásiba.

A város fejlődése a két világháború között lelassult, ezt a város építészeti arculata is tükrözi. Az 1960-as évektől a szocialista vidékfejlesztés idején Tamási új közintézményekkel, lakóteleppel bővült és a korábban jelentős gyárat még nem látott faluba új ipari üzemek települtek. Mindezek következtében az erősen városhiányos térség centrumaként 1984-ben – történelmében negyedszer – városi címet nyert. Ezt követően került sor új óvoda, iskolai konyha, rendelőintézet és gyógyszertár, galéria, zeneiskola, modern üzletsorok és bankfiókok létesítésére, valamint egy korszerű szennyvíztelep építésére. Jelentős közigazgatási változás volt 2007-ben Pári kiválása.

A rendszerváltoztatás utáni privatizációval a korábban eredményesen működő termelőszövetkezetek, az állami gazdaság és a kiváló minőségű földterületek egy része külföldi érdekeltségű vállalkozások került. A birtokonkoncentráció mellett a növénytermesztési vetésforgó, takarmánytermelés, állattartás és trágyázás egymásra épülő hagyományos mezőgazdasági vertikuma is szétesett.

Az elmúlt évtizedekben jelentős kicserélődés figyelhető meg a város meghatározó feldolgozóipari üzemeinek körében. Az ezredforduló után több korábban jól működő vállalkozás leépült vagy elköltözött, funkcióváltásra szoruló, alulhasznosított barnamezős területeket hagyván maguk után. Helyettük azonban új, jelentős foglalkoztató vállalkozások is megjelentek elsősorban a város északi

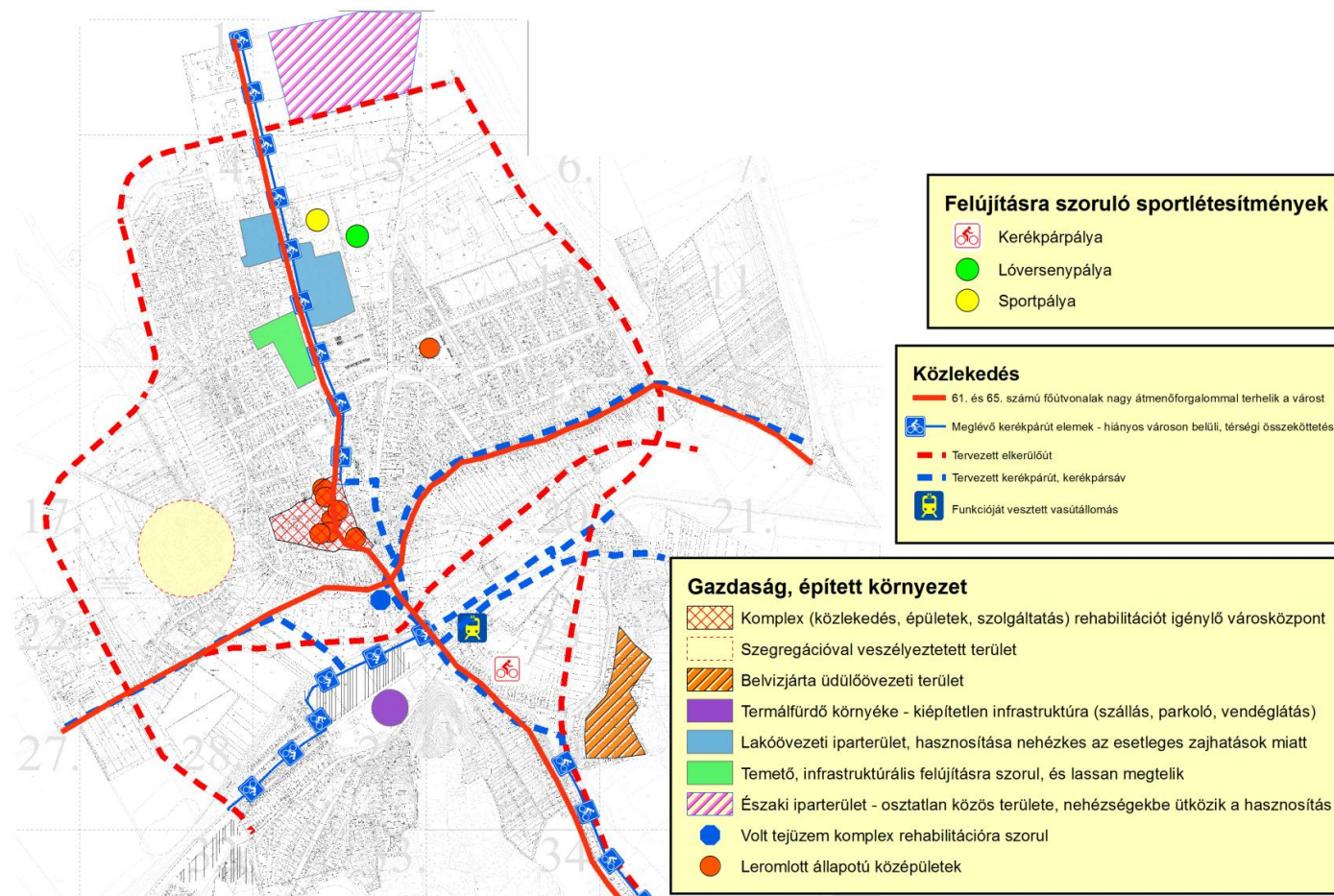
iparterületein. A városvezetés tervei alapján ezen északi iparterület tovább bővítését célozzák, mivel a jelenlegi ipari területek nem alkalmasak nagyobb cég (200 fős foglalkoztatotti létszámú) zöldmezős beruházására. Az iparfejlesztés során a jövőben Tamásin túlnyúló, pozitív hatása lehet a járás foglalkoztatására, vállalkozásaira is. Tamásiban az elmúlt évek folyamán számos fejlesztés, beruházás valósult meg, amelyek nagyban hozzájárultak a város fejlődéséhez. 2007–2013 között 22 lezárt vagy jelenleg is futó, európai uniós forrást felhasználó projektet valósított meg az önkormányzat, amely közel 6 milliárd Ft-os összértékű támogatásban részesültek.

A jövőbeni fejlődés meghatározásában döntő jelentősége van a helyi erőforrások (kiváló minőségű földterületek, erdősségek, geoterma) nagyobb fokú hasznosításának. A mezőgazdaság fejlesztésétől a munkalehetőségek bővülésén túl az önellátás irányába történő elmozdulásra fektetnek különös hangsúlyt, valamint a térségben megtermelt jó minőségű alapanyagokból helyi brand építését szorgalmazzák. A mezőgazdaság a kiváló termőhelyi adottságú vidékre, valamint a geotermia által fűthető üvegházi termesztésre is alapozhat a jövőben.

A turizmus sokrétű fejlesztése (termál, gyógy, aktív szabadidő, kultur és gasztroturizmus) régóta meghatározza a város fejlesztési irányvonalát. A turizmus fellendülésétől a foglalkoztatás növekedését, a közvetlen és közvetett bevétel növekedést egyaránt remélik. Ennek érdekében összehangolt fejlesztés végrehajtását szorgalmazzák a programkínálat bővítése, színvonalának erősítése és a kiszolgáló létesítmények (szállás, vendéglátás, rekreációs szolgáltatások infrastruktúrájának megteremtése) megépítése terén is. Az önkormányzat bíz abban, hogy a turizmusfejlesztésbe magán befektetőket is be tud vonni, az együttműködési lehetőségek keresése folyamatban van. A város tervezett egészségturisztikai szerepkörének fontos eleme a termálfürdő és a kerékpárút-hálózat fokozatos fejlesztése.

Az Ability Fürdőfejlesztés mellett az elmúlt időszak legnagyobb beruházását az integrált mikrotérségi oktatási központ kialakítása jelentette Tamásiban (DDOP 3.1.2/2F-2f). A több mint 1,2 milliárd Ft értékű oktatásfejlesztési beruházás részét képezi a város ifjúságpolitikájának, amely kulcsfontosságú szerepet játszik ahhoz, hogy Tamási a jövőben népességét megtartani képes, vonzó várossá váljon.

Problématérkép



2.1-1. ábra: A Megalapozó vizsgálatban beazonosított problémák

2.1 TAMÁSI JÖVŐKÉPE

Az integrált településfejlesztési stratégia – a településfejlesztési koncepcióval és az Európa 2020 stratégiával összhangban – Tamási 2020-ig elérni kívánt fejlesztési céljait határozza meg.

2.1.1 Tamási jövőképe

A város jelenleg hatályban lévő Településfejlesztési Koncepciója 2003-ban készült, amely nem határoz meg jövőképet, így az Integrált Településfejlesztési Stratégia megalapozó fázisában a várossal a következő jövőkép megfogalmazására került sor:

Tamási a helyi erőforrások sokoldalú, innovatív és integrált hasznosításán alapuló gazdaságfejlesztés és ezzel összhangban növekvő társadalmi jólét városa.

Mindezek alapján Tamási hosszú távon elérni kívánt céljai az alábbiakban foglalható össze:

- **Egészségturisztikai tengely társközpontja**

Tamási az egyik társközpontja a Dombóvárral együtt alkotott nyugat-tolnai egészségturisztikai tengelynek, amelynek alapja a termálfürdő, de emellett a város turisztikai vonzereje több más tényezőn is alapul. Az egészségturisztikai vonzerőhöz kapcsolódnak a természeti környezettel harmonikusan kialakított, a közeli erdőségekre és tavakra alapozott rekreációs és szabadidő eltöltési attrakciók. A látnivalók kiegészülnek a történeti hagyományokon alapuló értékes épített örökségét ápoló, de arculatában megújulni képes településképpel. Tamási a funkcionálisan és látványában megújult városközpontjával, gondozott utcáival és tereivel, jól karbantartott épületállományával, vonzó képet sugároz a turistáknak. A gazdag programkínálat a sváb nemzetiség hagyományokat is felhasználja. A turizmus fejlődését elősegíti a jól működő kiszolgáló turisztikai infrastruktúra: a megfelelő mennyiségű és minőségű helyi vendéglátóipari és szálláshely-kapacitás megléte.

- **Komplex geotermikus megújuló energetikai K+F-bázis**

A várost övező természeti környezet minőségi fenntartásával, az értékek védelmével és megőrzésével, valamint megfelelő hasznosításával, a megújuló energiaforrások széles körű felhasználásával, a fenntarthatóság szempontjai érvényesülnek, Tamási környezettudatos várossá válik. A geotermikus megújuló energiának az erőművi hasznosítása mellett több célra is felhasználásra is kerül, egyaránt alapjául szolgál a lakóközösségi fűtésrendszernek, az ipari park energiahatékonyság növekedésének és az üvegházás mezőgazdasági termelésnek. Az óvodától a középiskoláig bevezetett célirányos oktatás és a felnőtteknek szóló programok eredményeként pozitív szemléletmód-váltás következik be a környezeti magatartásban.

- **A járás helyi erőforrásokra alapozott foglalkoztatási központja**

Tamási munkahelyteremtő gazdasága révén kiterjedt vonzáskörzettel rendelkező járásszékhely-város, amely fokozatosan tudásalapú központtá válik, ahol a gazdaság egyenletes ütemben fejlődik, egyre magasabb számú jól kvalifikált munkaerőt foglalkoztat. A város ipari hagyományaira alapozva, de kiszélesedő ipari struktúrával, a környezetet nem terhelő ágazatokban, növekvő hozzáadott érték termeléssel stabil munkalehetőséget nyújt a város és a járás számára. A térség kiváló minőségű mezőgazdasági adottságaira alapozva növekszik a mezőgazdasági termékeket termelő és feldolgozó ágazatok szerepe. A város fenntartható és versenyképes élelmiszeriparral rendelkezik, amely a tájjal, a környezettel harmonizál, és terület felhasználás mennyisége szempontjából takarékos. A gazdálkodás a természeti értékeket nem veszélyezteti, nem károsítja, illetve káros hatásait minimalizálja. Tamási biztos megélhetést és egzisztenciát nyújt mind a város, mind pedig a járás

gazdálkodói számára. A helyi cégek mellett külső vállalkozások is tudatosan települnek Tamásiba és hosszútávon gondolkodnak. A város bevételei kiszámíthatóak, pénzügyi helyzete stabil.

- **Fontos kerékpárút-hálózati csomópont**

Tamási mind az országos jelentőségű, megyei mind pedig a helyi jelentőségű településközi kerékpárút-hálózat integráns tagja. A kerékpárutakon keresztül nem csupán a szomszédos települések érhetőek el, hanem nagy jelentőséggel bír a településen belüli közlekedésben is. A kiépített kerékpárutak szorosan illeszkednek a környezettudatos és egészségtudatos turisztikai fejlesztésekhez. A kerékpárút-hálózat egyaránt fontos szerepet tölt be a szabadidős célú és a napi szintű hivatásforgalmi kerékpáros forgalom számára. A kerékpárút-hálózat így turisztikai jelentősége mellett fontos hozadékkal bír a lakosság otthonérzetének megteremtésében is.

- **Intelligens és vonzó kis-középváros**

Megfelelően kiépített műszaki infrastruktúrájának és magas színvonalú humán közszolgáltatásainak köszönhetően Tamási egy otthonos, minden korosztályú polgára számára jó életminőséget biztosító város. Az élhetőség szempontjából a funkciók bővítése és a szolgáltatások kínálatának, minőségének és elérhetőségének javítása folyamatos, a lakossági kereslet növekedésével tovább erősödik. A városon belül a lakó- és üdülőfunkciójú területek általános állapota javul, amelynek fő összetevője a közterületek minőségi fejlesztése. A stabilan és színvonalasan működő oktatási rendszer az alaptól a felsőfokig egyszerre teszi lehetővé a tehetséges fiatalok számára képességeik helyi kibontakoztatását, nyújt a helyi gazdasághoz illeszkedő szaktudást, hozzájárul a helyi lakosság magas képzettségi szintjéhez. Az eredményes közösségfejlesztés révén nyitottak a helyi hagyományos értékeken alapuló és a megújuló kulturális programokra is. A városba újonnan beköltözők integrálódnak Tamási társadalmába. A város lakossága, az intézmény- és az infrastruktúra-hálózat által is kezelhető, egészséges léptékben növekszik. A népesség növekedése nem csak a pozitív vándorlási különbözetnek köszönhető, hanem az egyre magasabb számban helyben maradó fiataloknak, akik perspektívát és pozitív jövőképet látnak Tamásiban és büszkéek arra, hogy itt élhetnek. A javuló népességmegtartó és népességvonzó képességnek köszönhetően a lakosság korösszetétele még kedvezőbbé válik. Tamási a tanulmányaik elvégzése után visszatérő fiatalok számára is vonzó, a letelepedéshez tényleges alternatívákat nyújtani tudó település lesz.

- **Az országos jelentőségű közlekedési fővonalakhoz csatlakozó járásszékhely**

Az M65 autópálya kiépítésével és a vasúti közlekedés visszaállításával Tamási beintegrálódik az országos jelentőségű gyorsforgalmi közút- és vasúthálózatba. Az említett közlekedési vonalak feltárják nem csupán Tamási, hanem egész Északnyugat-Tolna megye hosszú ideig „forgalmi árnyékban” lévő területét tárják fel, amelynek elsődleges hozadéka a helyi lakosság életminőségének javulása, de az elérhetőség javulása ösztönzőleg hat a helyi vállalkozások és a turizmus fejlődésére is. A jó elérhetősége révén a kiterjedt vonzáskörzettel rendelkező Tamási hatékonyabban be tudja tölteni a térségén belül vezető szerepét, amellyel funkcióiban felzárkózhat Tolna megye többi meghatározó központja mellé.

2.1.2 Átfogó célok

Tamási Településfejlesztési Koncepciója átfogó célokat nem fogalmaz meg, így a jövőkép eléréséhez kapcsolódóan, jelen dokumentumban a következő három átfogó cél került megfogalmazásra. A három cél kijelöli a város legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti kihívásokra adott válaszait.

1. **Helyi erőforrás-alapú önellátó város:** A helyi erőforrásokat fenntarthatóan és innovatíván hasznosító, versenyképes, több lábon álló, önellátó gazdaság
2. **Egészségturisztikai központ:** Minőségi szolgáltatásokon alapuló rekreációs termál- és gyógyturizmus
3. **Intelligens és vonzó város:** A város magas színvonalú humán szolgáltatásai és infrastrukturális feltételei, minőségi lakókörnyezete komfortérzetet nyújt lakói és a beköltözők számára.

HELYI ERŐFORRÁS-ALAPÚ ÖNELLÁTÓ VÁROS

A helyi erőforrás-alapú önellátó város cél a munkahelyteremtéssel kapcsolatos gazdaságfejlesztési célokat integrálja. A város gazdasági stabilitásának megteremtése érdekében törekedni kell a gazdaság diverzifikációjára. A város meglévő iparterületének fejlesztésével, illetve a várostól távolabbi északi területeken kialakítható telephelyeken vállalkozók vonzásával, továbbá helyi termékek előállításával és feldolgozásával a foglalkoztatás tekintetében komoly előrelépés érhető el. A település alapvetően olyan gazdasági vállalkozásokat támogat, amelyek magas hozzáadott értékű tevékenységet folytatnak, és környezetbarát technológiákat alkalmaznak. Tamásinak különleges adottságai vannak a természeti erőforrások területén: van termálvize, kiválóak a mezőgazdasági adottságai, tiszta a levegő, gyönyörű a táj. A város a helyi erőforrásokra alapozó, fenntartható, innovatív és versenyképes gazdaság erősítését célozza meg, azt, hogy a meglévő erőforrások hatékonyabb felhasználásával saját lábára tudjon állni, minél nagyobb mértékben önellátóvá váljon.

A célállapot fő jellemzői:

- A kibővített ipari területnek köszönhetően növekszik az ipari és szolgáltató szektor hozzáadott értéktermelése, részben a helyi kis- és közepes méretű vállalkozások, részben a betelepülő közepes és nagyobb vállalkozások teljesítménye révén;
- A város jól megközelíthető, korszerű, a megújuló geotermikus energetikai bázist hasznosító, energia-hatékony, relatíve olcsón üzemeltethető és változatos telephelykínálattal áll a befektetők rendelkezésére;
- A helyi munkaerő szakmai felkészültsége, motiváltsága kiváló, illeszkedik a kereslethez, a folyamatos tovább- és átképzés lehetőségei rendelkezésre állnak, a közfoglalkoztatás fokozatosan áttér a piaci foglalkoztatásba;
- A város aktív vállalkozásfejlesztési és befektetés-ösztönzési politikát folytat, a gazdaság és a település vezetése között érdemi párbeszéd van, egyúttal a város szoros K+F együttműködésben van egyetemekkel;
- A járás többi településével szoros együttműködésben, a helyi és járási erőforrásokon alapuló, megfelelő mennyiségű és minőségű mezőgazdasági termelés és a kapcsolódó fejlesztések komplex tervezése az egész térség élelmiszergazdaságának fejlődéséhez is hozzájárul;
- A korszerű, hatékony és diverzifikált helyi gazdaság termékei versenyképesek, ahol az újonnan betelepülő vállalkozásoknak köszönhetően növekednek a helyi adóbevételek, amelyek hozzájárulnak a város fejlesztéséhez és üzemeltetéséhez.

EGÉSZSÉGTURISZTIKAI KÖZPONT

Az egészségturisztikai központ átfogó cél Tamási turisztikai vonzerejének növelését segíti a meglévő adottságok hatékonyabb kihasználásával. A település természeti erőforrásai egymáshoz jól illeszthető, sokszínű, átfogó kínálatú, szervezett turisztikai szolgáltatásoknak otthont adó fejlesztéseket tesznek lehetővé. A város jövője szempontjából kiemelt jelentőséggel bír a termál-és gyógyvízkészletre épülő fürdő-és gyógyturizmus, így a turizmus fellendítésének kiindulási alapja a fürdő fejlesztése és megfelelő üzemeltetése. Ez azonban önmagában nem elegendő, szükséges az egészségturizmushoz kapcsolódó egyéb különböző turisztikai attrakciók fejlesztése is: a vadászaton, halászáton, ökoturizmuson, lovassporton alapuló, hálózattá fejlesztett rekreációs, szabadidős, üdülési és sportolási turisztikai kínálat, valamint az ezeket kiszolgáló közlekedés, kereskedelem, vendéglátás, és szálláshely-szolgáltatás kialakítása. Tamási a XXI. században a Tolna megyei egészségturisztikai tengely egyik kedvelt célpontjává válhat minden turisztikai célcsoport tekintetében, ha az értékes épített örökségre, sváb nemzetiségi hagyományokra alapozó meglévő turisztikai programkínálat minőségi fejlesztése mellett potenciális vonzereje tovább erősödik a termálfürdő a hozzá kapcsolódó rekreációs kínálat lehetőségével, a városmarketing tevékenységének fejlesztésével, sokoldalú desztináció-menedzsmenttel.

A célállapot fő jellemzői:

- Tamási az egészségturizmus kiemelt és versenyképes városa multifunkcionális fürdővel, komplex egészségügyi intézménnyel és tanuszodával
- Az egészségturisztikai fejlesztések során a környezeti egyensúly megőrzése kiemelt hangsúlyt kap, Tamási a természetközeli gyógyturizmus célterületeként jelenik meg;
- Sokoldalú turisztikai attrakciók (kerékpáros, gyalogos, lovas turistaútvonalak) állnak rendelkezésre, a kerékpárutaknak a közlekedési hálózat egyéb elemeihez is kapcsolódó hálózata kiterjedtebbé, használata biztonságosabbá válik, a városban kerékpáros közösségi közlekedési szolgáltatások épülnek ki, ami mind a hivatásforgalmú, mind a szabadidős célú kerékpározás népszerűségének növekedését, a személygépkocsi városi célú használatának visszaszorulását eredményezi;
- A város területfelhasználási politikáját az energiahatékonyság kiemelt figyelembe vételével alakítja, megőrzi a város relatív kompaktságát, a környező mezőgazdasági és erdőterületeket, a városi nyitott terek és minőségi zöldfelületek és aránya tovább növekszik és hálózattá bővül, a tájhasználat optimális;
- Megfelelő mennyiségű és minőségű kapcsolódó turisztikai szolgáltatás, vendéglátás és szálláshelykínálat áll a különböző célcsoportok rendelkezésére, amely a turizmus jövedelemtermelő képességének növekedését eredményezi;
- A jó minőségű szolgáltatások és pezsgő kulturális élet, programok nyújtása révén Tamási több turisztikai területen is vonzó célponttá válik (kulturális, sport, öko- és szabadidős turizmus, egészségmegőrzés)
- A turisztikai termékpaletta optimális kihasználása, járási szintű desztinációs összefogás és az turisztikai vállalkozások ösztönzése;

INTELLIGENS ÉS VONZÓ VÁROS

Az intelligens és vonzó város átfogó cél a hatékonyan működő, minőségi kínálatot nyújtó kisváros („smart city”) kialakítását tervezi. A város magas színvonalú humán szolgáltatásai és infrastrukturális feltételei, minőségi lakókörnyezete komfortérzetet nyújt lakói és a beköltözők számára. A demográfiai változásokhoz alkalmazkodva intézményrendszerét is a kereslethez igazítja, s a különböző kor- és célcsoportok életminőségének javulásához hozzájárul, miközben a fenntartható városüzemeltetés szempontjai is érvényesülnek. Kiemelt hangsúly helyeződik a helyi erőforrások (táji, természeti, épített értékek stb.) hasznosítására. A megújuló energiaforrások széles körű felhasználásával, az energiahatékonyság javításával, s a szemléletformálás segítségével Tamási környezettudatos várossá válik. A közbiztonság javítása is megjelenik az élhetőség szempontjai között. A funkciók bővítése a közlekedés és a humán szolgáltatások kínálatának, minőségének és elérhetőségének javítása, a közterületek minőségi fejlesztése a lakosság életfeltételeit, életszínvonalát, otthonérzetét alapvetően meghatározza. A minőségi élet feltételeinek javulása a város népességmegtartó erejének növelését eredményezi.

Az intelligens és vonzó város megteremtésének kulcsfontosságú pillére a humán erőforrás fejlesztése, a lakosság képzettségi szintjének növelése és a magasan kvalifikált munkaerő letelepítése. Mindezt lehetővé teszi a tehetséges fiatalok képességeinek kibontakoztatását célzó fejlesztések, ösztöndíjrendszerek (pl. Bursa Hungarica) támogatása és a helyi gazdasági igényekhez igazodó szakképzési rendszer. A stabilan és minőségi színvonalon működő oktatási, képzési intézmények fejlesztése elősegíti a különböző társadalmi csoportok közötti helyi társadalom kohézió javítását, a helyi társadalom szolidaritását és befogadóvá válását is.

A célállapot fő jellemzői:

- A jól szervezett városüzemeltetés, műszaki infrastruktúra, a minőségi, tiszta lakókörnyezet, a megfelelő színvonalú intézményhálózat közszolgáltatásai (városablak kialakítása, nyitott önkormányzat) vonzóvá és komfortossá teszi a várost;
- Energiaellátásának biztosítására egyre növekvő arányban kerülnek hasznosításra a megújuló energiaforrások, s kiemelten kerülnek figyelembe vételre az energiahatékonyság szempontjai mind az új épületek építésénél, mind a meglévő épületállomány felújításánál;
- A klímaváltozásra a város megfelelő válaszokat fogalmaz, mind az adaptáció, mind a mitigáció területén. Többek között nő az elvezetett és visszatartott csapadékvíz mennyisége, s a víz jelentősége a városképben is még jobban megjelenik;
- Megvalósul a belső közúti közlekedési hálózat fejlesztése, a városközpont közúti forgalomtól való tehermentesítése az ehhez szükséges elkerülő utak kialakításával, megépül az M65 autópálya és újra megvalósul a vasút feltárás;
- A közösségi közlekedés kevesebb közlekedési terheléssel és jó színvonalon szolgálja ki a város és térsége lakóinak utazási igényeit. A kiterjedt és rugalmasabbá váló autóbusszos közlekedés mellett az újraindított vasút is egyre vonzóbb alternatíva a városkörnyék és a város kapcsolatában is, köszönhetően a megújult infrastruktúrának, az intelligens és rugalmas közlekedésszervezési megoldások bevezetésének, valamint az elővárosi vasúti közlekedés fejlődésének. A városban innovatív, környezetbarát tömegközlekedés alakul ki.
- Fejlett köznevelési, közoktatási rendszer a bölcsődétől a felsőfokig, pezsgő kulturális élet, közművelődés,
- A lokálpatriotizmus és a helyi közösségi élet erősödik, a város a fiatalok számára vonzó marad, s tanulmányaik elvégzése után visszatérnek Tamásiba;

- Tamási javuló népességmegtartó és népességvonzó képességnek köszönhetően a lakosság száma és összetétele még kedvezőbbé válik;
- A hatékonyan működő szociális ellátások révén a város periferiáin élő, társadalmilag hátrányos helyzetű csoportok integrációja révén a társadalmi különbségek csökkennek.

2.2 A STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉLOK MEGHATÁROZÁSA

Tamási 2020-ig elérendő, középtávú stratégiai célkitűzései egyrészt középtávú átfogó célokat, másrészt városi szintű tematikus célokat foglalnak magukban.

Jövőkép	Tamási a helyi erőforrások sokoldalú, innovatív és integrált hasznosításán alapuló gazdaságfejlesztés és ezzel összhangban növekvő társadalmi jólét városa.		
Középtávú átfogó célok	1. A helyi erőforrásokra alapozó, fenntartható, innovatív és versenyképes, több lábon álló, a foglalkoztatottak megtartásával és bővítésével szinergikusan fejlődő helyi gazdaság erősödjön	2. A helyi turisztikai és rekreációs potenciál kihasználásával a város a nyugat-tolnai egészségturisztikai tengely társközponti szerepkörét töltse be	3. A műszaki és humán ellátórendszereit megfelelő minőségben működtető, intelligens és vonzó város tartsa meg népességét, erősítse a helyi társadalmi kohézióját
Városi szintű tematikus célok	T1: Megújuló geotermikus energetikai K+F bázis kialakítása	T4: Termálfürdő egészségturisztikai funkcióinak bővítése, egészségtudatos életmód erősítése	T7: Életminőség javítása a műszaki infrastruktúra-hálózat fejlesztésével
	T2: Mezőgazdasági komplex K+F program megvalósítása	T5: Helyi turisztikai kínálat versenyképességének növelése	T8: Humán erőforrás fejlesztése, a népességmegtartó képesség erősítése
	T3: Helyi erőforrásokon alapuló munkahelyteremtés	T6: A turizmushoz kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés, településmarketing	T9: Társadalmi kohézió erősítése, a leszakadó csoportok támogatása

2.2.1 Tematikus célok

A tematikus célok a közép-távú városfejlesztési célok mentén kerültek meghatározásra, amelyek főbb beavatkozási területei a gazdaság, a turizmus, a társadalom és az életminőség javítása. A tematikus célok rendszerét az alábbi táblázat foglalja össze:

1. A helyi erőforrásokra alapozó, fenntartható, innovatív és versenyképes, több lábon álló, a foglalkoztatottak megtartásával és bővítésével szinergikusan fejlődő helyi gazdaság erősödjön	
T1	Megújuló geotermikus energetikai K+F bázis kialakítása
T2	Mezőgazdasági komplex K+F program megvalósítása
T3	Helyi erőforrásokon alapuló munkahelyteremtés

2. A helyi turisztikai és rekreációs potenciál kihasználásával a város a nyugat-tolnai egészségturisztikai tengely társközponti szerepkörét töltse be	
T4	Termálfürdő egészségturisztikai funkcióinak bővítése, egészségtudatos életmód erősítése
T5	Helyi turisztikai kínálat versenyképességének növelése
T6	A turizmushoz kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés, településmarketing

3. A humán és műszaki ellátórendszereit megfelelő minőségben működtető, intelligens és vonzó város tartsa meg népességét, erősítse a helyi társadalmi kohézióját	
T7	Életminőség javítása a műszaki infrastruktúra-hálózat fejlesztésével
T8	Humán erőforrás fejlesztése, a népességmegtartó képesség erősítése
T9	Társadalmi kohézió erősítése, a leszakadó csoportok támogatása

T1: Megújuló geotermikus energetikai K+F bázis kialakítása

A megújuló geotermikus energetikai K+F bázis kialakításnak célja a fenntartható fejlődés elősegítése az energiahatékonyság növelésével, illetve a megújuló energiák alkalmazásával. A környezettudatosság fontos eleme az energiatudatosság, amely kapcsán törekedni kell az épületállomány energiatakarékosságot szolgáló felújítására, valamint a működtetésére, intézményeknél a minél magasabb fokú napenergia hasznosításra. A megújuló erőforrások fűtési és hűtési célú hasznosításának elterjedését, ezen belül is a földhő, illetve a napelemek, napkollektorok hasznosítását csak lokális szinten, a fogyasztási helyhez kapcsolódóan célszerű támogatni. A termálvizek esetén törekedni kell a több célú hasznosításra, pl. a jóléti, fürdési, gyógyászati szolgáltatásokon túl a hulladékvizek, és így a hulladékegyesítés fűtési célú felhasználására. A beavatkozás egyrészt magában foglalja az iparterület megújuló energia-felhasználásának (amely ez esetben a geotermikus mellett napenergia hasznosítását is jelenti) és energiahatékonyság-növelésének támogatását.

A városi iparterületek nagyságát növelni kell az újabb munkahelyteremtő beruházások fogadása végett, ezért a rendezési tervnek megfelelően a gazdasági terület bővítését és a hozzá tartozó infrastruktúra kiépítését a város északi területein a meglévő ipari területekhez kapcsolódóan, további új területek (korlátozott mértékű) bevonásával célszerű megoldani. Cél, hogy a vállalkozások működési feltételei javuljanak, ezzel is megfelelő háttérrel biztosítva a versenyképesség és működési hatékonyság erősödéséhez. A megfogalmazódó fejlesztési igények hosszú távon hozzájárulnak az ipar megerősödéséhez. A célkitűzések egyúttal jelentik a geotermikus energián alapuló erőművi hasznosítás lehetőségeinek kialakítását, valamint a geotermián alapuló közösségi fűtésrendszert és a jelenlegi rendszer fejlesztését is.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Ipari park kialakítása és a meglévő és a kialakítandó iparterület energetikai és infrastrukturális fejlesztése
- Az ipartelepen és a nem gazdasági célú épületekben az energiahatékonyság növelés és a megújuló energia felhasználás alkalmazása
- Innovációs-, és adaptációs készség javítása, együttműködés kialakítása a felsőoktatási intézmények és a vállalkozások között
- Energetikai tanácsadás és energetikai fejlesztések koordinációja intézményi háttérnek megteremtése
- Jelenlegi geotermikus fűtési rendszer fejlesztése mélykutas fűréssal
- A társasházak energetikai korszerűsítésének támogatása
- A távhő szolgáltatás rehabilitációja, a távhőtermelés technológiai korszerűsítése

T2: Mezőgazdasági komplex K+F program megvalósítása

A mintaprogram célja az intenzív zöldségtermesztésen, feldolgozáson és helyi termék boltban keresztül egy olyan mezőgazdasági terméklánc kialakítása, amely a termőföldtől az asztalig elvnek teljesen megfelel, és hosszú távon képes becsatornázni egyéb mezőgazdasági alapanyag termelők termékeit is. Tamási és járása kiváló adottságú mezőgazdasági termőhellyel rendelkezik, amelyek terményei jelenleg csak korlátozottan vesznek részt a gazdasági folyamatokban. Sok esetben szervezési kapacitás és a szükséges technológia híján nem tudják kihasználni a térségben a természeti adottságok és a piaci igények nyújtotta lehetőséget. A helyi termékek pedig nemcsak munkahelyet és jövedelmet teremtenek, hanem erősítik a helyi identitást, segítik kielégíteni a járás és az ország biogazdálkodásból származó termékek és sokszínű minőségi termékpaletta iránti növekvő igényét. Fejlesztési cél tehát rövidtávon a helyi kistermelői piacok erősítése, ezekre épülő közétkeztetés előtérbe hozása. Középtávon további cél a mezőgazdasági alapanyagokra épülő nagy hozzáadott értékű termék előállítás, feldolgozás, piaci értékesítés és agrármarketing tevékenység termelői együttműködéssel.

A rövid ellátási lánc (REL) társadalmi elfogadottságának erősítése során fontos a REL termelői és vevői ismertséget és elismertséget is erősíteni. A REL áruféleségeinek pozitív terméktulajdonságai vonzóak a vásárlók számára, hiszen ezekben a formákban jellemzően a friss, érett, szezonális, hagyományos és kézműves, valamint ökológiai gazdálkodásból származó termékek érhetők el. A REL fejlődési irányai is jól népszerűsíthető trendek közé tartoznak: ezek az egyedi, személyre szabott termékek és szolgáltatások kialakítása, továbbá az élményturizmus a helyi termelői terméket felhasználó gasztronómia fejlesztése. Mindemellett a rövid ellátási láncban értékesített termékek arculata (imázsa) sokszor túlzottan is a prémium, nehezen elérhető kategóriába helyezi ezeket a termékeket.

Jelenleg a hagyományos REL formák mind a fogyasztó, mind pedig a termelő számára viszonylag könnyen elérhetők, azonban az együttműködések kialakítása nélkül mind a modern REL típusok terjedése, mind pedig a hagyományos formák fenntartható működése meglehetősen bizonytalan. A kereslet oldaláról a piacszervezői együttműködés igényét az támasztja alá, hogy jelentős keresletet képes biztosítani az intézményi étkeztetés és vendéglátás piaca.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- A járás települései és mezőgazdasági termelők számára mintaként szolgáló innovatív kezdeményezés megvalósítása
- A járás mezőgazdasági termelésének, a kapcsolódó fejlesztéseknek komplex tervezése, szervezése és megvalósítása.
- A versenyképességet biztosító, egymásra épülő, modern technológiák használata
- Az önkormányzat, felsőoktatási intézmények és a gazdasági szereplők bevonásával mezőgazdasági K+F bázis kialakítása
- Alternatív energiák (mezőgazdasági hulladék és melléktermék feldolgozásán alapuló energiatermelés, napelempark kiépítése) használatával a mezőgazdaság energiahatékonyságának növelése: magas nedvességtartalom mellett is működő biomassza kazán telepítése, amely a pelletüzem hulladékának, valamint a saját kertészeti illetve városi zöldhulladék kazánokban történő elégetésével hőenergiát biztosít az üvegháztelep és nyári időszakban az élelmiszer feldolgozó részleg számára)
- Helyi élelmiszerfeldolgozó kapacitások kiépítése termelői összefogással, üvegház, szárítóüzem, hűtőház és csomagoló üzem valamint helyi mezőgazdasági alapanyag-termelési igényekhez igazított logisztikai alközpont építése
- A termőföldtől az asztalig tartó rövid ellátási értéklánc kialakítása
- Helyi termelői piacok létrehozása, fejlesztése, helyi termékek népszerűsítése és a helyi piacok szerepének növelése
- Az egész éves mezőgazdasági termelés lehetővé tétele a közétkeztetés kiszolgálására

T3: Helyi erőforrásokon alapuló munkahelyteremtés

A helyi erőforrások között kiemelt szerepet kell, hogy kapjon a munkaerő, annak fejlesztése, illetve a munkahelyteremtés. Ennek keretében a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok munkához jutásának elősegítése, a közmunkaprogram piaci szektor felé terelése, a helyi termékek versenyképességének támogatása, feldolgozóipari kapacitás bővítése, különös tekintettel az ipari övezet bővítése által.

A munkahelyteremtés érdekében meg kell oldani a munkaerőpiaci kínálati potenciál felmérését, a közmunkaprogramokat összehangolását, a közfoglalkoztatottak munkaerőpiacra történő kivezetését, továbbá előtérbe kell helyezni a közeljövőben a környező egyetemekkel és munkaügyi központokkal átképzési rendszer kidolgozásának lehetőségét. A munkahelyteremtésekhez és meglévők fenntartásához hozzájárulnak a városi fejlesztések (pl. a "zöldfoglalkoztatás" megvalósításával a munkanélküliek mind szélesebb körének a munka világába való visszavezetése), az idegenforgalom, a szép és esztétikus környezet, a városmarketing, a szórakozási lehetőségek is.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- A járási szintű közfoglalkoztatási program piaci szektor felé terelése
- A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok munkához jutásának elősegítése

T4: Termálfürdő egészségturisztikai funkcióinak bővítése, egészségtudatos életmód erősítése

Tolna megye egészségturisztikai vonzerőfejlesztési programja a gyógy-és termálfürdőinek fejlesztésénél két különálló termálfürdőt konkrétan is nevesít: Tamásiban és Dombóváron. A Thermal Spa Tamási termálfürdő-beruházás által generált turisztikai fellendülés pozitív hatásait kihasználva, a gazdaság több ágára kiterjedően gazdaságfejlesztő hatással bír a hátrányos helyzetű Tamási és járása gazdasági fejlődésére.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Egészségturizmus, gyógy- és wellness turizmus, ill. egészségipar fejlesztése a Tamási Thermal Spa fejlesztés II. ütemének megvalósításával
- Csúszdapark kialakítása, kültéri medencék felújítása, kiszolgáló létesítmények felújítása, fejlesztése, tanuszoda kialakítása
- A termálvízben rejlő potenciál kiaknázása az egészségügyi szolgáltatások bővítésével
- Az egészségügyi intézményhálózat fejlesztése, egészségügyi munkaerőkapacitás bővítése, magánegészségügyi szolgáltatók bevonása

T5: Helyi turisztikai kínálat versenyképességének növelése

Ahhoz, hogy minél több turista érkezzon Tamásiba, és minél több napot ott töltsön, elengedhetetlen a turisztikai attrakciók bővítése, fejlesztése, versenyképességének növelése. Tamási vonzerőfejlesztésének célja, hogy olyan minőségi attrakciók működjenek a városban, amelyek akár a termálfürdőt kiegészítve, de akár önállóan is vonzerőt jelentenek a turisták számára. Ez alapvetően az épített, kulturális és természeti örökségre alapozott kulturális turisztikai és rekreációs szabadidő eltöltési kínálat bővítését foglalja magában. A fejlesztések jelentősen hozzájárulnak a városba érkező látogatók számának, illetve áttételesen a vendégéjszakák számának, valamint a turisták költségének növelésében.

A tematikus cél kiterjed a városban lévő gazdag épített és kulturális örökség védelmére, fejlesztésére. A templomok és egyéb műemlékek helyi védettség alatt álló épületek felújítása, közösségi terek kialakítása mellett kiemelt feladatot jelent a város könyvtár által létrehozott és gondozott Tamási Értéktárban rögzített épített, kulturális és ipari örökségének védelme. A kulturális kínálat elemét képezi a sváb nemzetiségi alapokra is építő hagyományok ápolása, programok szervezése. A kultúra komplex jelentőségű, hiszen a turisztikai kínálat bővítése mellett igen fontos a benne rejlő gazdaságfejlesztő erőre is, amely a megfelelő hasznosítás révén jelentősen hozzájárulhat a települési identitás és társadalmi kohézió javításához is. Tamásiban és járásában is törekedni kell a kulturális programkínálat folyamatos megújítására, a programok egész éves szervezésére a civil és egyéb szakmai szervezetekkel együttműködésben. Cél a kulturális örökségértékek megóvása és fenntartható bemutatása, valamint a kulturális jellegű programok és tevékenységek széleskörű elterjesztése. Olyan programokat javasolt megvalósítani a helyi szereplők bevonásával, amelyek révén Tamási vonzó desztinációként jelenik meg a potenciális látogatók körében.

A helyi turisztikai kínálat versenyképességének növelését szolgálja a természeti örökségre alapozott aktív rekreációs–szabadidős tevékenységek (kerékpáros, gyalogos és horgászturizmus) támogatása is. A térségi és az országos kerékpárutak teljes kiépültét követően a kerékpár a turizmus egyik meghatározó jelentőségű közlekedési eszközévé válhat. A lovas turizmust is tovább kell fejleszteni és népszerűsíteni. A szomszédos Pári település irányába lovas útvonalak kijelölése szükséges.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- attrakciófejlesztés
- Az épített örökség védelme, fejlesztése (templomfelújítás, műemlékvédelem, közösségi terek kialakítása)
- A kulturális örökség ápolása (történelmi egyházak támogatása, sváb hagyományok ápolása, kulturális programkínálat bővítése)
- Kerékpárúthálózat bővítése, új utak kiépítése, meglévők összekötése és karbantartása
- Községi Kerékpárkölszönző Rendszer (KKKR) és kerékpártárolók kialakítása
- A vasútállomásnál egy vasúti skanzen kialakítása
- Az erdőkre és tavakra alapozva az aktív turizmus feltételeinek javítása (kerékpáros, gyalogos, lovas, horgász- és vadászturizmus, tanösvény)
- Az egészséges életmód és a sportolás feltételeinek biztosítása a helyi lakosság és turisták számára a sportinfrastruktúra és szervezés fejlesztése, sportturizmus fejlesztése (Sportok Háza kialakítása, lovassport színvonalának visszaállítása, atlétika és futball fejlesztése, kerékpársport fellendítése, kerékpárpálya felújítása)

T6: A turizmushoz kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés, településmarketing

Tamási város turizmusának fejlesztése szempontjából elengedhetetlen a kapcsolódó minőségi infrastruktúra vendéglátás, szálláshely-szolgáltatás megteremtése, a város és a járás marketingje. A meglévő szálláshelyek fejlesztése, és új minőségi, a XXI. század igényeinek megfelelő szálláshelybővítésre és fejlesztésre van szükség. A termálfürdő célközönségének igényeit a kapcsolódó infrastruktúrának (szállás, sportolási lehetőségek) is megfelelő módon kell kielégíteni. A fejlesztésekbe célszerű külső befektetőket is bevonni. Cél továbbá a helyi turisztikai vállalkozások (vendéglátók, szállásadók) összefogása, és központi területen történő megjelentetése, fokozva ezzel az ide látogatók kényelmét és ezáltal a meglévő szolgáltatók láthatóságának növekedését.

Ki kell dolgozni Tamási marketingstratégiáját és programját, amely nem csak a turisztikai célokat, hanem a térség teljes körű kommunikációját (pl. egyéb befektetési lehetőségek, egyedülálló természeti értékek bemutatása, stb.) kell, hogy szolgálja. A modern technikai eszközöket (pl. mobil technológiák, internetes közösségi oldalak) is alkalmazó szervezett kommunikációs tevékenység a turisztikai, gazdaságfejlesztési célok mellett fontos szerepet tölthet be a helyi társadalmi együttműködések szervezésében, helyi lakosok informálásban is.

A térségi marketingtevékenységgel szükséges segíteni a Tamásihoz kapcsolódóan szervezett térségi gazdaságfejlesztési programok megvalósítását is. A térségi marketing során nemcsak arculatépítési, illetve egyéb kommunikációs tevékenységekre van szükség, hanem célszerű a vállalkozások, befektetők figyelmét vonzó versenyképes környezet bemutatásával és komplex befektetési ösztönzési csomagok kialakításával felkelteni. A befektetési döntéseket sokszor nemcsak tisztán pénzügyi szempontból, hanem az életminőséget is figyelembe vevő komplex döntési rendszer alapján hozzák meg.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Korszerű kereskedelmi szálláshelykínálat biztosítása
- Vendéglátóhelyek bővítése, minőségük fejlesztése
- Aktív hazai és nemzetközi marketingtevékenység erősítése
- A járásban kihasználatlan vonzerők (kulturális örökség, természeti táj, gasztronómia, szabadidős sportok) fejlesztése marketing és kommunikációs eszközökkel

T7: Életminőség javítása a műszaki infrastruktúra-hálózat fejlesztésével

A környezetbarát infrastruktúra fejlesztése elősegíti az épített környezet komfortosabbá tételét, a természeti környezet védelmét, ezáltal hozzájárul a lakosság egészségi állapotának, életminőségének javulásához, a társadalmi-területi különbségek mérsékléséhez. Elő kell segíteni a lakásállomány bővülését, az épületek energiahatékonyságának javítását, valamint az iparterületek megújuló energiával történő ellátását növelni kell.

Fontos cél a lakókörnyezet életkörülményeinek javítása a városüzemeltetés hatékonyabbá és fenntarthatóbbá tételével, a közvilágítási hálózat bővítésével, az ivóvíz és csatornahálózat rendszerének teljes körű kiépítésével.

Az intelligens és vonzó város kialakításának nélkülözhetetlen feltétele a város összképének javítása. A történelmi városközpont esztétikusabbá, komfortosabbá, kényelmesebbé, biztonságosabbá tételét szolgálják környezetrendezések, akadálymentesítések, burkolások, a városközpont teljes rehabilitációja, a zöldfelületek virágosítása.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Lakásállomány bővülésének elősegítése
- Intelligens szabályozású távhőrendszer
- Épületek energiahatékonyságának javítását szolgáló passzív beavatkozások
- Közvilágítás fejlesztése
- Belterületi út- és járdaépítések, felújítások, csapadékvíz elvezető árkok karbantartása, fejlesztése és belvíz elleni védekezés
- Ivóvízellátó vezetékhálózat felújítása, fejlesztése, szennyvízhálózat bővítése
- Nagytérsgyi szintű közlekedési elérhetőség javítása (M65 autópálya megépítése, vasúti személyszállítás visszaállítása)
- Elkerülő utak kiépítése
- A közösségi közlekedés összehangolása, külső városrészek elérhetőségének javítása
- Közlekedésirányítás optimalizálása
- Parkoló- és kerékpártároló fejlesztések, akadálymentesítések

T8: Humán erőforrás fejlesztése, a népességmegtartó képesség erősítése

Az oktatási, képzési és közművelődési ellátás fejlesztését célzó fejlesztések az életminőség javítását célzó beruházásokkal együtt hozzájárulnak a lakosság mindennapi életkörülményeinek javításához, és közvetlen táptalajául szolgálnak a helyi közösségfejlesztéshez. Kulcsfontosságú az oktatási intézmények működési stabilitásának biztosítása. Támogatandó az gimnázium és részben az óvoda egyházi fenntartásba adása. A feladatok közé tartozik a tehetséges fiatalok képességeinek kibontakoztatását célzó fejlesztések támogatása. Támogatni kell a szakképzési rendszer helyi gazdasági igényekhez igazítását. A felsőfokú képzés meghonosítása elősegítheti a lakosság képzettségi szintjének növelését. Az oktatási intézmények tevékenyen részt vehetnek népművészeti szakkörök megtartásával, támogatásával. Mindehhez szorosan kapcsolódik a könyvtári szolgáltatások fejlesztése és a különböző, Tamási egykori életét bemutató kiállítások igényes környezetbe történő elhelyezése.

A népességmegtartó képességet, a társadalmi kohéziót szolgálják a városi rendezvények, és szórakozási lehetőségek bővítése, színesítése, a városi civil szervezetek és oktatási intézmények összefogásával.

Mára a humán erőforrás fejlesztés és az otthonról végezhető munkák egyik fontos eszközeként jelennek meg a különböző info-kommunikációs technológiák (IKT), amelyekhez történő hozzáférés biztosításának fokozása szintén kiemelt fejlesztési célként kezelendő.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Oktatási intézmények működési stabilitásának biztosítása
- Helyi gazdasági igényekhez igazodó szakképzési rendszer megteremtése
- Tehetséges fiatalok képességeinek kibontakoztatását célzó fejlesztések támogatása
- Lakosság képzettségi szintjének növelése
- Bölcsőde, könyvtár, Helytörténeti Gyűjtemény épületfelújítása
- Térségi identitáserősítő közösségi és oktatási programok, rendezvények

T9: Társadalmi kohézió erősítése, a leszakadó csoportok támogatása

A társadalmi kohézió erősítése révén elérhető a helyi közösségek megtartó és az életminőséget javító képességének ösztönzése. A társadalmi együttműködés és összetartozás megerősítése, az aktív befogadás növelése a közösségfejlesztés eszközeivel. A közösségfejlesztés segítségével a települések közösségi kezdeményező- és cselekvőképességének fejlesztése, értékteremtő közösségek létrehozása valósul meg. Az intézkedés keretében megvalósuló fejlesztések szükségszerűen hozzájárulnak a hátrányos helyzetű népességcsoportok társadalmi integrációjához is.

A célok eléréséhez támogatni kell a helyi közösségi szerveződéseket, csoportokat, civil szervezeteket, egyesületeket. A civil szervezetek nagy része nem rendelkezik kellő ismerettel, tudással és erőforrással a céljai és érdekeinek érvényesítéséhez. Az aktivitásuk és szerepvállalásuk nem elég hatékony, az önkormányzatokkal való partneri együttműködések jellemzően még nem alakultak ki. A helyi közösségek megerősítése, felzárkóztatása csak maguk az érintett közösségek aktív részvételével, szerepvállalásával és a civil társadalom megújulásával és megerősödésével válhat eredményessé.

A város kiemelt figyelmet szeretne fordítani polgáraival folytatott közvetlen párbeszédre, és fontos céljának tartja az önkormányzat ügyfél baráti arculatának kidolgozását, amelyre számos intézkedést fogalmaz meg. Ezen belül kiemelt figyelmet fordít a külterületen élők, az idősek, és hajléktalanok szociális problémáinak megoldására, valamint a hivatali ügyintézés gördülékenységének fokozására is.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Antiszegregációs program
- SNI gyerekek ellátási minőségének javítása
- Nyitott önkormányzat, Városablak kialakítása
- Civil szféra, nemzeti önkormányzatok támogatása
- Szociális ellátórendszer fejlesztése
- Tanyagondnoki szolgáltatás biztosítása a hozzá kapcsolódó gépjárműbeszerzéssel

2.2.2 Területi célok

Tamásiban nincsenek városrészek, ezért külön területi célok nem kerültek meghatározásra.

3 A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

3.1 A STRATÉGIAI CÉLOK ÉS PROJEKTEK ÖSSZEFÜGGÉSEI

Az ITS, mint operatív jellegű stratégia, tartalmazza azon lényeges fejlesztési jellegű beavatkozások (projektek illetve programok) indikatív listáját, amelyek a célok eléréséhez szükségesek. Az ITS operatív jellege nem jelenti ugyanakkor azt, hogy annak kidolgozottan és részletekbe menően vagy akár, hogy teljes körűen kellene tartalmaznia a kitűzött céljai elérése érdekében megvalósítandó projekteket. Fontos azonban annak szem előtt tartása, hogy a stratégia céljaihoz kapcsolódóan a megvalósítás fázisában reális lehetőség legyen konkrét projektek megvalósítására és hogy az előkészítettség különböző fázisaiban levő projektelképzelések egymáshoz optimálisan illeszkedve a lehető leghatékonyabban szolgálják a stratégia céljainak elérését. Az ITS során az alábbi projekt típusokat azonosítottuk:

- A **kulcsprojektek** azok a tervbe vett fejlesztések, amelyek alapvető feltételét képezik valamely (akár több) középtávú városi cél elérésének, tehát, ha a projekt nem valósul meg, valamelyik cél nem vagy csak kismértékben érhető el. A kulcsprojekt megvalósulása előfeltétele egyéb tervezett fejlesztések megvalósulásának vagy azok hatásai érvényesülésének.
- A **hálózatos projekt** több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű projektelemből áll, a város egészére vagy annak jelentős részére kiterjed, valamint a projektelemek egy együttműködő rendszer elemeit képezik. A hálózatos projekt lehet integrált projekt, ez esetben az együttműködő projektelemek különböző jellegűek, más-más megvalósítójuk van.
- Az **akcióterületi projektek** egymással szinergikus hatást fejtenek ki az egybefüggő vonallal körülhatárolt akcióterületen. Az egyes projektelemek segítik más projektek megvalósulását, illetve hatásának kiteljesedését. A projektek az akcióterület számára megfogalmazott cél érdekében kerülnek megvalósításra, és volumenük, valamint várható hatásuk is akkora, hogy érzékelhető változást idéznek elő az akcióterületen.
- **Egyéb projektek:** a fenti kategóriákba nem tartozó, egyéb tervezett fejlesztések, amelyek egy adott városrész vagy a város egésze számára lényegesek.

Az egyes projektek, projektcsomagok és tematikus célok kapcsolatát az alábbi ábra szemlélteti:

		Kulcsprojekt	Hálózatos projektek	Akcióterületi projektek	Egyéb projektek
T1	Megújuló geotermikus energetikai K+F bázis kialakítása	K1-H2	H5	AT3	
T2	Mezőgazdasági komplex K+F program megvalósítása	K1-H1; K1-S1			
T3	Helyi erőforrásokon alapuló munkahelyteremtés	K1-H1 K2		AT3	
T4	Termálfürdő egészségturisztikai funkcióinak bővítése, egészségtudatos életmód erősítése	K2-AT1			
T5	Helyi turisztikai kínálat versenyképességének növelése	K2-H3 K2-H4	H7	AT2	
T6	A turizmushoz kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés, településmarketing	K2-AT1 K2-H3 K2-H4		AT2	
T7	Életminőség javítása a műszaki		H8		

		Kulcsprojekt	Hálózatos projektek	Akcióterületi projektek	Egyéb projektek
	infrastruktúra-hálózat fejlesztésével		H9 H10		
T8	Humán erőforrás fejlesztése, a népességmegtartó képesség erősítése		H6		E-S4
T9	Társadalmi kohézió erősítése, a leszakadó csoportok támogatása		H6	AT2	E-S3 E-S2

(Amennyiben egy projektsomag vagy projekt több célhoz is kapcsolódik, abban az esetben minden érintett célnál megjelenítésre került a projekt.)

3.1-1. ábra: A projektek és a tematikus célok összefüggései

3.2 KULCSPROJEKTEK

Tamási 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó kulcsprojektjei több típusú beavatkozást tartalmaznak és több tematikus célhoz is illeszkednek.

Tamási város kiemelt célja a helyi erőforrásokra alapozott gazdaságfejlesztés. A kulcsprojektek alapját képező helyi erőforrás, város termálvíz-kincse, valamint a természeti és épített értékek.

3.2.1 Komplex mezőgazdasági program (K1)

A komplex mezőgazdasági program előzménye a START közmunkaprogram, amely alapja a fornádi 50ha-os állam által vagyonkezelésbe adott földterület. A területen a START közmunkaprogramban kukoricatermesztés folyt. A START közmunka keretében még két helyszínen történt mezőgazdasági tevékenység:

- a Vágóhíd u. 1. – fóliasátras termesztés, az itt lévő épület szolgál a startmunka programban dolgozók telephelyéül.
- a tamási belterület 1465/1 hrsz - állattartó telep

A megtermelt termények egy része helyi termelői piacon, illetve a nemrég átadott a Tamási Közétkeztetési Nkft. által üzemeltetett Tamási Térségi Termék Boltban kerül értékesítésre, másrészt a közétkeztetésben kerül felhasználásra, feldolgozásra.

A kertészet bővítése, az üvegházak felépítése további munkahelyeket teremt és minőségibb, kiszámíthatóbb termelést tesz lehetővé.

A kulcsprojekt kijelölésének indoklása:

A komplex mezőgazdasági program túlmutat ezen fent részletezett tevékenységeken. A program célul tűzi ki, hogy miként lehet az ilyen típusú mezőgazdasági termelést magasabb szintre emelni, egyrészt a megtermelt termékek mennyiségét és minőségét illetően, másrészt pedig abban a tekintetben, hogy a résztvevő foglalkoztatottak a közfoglalkoztatás kereteiből képesek legyenek átlépni a hagyományos foglalkoztatotti jogviszonyba, ezáltal enyhítve a munkanélküliséget. A projekt konkrét célja a munkahelyteremtésen túl az egész éves mezőgazdasági termelés lehetővé tétele a közétkeztetés kiszolgálására, a mezőgazdasági hulladék hasznosítása, a termőföldtől az asztalig tartó értéklánc kialakítása, egymásra épülő, modern technológiák használata, ezáltal biztosítva a versenyképességet; innovatív kezdeményezés megvalósítása, amely mintaként szolgál a környék települései és mezőgazdasági termelők számára. A kutatás és fejlesztés terén szoros együttműködést kialakítva a Nyugat-Magyarországi Egyetemmel.

A program elnevezése utal arra, hogy a járásban lévő települések mezőgazdasági termelését, a kapcsolódó fejlesztéseket komplexen kell tervezni, szervezni és megvalósítani.

3.2.1.1 Térségi mezőgazdasági együttműködés, közös feldolgozás, értékesítés (K1-H1)

(Térségi mezőgazdasági együttműködés, közös feldolgozás, értékesítés hálózatos projektként is értelmezhető.)

A fejlesztés indokltsága

A kistermelők legnagyobb problémája, hogy gazdaságosan nem képesek az előállított alapanyagok megfelelő tárolására, vagy magasabb hozzáadott értékű feldolgozására, így sokszor áron alul kénytelenek eladni termékeiket. Ugyanakkor a helyi közétkeztetés a környékben is megtermelt élelmiszereket sokszor más forrásból, olykor más országban előállított alapanyagok formájában szerzi be. A városi és a környékbeli települések mezőgazdasági termelésére alapozva érdemes, egy helyi logisztikai alközpont és feldolgozóipar kialakítása, amely nagyban megnövelné a térségben előállított alapanyagok értékesítéséből származó bevételeket. A termelés fejlesztésével, a közétkeztetésbe és vendéglátásba történő szállítói hálózat kiépítésével, a rövid ellátási láncok előnyeinek kiaknázásával csökkenthető a térségben a perifériára szorult települések leszakadása.

A fejlesztés célja

Kiemelt cél a térség mezőgazdasági vállalkozásainak támogatása az együttműködés erősítésével, amely foglalkoztatás-bővülést, a városban dolgozóknak, családtagjaiknak és nyugdíjasainak mellékfoglalkozási lehetőséget és jövedelmet, valamint az élelmiszertermelésben jelentős alapanyag és termékminőség növekedést biztosíthat. A mezőgazdaság támogatásával közvetlen és közvetett módon a foglalkoztatás, a térségfejlesztés, az életminőség javítása érhető el. Az együttműködés javításával közös infrastruktúrák, közös szolgáltatások kialakítása illetve igénybevétele is lehetségessé válik.

Létrejön egy olyan primeráru elosztó központ a térségben, amely alkalmas a térség mezőgazdasági termelőinek minőségi helyszínt és bizonyos szolgáltatásokat (pl. rövid idejű raktározás, logisztika, stb.) biztosítani, ezáltal a térségi termelők és a kereskedelem közötti, szerződéses alapon működő rendszer jöhet létre. Kiiktatódik a nagykereskedelem (esetenként lánckereskedelem), ezzel gyorsabb lesz az áru útja a fogyasztóig, a nagykereskedelem nem fölözi le a jövedelmeket, egyszerűen nyomon követhető a termék útja, valamint a minőség is garantálható. Ez a termelők számára piaci biztonságot és jobb jövedelmezőséget kínál, a fogyasztók számára pedig jó minőségű, friss és „nyomon követhető” eredetű terméket, általában alacsonyabb áron, mint ha az a hagyományos csatornákon keresztül jutna el hozzájuk.

Tervezett projektek

- helyi termékek versenyképességének támogatása:
 - helyi termékek előállításának elősegítése
 - helyben előállított termékek piaci értékesítésének elősegítése
 - Helyi termelői piacok létrehozása, fejlesztése
 - Helyi élelmiszerek és a helyi piacok szerepének növelése
 - Helyi termékek népszerűsítése
 - Rövid ellátási láncok létrehozása
- városi mezőgazdasági termelés diverzifikálása és kapacitásbővítése:
 - 1 ha területű üvegház építése
 - sokoldalú mezőgazdasági termelés kialakítása (fűszerpaprika, zöldség, gyógynövények)
 - a mezőgazdasági géppark bővítése

- területvásárlás
- Logisztikai központ kialakítása:
 - szárítóüzem kialakítása
 - hűtőház építése
- Helyi élelmiszer feldolgozó kapacitások kiépítése termelői összefogással:
 - élelmiszer feldolgozó és csomagoló üzem építése
 - zöldség-gyümölcsfeldolgozás

Elérni kívánt eredmények

Kialakulnak a rövid ellátási láncok, a helyi alapanyagokra épülő beszállítói hálózatok. A város piacán elérhetőek lesznek a friss, minőségi, helyben termelt élelmiszerek, amely hozzájárul a helyi termékek népszerűsítéséhez is. A magasabb áron értékesített termékek növelik a termelők és a térség bevételeit.

3.2.1.2 Mezőgazdasági energiahatékonyság megújuló energiákon alapuló növelése (K1-H2)

(Mezőgazdasági energiahatékonyság megújuló energiákon alapuló növelése hálózatos projektként is értelmezhető.)

A fejlesztés indokoltsága

A tervezett mezőgazdasági fejlesztések (üvegházak, feldolgozóüzem, hűtő-, szárító berendezések) energiaigénye nagyban megnöveli a mezőgazdasági költségeket. Az energiahatékonyság a melléktermékek mennyiségének csökkentésével, a rendszerbe történő visszatáplálásával fokozható.

A fejlesztés célja

A fornádi telep mellett magánberuházásként megvalósuló pelletüzem hulladékából, valamint a saját kertészeti illetve városi zöldhulladék magas nedvességtartalom mellett is működő kazánokban történő elégetésével hőenergia előállítása az üvegháztelepnek, illetve nyári időszakban az élelmiszer feldolgozó részlegnek.

Tervezett projektek

- mezőgazdasági hulladék és melléktermék feldolgozásán alapuló energiatermelés
- napelempark kiépítése
- biomassza kazán telepítése

Elérni kívánt eredmények

A mezőgazdaság energiafelhasználási költségeinek csökkentése.

3.2.1.3 Térségi mezőgazdasági K+F kerekasztal kialakítása (K1-S1)

(Térségi mezőgazdasági K+F kerekasztal kialakítása a kulcsprojekt soft elemeként értelmezhető.)

A fejlesztés indokltsága

A mezőgazdasági ágazat versenyképességének növelése a kis- és közepes vállalkozások számára csak összefogás révén képzelhető el. A mezőgazdasági termelés különböző szereplőinek (vállalkozók, önkormányzat, kutató intézetek, egyetemek) együttes tudása nagyban hozzájárulhat az ágazatban rejlő helyi fejlesztési potenciálok felismeréséhez és kiaknázásához.

A fejlesztés célja

Az önkormányzat, felsőoktatási intézmények és a gazdasági szereplők bevonásával mezőgazdasági K+F bázis kialakítása. A kerekasztal eredményeként létrejövő partnerség célja az üzleti környezet javítása, ezáltal a vállalkozások elősegítése; lokálpatrióta szemléletű beszerzések; kistérségi kapcsolatok erősítése; civil szervezetekkel való kapcsolat szorosabbá tétele.

Tervezett projektek

- a kerekasztal intézményi háttérének és működési rendjének lefektetése
- elérendő célok meghatározása
- tevékenységi kör meghatározása
- térségi tudásbázis kialakítása

Elérni kívánt eredmények

A helyi rövid ellátási láncok erősödése, új mezőgazdasági, vagy a mezőgazdasághoz kapcsolódó vállalkozások jönnek létre, ezáltal új munkahelyek teremtnének.

3.2.2 Komplex turisztikai fejlesztés (K2)

Tamási városfejlesztési beavatkozásai szempontjából abszolút kulcsprojektnek tekinthető a város turisztikai kínálatának és az ahhoz kapcsolódó infrastruktúrának sokoldalú fejlesztése.

A kulcsprojekt kijelölésének indoklása:²

Kiemelt jelentőséggel bír a termál-és gyógyvízkészletre épülő fürdő-és gyógy turizmus, a kapcsolódó rekreációs és üdülési funkciókkal, valamint az ezeket kiszolgáló kereskedelem, vendéglátás, szolgáltatás. A település természeti erőforrásai az idegenforgalmi ágazaton belül is egymáshoz jól illeszthető, sokszínű, átfogó kínálatú, szervezett turisztikai szolgáltatásoknak is otthont adó fejlesztéseket tesz lehetővé.

A turizmusfejlesztéshez, az idegenforgalom fellendítéséhez kiindulási alap a fürdő fejlesztése és megfelelő üzemeltetése, azonban önmagában nem elegendő, szükséges a különböző turisztikai attrakciók valamint az egészségturizmus fejlesztése, a sportolási, rekreációs funkciókkal, továbbá a gyógyvízen, vadászaton, halászáton, ökoturizmuson, lovassporton alapuló tárgyi, személyi, rendezéstechnológiai szempontból interaktív hálózattá fejlesztett turisztikai kínálat kialakítása.

² Idézet Tamási Város „Helyi erőforrások a jövő szolgálatában” elnevezésű 2014-2019. évi gazdasági programjából

3.2.2.1 Gyógyturizmus kialakítása (K2-AT1)

(Gyógyturizmus kialakítása hálózatos projektként is értelmezhető.)

A fejlesztés indokltsága

A 2011. évben megvalósított fürdőprojekt központi elemeként a mozgáskorlátozott turisták igényeihez igazodó szolgáltatások és infrastruktúra kialakítása került meghatározásra. A turizmus kínálta lehetőségek magasabb szintű kiaknázásához további jelentős fejlesztésekre van szükség. Így a jelenlegi üzemeltetővel együttműködve szükséges a fürdő szolgáltatásainak bővítése, multifunkciós szolgáltatások bevezetése, csúszdapark kiépítése, mászófal és kötélcsúszda-pálya kialakítása.

Az ability fürdő minősítéshez kapcsolódóan további akadálymentesített szolgáltatások bevezetését is meg kell vizsgálni.

A fürdő jelenleg elsősorban élményfürdőként funkcionál, a termálvízre épülő gyógyturizmus még kiaknázatlan lehetőségeket rejt. A gyógyászati, relaxációs szolgáltatások bevezetése történhet a fürdő területén, de megvalósítható a fürdő melletti területekre tervezett beruházások keretében is.

A közeljövőben a meglévő fedett fürdő és strand funkciót kiegészítve tanuszodát szükséges kialakítani, ahol az iskolai testnevelés órák egy részét és versenyeket lehetne lebonyolítani, természetesen a sportolni vágyók igényeit is kielégítve.

A fürdő melletti területek értékesítésével kapcsolatosan az önkormányzat továbbra is nyitott és keresi a kompromisszumos lehetőségeket az érdeklődő beruházókkal. A területek alkalmasak különböző kapacitású és minőségű szálláshelyek kialakítására. Szálláshelyek – elsősorban apartmanházak – kialakítására alkalmas az un. Gaudi-telek, amelyhez keresni kell a befektetőket.

A fejlesztés célja

Termálfürdő szolgáltatásainak és infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése a szélesebb célközönség elérése érdekében.

Tervezett projektek

- Tamási Thermál Spa fejlesztés II. ütemének megvalósítása
- csúszdapark kialakítása, kültéri medencék felújítása, kiszolgáló létesítmények felújítása, fejlesztése
- élmény medence
- tanuszoda
- 50 fős szálloda megépítése
- komplex egészségügyi létesítmény: rehabilitációs egészségügyi intézet és szálláshely

Elérni kívánt eredmények

Látogatottság növelése, magasabb szintű szolgáltatások révén a bevételek (haszon) növekedése.

3.2.2.2 Aktív turizmus fejlesztése (K2-H3)

(Aktív turizmus fejlesztése hálózatos projektként is értelmezhető, és több ponton kapcsolódik a H8 projektcsomaghoz.)

A fejlesztés indokolata

Tamásiban és térségében számos az aktív turizmus kedvelőinek szolgálatában álló kikapcsolódási lehetőség adott.

Az elmúlt években megépült kerékpárutakon elérhetőek a szomszédos Pári és Regöly települések, ez utóbbi az országos jelentőségű és szépségű Pacsmagi Természetvédelmi Terület mellett vezet. Ezen utak állagmegóvásban, karbantartásban túl turisztikai szempontból kiemelkedő jelentőségű a Tamási belterületéről induló és Fornádpusztán át Lepsény felé vezető, volt vasúti töltésen megépíthető térségi kerékpárút, amely közvetlen kerékpáros kapcsolatot jelent a Balaton környéki kerékpárutakkal, ezáltal a balatoni idegenforgalommal.

A kerékpáros turizmus létezhet önállóan és valamely közlekedési eszközzel (személygépkocsival) vagy tömegközlekedési eszközzel (vasúttal) kombinálva.

A településen végrehajtott és a jövőben végrehajtandó turisztikai fejlesztések jelentős hányada számol a kerékpár turizmus mindkét fajtájával, ezért pusztán ebből a szemszögből vizsgálva is fontos a település számára mind a vasúti és közúti, mind pedig a kerékpárúti infrastruktúra fejlesztése.

A Miklósvári Parkerdő és pihenő közelsége adja a lehetőséget a turistaútvonalak kijelölésére, a gyalogos turizmus fellendítése érdekében, amely a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt-vel való együttműködés eredményeként összeköthető a vadaspark látogatásával, egyes erdészeti eseményekkel, programokkal. A közeli Fenyves erdő pedig további lehetőségeket rejt magában gyalogösvények, tanösvények kijelölésére, túrabázis kialakítására, erdei játszóház kiépítésére, amely turisztikai szempontból is vendégcsalogató. A Fenyves erdőben meglévő kilátó statikai felmérése megkezdődött, kis ráfordítással vonzó lehet mind a turisták, mind az itt lakók számára. Itt lenne célszerű elhelyezni a tamási vár rekonstrukcióját, történetét röviden bemutató táblákat.

Mindezek mellett mindenképpen érdemes a városban nagy hagyományokkal rendelkező lovaglás és kerékpársport hagyományainak felélesztése, turisztikai célponttá történő fejlesztése.

Így a több, mint 50 éves hagyománnyal rendelkező Tamási Lovasnapok lovas rendezvény megszervezésével, annak kulturális családi programokkal, műsorszámokkal történő színesítésével, valamint a szomszédos Pári település irányába lovas útvonalak kijelölésével lehet tovább népszerűsíteni ezen szabadidősportot.

A sportturizmus egyik kiemelt célpontja a 2013-ban átadásra került Kézilabda csarnok és a Vályi Péter Szakképző Iskola sportcsarnoka, amelyek nemzeti és nemzetközi sportrendezvény, edzőtábor megtartására alkalmasak, amely funkciót erősíteni kell a jövőben.

Hasonló célt szolgál a kerékpárpálya felújítása, amely a Magyar Kerékpársportok Szövetségének támogatásával a Tamási Kerékpáros Clubon keresztül idei évben megvalósulhat. A beruházás eredményeként felújításra kerülő, országban egyedülálló edző-és versenypálya sok sportolót vonz.

A fejlesztés célja

A nagy hagyományokkal rendelkező sportágak (lovaglás, kerékpározás) infrastrukturális fejlesztése, valamint programkínálatának bővítése, és a környékbeli kedvező adottságok (erdők, Pacsmagi-tavak, meglévő kerékpárút hálózat) és a hozzájuk kötődő infrastruktúrára építkezve a gyalogos, horgász és vadászturizmus fellendítése.

Tervezett projektek

- Lovasturizmus: lovas túraútvonalak mellé lovas pontok kialakítása
- túraútvonalak kialakítása

- Gyulaj-Tamási erdőterületek fenntartható ökoturisztikai célú megnyitása
- dámvad, erdőgazdálkodás mint turisztikai attrakció bemutatása
- horgászturizmus továbbfejlesztése
- pacsmagi tavak átfogó turisztikai hasznosítása
- kerékpáros turizmus infrastrukturális fejlesztése:
 - kerékpárút hálózat bővítése
 - meglévő szakaszok összekapcsolása
 - Balatoni kerékpárúthálózatba történő bekapcsolódás (lsd: H)
- Sportturizmus fejlesztése érdekében két kollégium felújítása
- Kishenyei Kúria kulcsos házzá alakítása
- Balaton parti úttörőtábor rendbetétele
- okostelefonos alkalmazások kialakítása, ICT alapú megoldások
- camping továbbfejlesztése faház és bungalló szállásokkal

Elérni kívánt eredmények

Növekszik a településen eltöltött vendégéjszakák száma, bővül a foglalkoztatás, Tamási bekerül a hazai sportélet vérkeringésébe (lsd: kerékpár, lovas, atlétika).

3.2.2.3 Kulturális és gasztro turizmus (K2-H4)

(Kulturális és gasztro turizmus hálózatos projektként is értelmezhető.)

A fejlesztés indokltsága

A város gazdag építészeti és kulturális örökségének bemutatása mindenképpen kívánatos az idelátogató turisták számára. A fejlesztések így egyaránt érintik a műemlék jellegű épületek felújítását, valamint a hagyományok felélesztését, vagy a meglévők népszerűsítését, újabb tartalmakkal történő kiegészítését.

Az immár hagyománnyá vált Trófea vadgasztronómiai fesztivál továbbfolytatása mindenképpen kívánatos, amely kibővült erdész-vadásznapokkal és családok, gyermekek napjával. A rendezvény célja a Tamási környéki természeti szépségek bemutatása, lehetőség nyújtása a vadétek elkészítéséhez, a kistérségi közösségek együtt ünneplése, a Tamási térség állami erdő- és vadgazdálkodásának a bemutatása, a vadászati kultúra ápolása, gyermek és családi nap. A rendezvény évről évre népszerűbb, ezért indokolt a jövőben is megrendezni és egy átgondolt marketing tervvel országos kiterjesztésűvé tenni.

A borturizmus feltételeinek, és vonzerő kínálatának kialakítását követően a gasztroturizmus egyik kiemelkedő célpontjává válhat. A borturizmus részként meg kell tartani a hagyománnyá és a nagyközönség számára is nyilvánossá vált éves borversenyt, valamint további turisztikai attrakcióként a helyi boros gazdákkal együttműködve borkóstolókat, boresteket kell szervezni. Ki kell használni a térség egyetlen préház múzeumát, mint turisztikai attrakciót.

A fejlesztés célja

Tamásihoz kötődő kulturális és gasztronómiai hagyományokra épülő turisztikai vonzerőkínálat kialakítása, és országos népszerűsítése.

Tervezett projektek

- templomfelújítás
- műemlékvédelem, svábhagyomány
- kulturális programkínálat bővítése (fesztiválok)
- Vadfőző és napraforgó fesztivál
- Tamási Lovasnapok
- borturisztikai vonzerő kínálat fejlesztése
- hagyományápolás
- helyi ételkülönlegességeket felvonultató, magas színvonalú étterem kialakítása
- vasúti skanzen kialakítása
- marketingtevékenység kialakítása

Elérni kívánt eredmények

Növekszik a településen eltöltött vendégéjszakák száma, bővül a foglalkoztatás.

3.3 HÁLÓZATOS PROJEKTEK

Tamási 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó hálózatos projektjei – amelyek több, egymáshoz kapcsolódó, hasonló jellegű projektelemből állnak, és a város jelentős részére kiterjednek – az alábbiak:

3.3.1.1 Geotermikus energián alapuló energetikai korszerűsítések (H5)

A fejlesztés indokltsága

A geotermikus energiának köszönhető termálfürdőn kívül a földhő megújuló energiaforrásként történő felhasználása számos potenciált rejt a város energiahatékonyságának növelésében. A fűtési energiahordozók felhasználását tekintve a fa és szénfűtés meghatározó, ezek mellett a gázellátás aránya számottevő, míg a helyi fűtési hő (távhő) ellátás 2015. év őszétől adhat alternatív megoldást.

A többlépcsőben megvalósuló geotermia beruházás eredményeként az új rendszer használatától évi 16 ezer GJ gázenergia-megtakarítás várható, amely a jelenlegi fogyasztás mintegy 60 százaléka. A megtakarítás az önköltség megtérülésén felül az önkormányzat anyagi ráfordításait is jelentősen csökkenti, így komoly erőforrásokat szabadít fel más területek finanszírozására.

A megújuló geotermikus energetikai K+F bázis kialakítása nemcsak a geotermián alapuló közösségi fűtésrendszert és a jelenlegi rendszer fejlesztését jelenti, hanem magában foglalja az iparterületek megújuló energia-felhasználásának és energiahatékonyság-növelésének támogatását, a geotermikus energián alapuló erőművi hasznosítás lehetőségeinek kialakítását is.

Folytatni kell azon intézmények, középületek korszerűsítését, amelyek az eddigi fejlesztésekből kimaradtak, így a könyvtár, az önkormányzati hivatal épületét.

A fejlesztés célja

Infrastruktúra kiépítése a geotermális energia széleskörű hasznosítása érdekében. Energiahatékonyság növelése a távhővel ellátott intézményekben, villamos áram előállítása geotermális energia segítségével.

Tervezett projektek

- geotermián alapuló közösségi fűtésrendszer
 - jelenlegi geotermikus fűtési rendszer fejlesztése, mélykutas fúrással, felhasználói szint növelése a lakosság bevonásával
- ipari területek megújuló energia-felhasználásának és energia hatékonyságának növelése geotermikus és napenergia hasznosítással
- geotermikus energián alapuló erőművi hasznosítás lehetőségének kialakítása
- vezetékhálózat bővítése, felújítása
- hőközpontok kialakítása, fejlesztése, korszerűsítése,
- termelő- és nyelőutak kiépítése

Elérni kívánt eredmények

Energiafüggetlenség és az energiára fordított költségek csökkenése.

3.3.1.2 Humán infrastruktúra minőségi fejlesztése (H6)

A humán infrastruktúra a közszolgáltatások széles spektrumát lefedi, ide tartozik az oktatás, a szociális ellátás, az egészségügy.

A fejlesztés indokoltága

A humán infrastruktúra fejlesztése magában foglalja az oktatási, egészségügyi és szociális ellátás fejlesztését is.

A rendelőintézet felújításával az épület korszerűsítése megtörtént, az eszközállomány egy része is megújult, azonban a tüdőszűréshez szükséges röntgen gép illetve digitalizáló berendezés beszerzése jelen ciklus feladata. A beszerzés költségeinek hozzájárulása érdekében meg kell keresni a környező önkormányzatokat. Az egészségügyi ellátást szolgálja az önkormányzat nyertes pályázatából működő Egészségfejlesztési Iroda, amelynek szervezésében egészségre nevelő és szemléletformáló életmód programok megrendezésére kerül sor az egész kistérségben.

A különböző jellegű szociális ellátásokra egyre nagyobb igény van Tamási környékén. A DÁM Önkormányzati Társulás fenntartásában lévő Tamási és Környéke Szociális Központ alapszolgáltatást nyújtó szociális intézmény a város és a környező települések lakosai számára házi gondozást, nappali ellátást, étkeztetést, családsegítést, gyermekjóléti szolgáltatást biztosít. 2015 márciusától pedig demens személyek nappali ellátása is történik az intézmény keretei között.

A házi gondozás iránt növekvő igény az ellátási forma bővítését kívánja meg. A tanyagondnoki szolgálat kialakításával jelentősen lehetne enyhíteni a külterületen élő idős beteg emberek ellátási nehézségein pl. szakrendelésre, háziorvoshoz való szállítás, nagybevásárlás segítése stb.

A fejlesztés célja

A humán ellátás alapfunkcióinak javítása és körének teljesebbé tétele.

Tervezett projektek

- oktatási intézmények működési stabilitásának biztosítása
- házi ellátó rendszer kapacitásbővítése
- tanyagondnoki szolgálat
- hajléktalanok ellátási rendszerének kidolgozása
- szépkorúak programjának bevezetése
- időskorúaknak, nyugdíjasoknak programok, fórumok szervezése
- bentlakásos idősok otthona kialakítása
- magánegészségügyi szolgáltatók bevonása
- egészségügyi munkakerőkapacitás növelése
- egészségügyi intézményhálózat, és eszközpark további fejlesztése

Elérni kívánt eredmények

Javul az intézmények felszereltsége, még több rászoruló képes a rendszer időben, és a megfelelő színvonalon elérni.

3.3.1.3 Város sportéletének felpozíciója (H7)

A fejlesztés indoklása

Az önkormányzat egyik kiemelt feladatának tekinti az egészséges életmód ösztönzését. Ennek kapcsán kiemelt szerepet tulajdonít a sportnak, amely számos betegség kialakulásának kockázatát csökkenti. Ennek eredményeként szinte minden iskolának van tornaterme, valamint sorra valósulnak meg különböző sportfejlesztések.

Az önkormányzati sport és ifjúsági feladatokat jelenleg a Tamási Innovációs Központ Nkft. látja el, ifjúsági és sportkoncepció mentén. Az egyesületeket a város évről évre növekvő összeggel támogatja, amit elsősorban utánpótlás nevelésre kell fordítsanak. A város határozott szándéka, hogy elsősorban a sportolni vágyó gyerekeket támogassa, az élsport (felnőtt sport) jellegű finanszírozást az egyesületek saját kereteiken belül próbálják megoldani.

A szabadidős sporttevékenység ösztönzésére a Tamási Szabadidő és Sportegyesület színvonalas programokat, a város, illetve az Innovációs Központ pedig megfelelő anyagi háttérrel és infrastruktúrával biztosít. Folytatni kell a nagyszerű „Mozdulj Tamási” rendezvénysorozatot, fokozatosan növelve a bevont tamási lakosok számát.

Továbbá a 2014-20 fejlesztési ciklus célkitűzése a Sportok háza teljes felújítása és kialakítása, ahol valamennyi, önálló létesítménnyel nem rendelkező szakosztály (súlyemelő, kerékpárosok, Dartsosok, a Tamási Szabadidő és Sportegyesület, stb.) helyet kap, valamint egy városi kondicionáló terem és egy aerobik terem is kialakításra kerül.

A fejlesztés célja

A sportoláshoz szükséges minél szélesebb spektrumú infrastruktúra megteremtése, amely nemcsak a városi, hanem egyes sportágak esetén az országos célközönséget is képes elérni.

Tervezett projektek

- Sportok Háza kialakítása
- Lovassport színvonalának visszaállítása
- atlétikai dobópálya kialakítása
- Judo szakosztály számára állandó edzőterem kialakítása
- kerékpárpálya felújítása
- labdarúgó pályák kialakítása a városi sporttelepen (nagy pálya világítással, műfüves nagy pálya és kis pálya építése)

Elérni kívánt eredmények

Növekszik a lakosság sport iránti igénye, sportszeretete, ami által javul az általános egészségügyi színvonal (fizikai, mentális). Tamási vonzó célponttá válik a környékbeli, és országos sportéletben is.

3.3.1.4 Közterületek állapotjavítása (H8)

A fejlesztés indokltsága

A közterületek megvilágításának reformjaként 2015. évben LED-es technológiával működő lámpatestek kerülnek beépítésre („Közvilágítás korszerűsítése Tamási városában” elnevezésű projekt), amelynek köszönhetően nagyobb beépített teljesítményigényt és jelentős közvilágítási költséget lehet megtakarítani. A fejlesztés azáltal lesz teljes, hogy a lámpatestek vezérelhetőek, ami a fényerő programozhatóságával további megtakarítást eredményez. A kivitelezés 2015. év folyamán megvalósul. Azonban a közvilágítási hálózat bővítésére is szükség van, mivel a zártkerti ingatlanokban élők egyre nagyobb számban igénylik a közvilágítást.

A közterületek tisztán tartása érdekében a „Balaton és Sió” Térségfejlesztő Közhasznú Társaság beruházásában megvalósult lakossági hulladékgyűjtő udvar és komposztáló telep üzemeltetése során el kell érni, hogy a város tisztaságának érdekében megszűnjenek az illegális hulladéklerakó helyek. A szolgáltatóval közösen meg kell oldani a zöldhulladékok kezelését, a szelektív hulladékgyűjtés módját, a hulladékudvar hatékonyabb üzemeltetését.

A közterületek virágosítása, zöldítése, fásítása továbbra is kívánatos, és folytatandó. A város cserje és faállományát folyamatosan ápolni, pótolni szükséges. Ennek érdekében javasolt a fásító, zöldítő akcióprogramok népszerűsítése a lakosság körében, akik elköteleződése ezáltal nő az igényes környezet kialakítása, és megóvása iránt. A Tamásiban született gyermekeknek ajánlott fák ültetését folytatni kell. A palánták nevelése, a városba kiültetett egy és kétnyári növények termesztése a városi kertész irányításával fóliasátrokban, a Startmunka Programon belül üzemelő Tamási telephelyű kertészetben történik. A növények mennyisége évről évre növekszik, jelenleg közel 18.000 db egy és kétnyári virág kerül kiültetésre a közterületekre. Terv a városközpontban egyes füves területek élőlőkkel, virágzó növényekkel való kiváltása, amely sok helyen földcserét von maga után. Az elkövetkező években cél a kiültetett palánta mennyiséget kb. 25.000 db számra kibővíteni. További cél a fürdő környékén lévő területekre még több növény kihelyezése. A termesztés növelése érdekében további – lehetőleg fűthető – fóliasátrakat kell építeni, esetleg piacra történő termesztés esetén az abból befolyó bevétel fejlesztésre is adna lehetőséget.

A közparkok gondozása (rendszeres növénytelepítés, szökőkutak karbantartása) és komfortos pihenő övezetté alakítása elengedhetetlen az otthonos város megteremtéséhez. A játszóterek kialakítása és karbantartása szintén fontos a közparkok funkcióbővítésében és a különböző korosztályok igényeinek bővítésében. Javasolt szabadtéri konditermek, ún. „felnőtt” játszóterek kialakítása is. Jelenleg újabb játszótér kialakítására Fornád településrészen merült fel igény, amelyet a következő egy-két évben meg kell valósítani.

A városi temető karbantartása és fejlesztése is a ciklus feladatai közé tartozik. Tekintettel arra, hogy a temetkezési helyek száma egyre csökken, elő kell készíteni az új temető kialakítását, amely a rendezési tervben a Pillehegyen szerepel.

A közterületek közbiztonságának fokozása érdekében a kamerarendszer fejlesztése is elérendő cél.

A fejlesztés célja

A meglévő zöldfelületek, és a hozzájuk tartozó elemek állagmegóvása, felújítása, valamint újabb funkciókkal történő bővítése, komfortosabbá tétele.

Tervezett projektek

- közterületek bekamerázása
- játszótérprogram

- szabadtéri konditermek kialakítása
- közvilágítás hálózatbővítése a zártkerti területeken
- hulladékkezelés problémáinak megoldására stratégiai terv készítése, szükséges intézkedések, és bevonandók körének meghatározása
- közterületek virágosításának, faállomány felújításának folytatása és fokozása
- Fásító, zöldítő akcióprogramok:
 - gyermekek születésével egybekötött faültetés
 - „tisztá udvar, rendes ház”, vagy „legszebb lakótelep” programok
- közparkok komfortos pihenőövezetté alakítása
- ravatalozó felújítása önkormányzati tulajdonba vételt követően
- új köztemető kialakítása a Pillehegyen
- jelenlegi temető fejlesztési munkálatai: egy járdarendszer kiépítése, drótkerítések felújítása, további urnafalak építése, az ingatlan körüli parkolóhelyek számának bővítése, sírok feltérképezése
- Felhagyott tejüzem: megvásárlás, lebontás, rehabilitálás (ugyan nem közterület, de a vonzó városképhez hozzájárul)

Elérni kívánt eredmények

Rendezett, otthonos, vonzó városkép kialakítása mind a helyi lakosok, mind a városba látogató turisták számára.

3.3.1.5 Műszaki infrastruktúrahálózat fejlesztése (H9)

A fejlesztés indokltsága

A műszaki infrastruktúra hálózat fejlesztése jelen esetben a közúthálózat, valamint az ivóvíz és csatornahálózat fejlesztését öleli fel.

Tamási az országos közlekedési hálózat tekintetében vákuumtérségnek számít, hiszen egyetlen fő közlekedési út sem éri el, és vasúti személyszállítás is elégtelen. Az M65-ös út megépítése és a vasúti személyszállítás visszaállítása nagyban hozzájárulna Tamási gazdaságfejlesztéséhez, jelen stratégia kulcsprojektjeinek gazdaságélénkítő céljainak eléréséhez.

A város közúti infrastruktúrát érintő fejlesztései az állagmegóvason és a veszélyes, talajerózió által érintett útszakaszok stabilizálásán kívül elsősorban a kerékpárút hálózat fejlesztését célozzák meg. Az elmúlt években jelentős kerékpárút hálózat épült a város környékén. A kerékpárutak karbantartása nem kis feladatot jelent a város számára. A környező településekkel (Regöly, Pári) kooperálva egy karbantartási tervet kell kidolgozni és az alapján végezni a padkanyesést, burkolatjavítást, pihenőhely elemeinek karbantartását. Törekedni kell arra, hogy a Nyírfa sor és a város mielőbbi összeköttetése kiépüljön, a tervezett kerékpárútról megközelíthető legyen a Lidl áruház melletti közterület, ami egyben a Miklósvár felől érkezőknek is egy rövidebb elérhetőséget biztosítana a városközpont irányába. Pályázati források bevonásával és az érintett önkormányzatok részvételével meg kell valósítani egy, a felhagyott vasútvonal pályatestén vezető, a várost a balatoni hálózattal összekötő kerékpárút létesítését.

A kerékpárutak kialakítása mind a településen belüli, mind a településközi közlekedés megkönnyítése, javítása érdekében nagy jelentőséggel bír.

A víziközművek terén a város közigazgatási területén számos olyan külterületi illetve zártkerti lakóingatlan van, ahol nincs kiépítve a vezetékes ivóvízhálózat. Mivel a tartályos vízszállítás drága, illetve számos előírásnak kell megfelelni, a hálózatot mielőbb ki kellene építeni. Az Ivóvízminőség-javító program tartalmazza a külterületek többségénél a hálózat kiépítését, továbbá a belterületi hálózat egyes részeinek cseréjét, korszerűsítését. A kivitelezést lehetőség szerint mielőbb meg kell valósítani. A szennyvízhálózat kijelölt szakaszait mielőbb ki kell építeni, hogy a 2017. évre Tamási elérje a 92 százalékos csatornázottságot.

A fejlesztés célja

A közutak állagmegóvása, a kritikus útszakaszok javítása, a kerékpárút hálózat elemeinek összekapcsolása, valamint a víziközmű hálózat elemeinek fejlesztése.

Tervezett projektek

- belterületi utak, járdák vízelvezető árkok karbantartása a helyi közmunkaprogram bevonásával
- géppark fejlesztése, munkagépek, szállítójárművek vásárlása
- külterületi utak talajerózió miatti stabilizálása (Újvárhegy egyes részei, Tuskós, Szurokhegy).
- Belterületen a Klapka és a Hársfa utca egy szakaszának szilárd burkolattal történő ellátása
- György utca végén található húsüzem és az utca lakóházai közötti szakaszra járda, vagy kerékpárút kiépítése
- keskeny, kátyús utak szélesítése, útburkolat szükségszerű javítása évente
- kerékpárúthálózat bővítése a meglévő elemek összekötésének érdekében
- víz- és csatornahálózat hiányzó elemeinek kiépítése

Elérni kívánt eredmények

Térségi kerékpárút hálózaton elérhetővé válik a Balatoni kerékpárút, javul az utak általános állapota.

3.3.1.6 Középületek állapotának, energiahatékonyágának javítása és akadálymentesítése (H10)

A fejlesztés indokltsága

Az elmúlt időkben megvalósult az általános iskola, az óvoda és a rendelőintézet energetikai korszerősítése, valamint folyamatban van a gimnázium épületének korszerősítése (hőszigetelés, teljes nyílászáró csere).

2015-ben a Béri Balogh Ádám Gimnázium felújítása, energetikai korszerősítése valósul meg, míg a Könyvtár, a Hivatal épületkorszerősítése jelen ciklus feladatai között kell szerepeljen. A Könyvtár korszerősítésére 2014-ben beadott pályázat nem nyert, de előkészítő anyagként megfelelő lehet a későbbiek során.

A hivatal épületének korszerősítését a tervezett 'Városablak' kialakítása is indukálja, amely az épület teljes körű állagjavítására kiterjedhetne: belső- és külső megjelenés, gépészeti rendszer (fűtési, világítási, informatikai) fejlesztése, átalakítása.

A közművelődési intézmények és terek egy része is felújításra szorul.

A fejlesztés célja

Tamási város közintézményeinek korszerősítése (energetikai, informatikai, stb.), állagmegóvása, felújítás és az akadálymentesítés folytatása.

Tervezett projektek

- épületek energiahatékonyágának javítását szolgáló passzív beavatkozások
- intelligens szabályozású távhőrendszer
- Könyvtár állományának és épületének korszerősítése
- Hivatal épületének korszerősítése
- Helytörténeti Gyűjtemény fejlesztése

Elérni kívánt eredmények

Csökken az épületek fenntartási költsége, javul az épületek külső- és belső megjelenése, és növekszik a betöltött funkció és az épületek kialakításának összhangja.

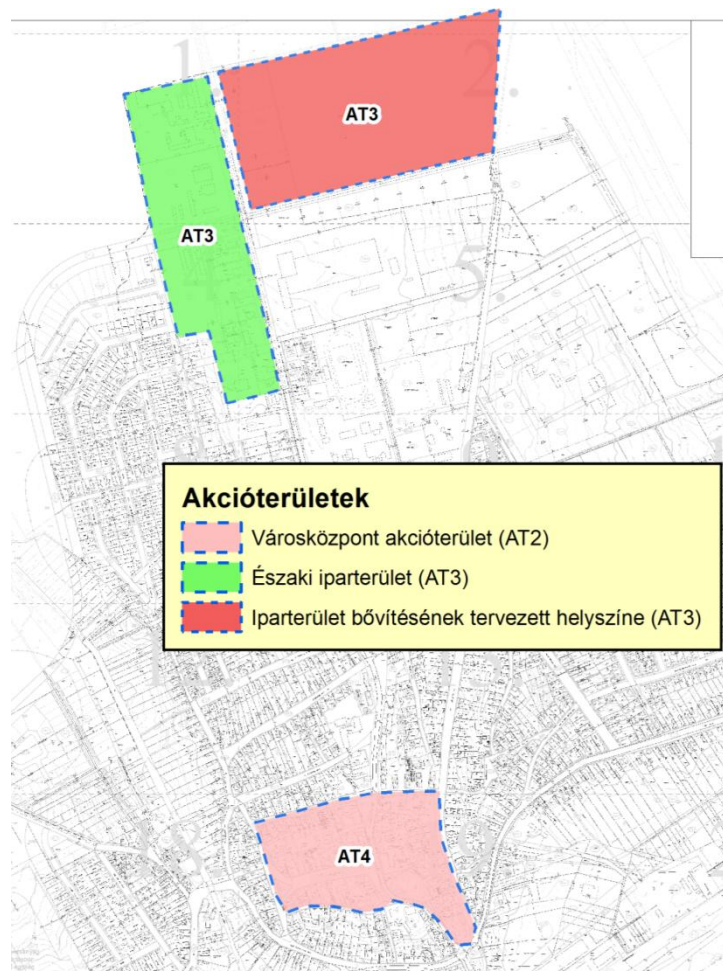
3.4 AKCIÓTERÜLETI PROJEKTEK

3.4.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával

Az akcióterületek közül a Termálfürdő (K2-AT1) a tervezett beavatkozások súlya és egymásra hatása miatt a Komplex turisztikai fejlesztés kulcsprojekt részét képezik. Tényleges akcióterületként a Városmegye (AT2) és az Északi iparterület (AT3) lett kijelölve.

A Városmegyében (AT2 határa: Garay utca, Móricz Zsigmond utca, Dózsa György u, 61. sz főút, 65. sz. főút, Eötvös J. utca) az elmúlt időkből nem történtek lényegesebb fejlesztések. A városmegyével kapcsolatos fejlesztési cél elérése érdekében („élhető, vonzó, komfortos belváros”) számos területet lefedő intézkedést kell végrehajtani, amelyek együttesen járulnak hozzá a XXI. század igényeit kielégítő városképhez.

Északi iparterületre (AT3 a következő hrsz-ú területekre terjed ki: 2570, 2572, 2573, 2576, 2577, 2579, 2580, 2581, 2582, 2584, 2584/2, 2587, 2588/2, 2588/3, 2589, 2590, 2591) irányuló fejlesztések a jövőben betelepülő vállalkozások számára teremtenek kedvező feltételeket. Az ipari terület kijelölése a hosszútávú közútfejlesztésekre (autópálya) alapozva kerül bővítésre. A terület tervezett bővítése a 0249/3 helyrajzi számú terület bevonásával történne meg.



3.4.-1.ábra: Az akcióterületek elhelyezkedése

3.4.2 Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása

3.4.2.1 Városközpont rehabilitáció (AT2)

A fejlesztés leírása³

A központi illetve közösségi funkciót ellátó Túrmezei Erzsébet park környezetéből kiindulva egy olyan városközpont létrehozását kell kitűzni célul, amely minden Tamási lakos komfortérzetét, kényelmét, biztonságát tudja szolgálni. A gyalogosforgalom szempontjából legforgalmasabb közterület a Szolgáltatóház, a Gimnázium és a Kossuth tér mentén illetve vonalában húzódó járdák és várakozóhelyek. A cél érdekében mielőbb szükséges rendezni a Szolgáltatóháznál (Szabadság u. 35.) található buszmegálló környezetét, Czuczor G. utca elejének akadálymentesítését, burkolattal történő ellátását, nyilvános wc elhelyezését. A Gimnázium melletti buszmegálló gyalogos közlekedési rendjét új járda építésével. Felül kell vizsgálni a Kossuth tér forgalmi rendjét. Lehetőség szerint el kell választani a gyalogosközlekedést a gépjárműforgalomtól, szükség esetén annak korlátozásával, ezáltal méltó helyre kerülhetne a tér közepén a Szentháromság szobor.

A városképi megjelenés szempontjából célszerű és indokolt a tulajdonos Kop-Ka ÁFÉSZ közreműködésével az áruház alumínium hullámlemez-homlokzat burkolatát elbontani és a jelen körülményeknek megfelelően helyreállítani.

A városközpont fejlesztésével kapcsolatos célok meghatározásánál figyelembe kell venni a piactér, önkormányzat épületének udvara és a művelődési ház-könyvtár közötti udvarnak szánt funkciót. A volt tűzoltólakantanya elbontásával egy új tér alakulhat ki a Hivatal épülete és a Művelődési ház között. Amennyiben igény van rá, akkor a Hivatal épületét egy vendéglátásra alkalmas terasszal lehetne bővíteni.

Parkolót kell kialakítani a piactér melletti Garay utca üres telkén. Ezáltal megoldottá válik a művelődési ház és a könyvtár körüli parkolás, valamint a Kossuth tér rehabilitációja miatt megszűnő parkolóhelyek kiváltására is alkalmassá válik a terület. Annak érdekében, hogy a szűk értelemben vett városközponttal való kapcsolat meglegyen, a Fecskeházzal párhuzamosan a piactér és a posta között gyalogos közlekedőt lenne célszerű kialakítani. A helyszíneket egységes fejlesztési tervben kell kezelni és ütemenként megvalósítani.

Tervezett projektek

- főtér kialakítás, felújítás
- buszmegálló rendezése a Szolgáltató háznál, (Szabadság u. 35.)
- Gimnázium melletti buszmegálló gyalogos rendjének kialakítása új járdával
- Czuczor G. utca elejének akadálymentesítése, burkolása
- nyilvános WC kialakítása
- Kossuth tér forgalmi rendjének megváltoztatása (gépjármű és gyalogos forgalom szétválasztása)
- ÁFÉSZ külső megjelenésének helyreállítása
- Hivatal épületének vendéglátó terasszal történő bővítése
- parkoló kialakítása a Garay utca üres telkén
- posta és piac között gyalogos közlekedő kialakítása

³ Idézet Tamási Város „Helyi erőforrások a jövő szolgálatában” elnevezésű 2014-2019. évi gazdasági programjából

- környezetrendezés és funkcióbővítés a közintézmények udvarai és az újonnan kialakuló terek esetén
- zöldfelületek virágosítása (lsd: H9)
- Hivatal, könyvtár felújítása (lsd: H11)

Elérni kívánt eredmények

A városközpont megjelenésének javulása, vonzó városközpont kialakulása. Rendezetlen közlekedési állapotok okozta problémák (buszmegállók, Kossuth tér forgalmi rendje, stb.) megoldódása. A meglévő terek komfortfokozatának növekedése új funkciók megjelenésével.

3.4.2.2 Északi iparterület (AT3)

A fejlesztés leírása

Az északi területen tervezett ipari funkció kialakítása a településrendezési eszközök módosítását igénylik. A gazdasági terület bővítését a város északi területein a meglévő ipari területekhez kapcsolódóan, további új területek (korlátozott mértékű) bevonásával célszerű megoldani. A hely kijelölését az alábbiak indokolják:

- a fejlesztési cél szerinti terület felhasználás igényelte terepviszonyok (sík terület),
- a fejlesztés meglévő ipari területek mellett történik,
- optimális termelési és szállítási körülmények
 - a leendő, hosszú távon megvalósítható elkerülő út szomszédsága (a városi területek tehermentesítése),
 - a termőterületek közelsége (feldolgozó ipar),
- a területen biztosítható a kíméletes környezet, természet és tájhasználat, természetvédelmi, tájvédelmi és történeti települési terület, valamint turisztikai vonzerővel rendelkező területet nem érint.

A terület kijelölésének egyetlen hátránya, hogy a terület a beépítésre szánt belterület és a kiváló termőhelyi adottságú szántóterület közé ékelődve, jó minőségű termőterületet vesz igénybe. Ez a hátrány viszont az iparterületek szempontjából szóba jöhető területeken mindenhol jelen van, mert e területeken mindenhol jó minőségű termőterületek találhatók.

A gazdaság fejlesztése munkaerő igényt generál, míg a vonzó, élhető város koncepció önmagában is lakosság csalogató erővel bír, ezért e két komponensű jövőkép beteljesülése a város lakosságának növekedése nélkül elképzelhetetlen.

E területen kerülhetne hosszabb távon kialakításra egy Ipari Park.

Tervezett projektek

- ipari infrastrukturális fejlesztések
- szolgáltatások fejlesztése
- üzemcsarnokok létesítése
- megújuló energia-felhasználásának és energiahatékonyság-növelésének támogatása az iparterületen

Elérni kívánt eredmények

A befektetőket vonzó ipari infrastruktúra kialakítása, Tamási ipari kapacitásainak bővítése.

3.5 AZ AKCIÓTERÜLETEKEN KÍVÜL VÉGREHAJTANDÓ, A TELEPÜLÉS EGÉSZÉ SZEMPONTJÁBÓL JELENTŐS FEJLESZTÉSEK ÉS EZEK ILLESZKEDÉSE A STRATÉGIA CÉLJAIHOZ

A kulcsprojektek, hálózatos, illetve akcióterületi projekteken kívül azonosításra kerültek egyéb, a település egésze szempontjából jelentős soft elemeket tartalmazó (E-S) projektek is.

3.5.1.1 Ügyfél konform önkormányzat (E-S2)

Az ügyfél konform önkormányzat egyrészről a hivatali ügyek megkönnyítését célozza meg a „Városablak” és e-önkormányzati rendszer kialakításával, másrészről a „nyitott önkormányzat” intézményét szeretné kialakítani.

A „Városablak” (akárcsak az e-önkormányzat) a lakosság kényelmét szolgálná, ahol a Kormányablak mintájára az önkormányzati hivatal földszinti részén egy helyen lehetne elintézni az egyes közszolgáltatásokkal kapcsolatos ügyeket, befizetéseket. Itt kaphatnának helyet az egyes közszolgáltatók ügyintézői, az étkezési díjfizetés, az önkormányzati cégek szolgáltatásaival kapcsolatos ügyintézés.

A „Nyitott önkormányzat” alap gondolata a lakossággal folytatott közvetlen párbeszéd lehetőségeit teremti meg, a problémák részletesebb feltárása és lehetőség szerinti megoldása érdekében. A cél elérésének érdekében a városvezetésnek a kapcsolattartáshoz bővebb és részletesebb információs és kommunikációs felületet kell működtetnie. Tamási a következő eszközök segítségével szeretné a „Nyitott önkormányzat” ügyét szolgálni:

- **média referens** alkalmazása (a lakosság naprakész tájékoztatásának érdekében, a város és önkormányzati tevékenység média megjelenéseinek koordinálására, stb.)
- **„Hivatal házhoz megy”** fórunsorozat, amelynek keretében a település meghatározott részei kerülnek bejárásra. A fórum során az ott élők problémáinak, javaslatainak meghallgatására, lehetőség szerinti megoldására kerül sor a helyszínen, előre meghirdetett időpontban.
- **Külterületi biztosok:** A külterületi részek fejlesztése, rendbetétele a város kiemelt céljai közé tartozik, a település külterületi részein élőkkel történő folyamatos és közvetlen kapcsolattartás biztosítása érdekében az önkormányzat bevezette a külterületi biztosi rendszert. A külterületi biztos összegyűjti az önkormányzat feladat-és hatáskörébe tartozóan az érintett településrészrel kapcsolatos problémákat, a lakosság és a helyi gazdálkodók részéről felmerülő igényeket, panaszokat és jelzi azt az önkormányzat felé.
- **Képviselők csütörtöki fogadóórája**

3.5.2 Társadalmi kohézió és városi identitás erősítése, foglalkoztatás növekedésének elősegítése (E-S3)

A fejlesztés célja a helyi közösségek megerősítése. Ehhez javítani szükséges az egyének motiváltságát, illetve az emberi kapcsolatok színvonalát. Közösségi szinten segíteni kell a közösségek összetartó erejének növelését, a civil aktivitás fokozását. A természeti, az épített és a kulturális örökség védelme, megőrzése és megismertetése a külvilággal a tamási emberek közös ügye, amely nagymértékben hozzájárul a helyi identitástudat erősítéséhez. A helyi természeti értékek közös gondozása, a körük épülő programok, esetleges hagyományok ápolása, bemutatása elősegíti a helyi közösségek kialakulását, ill. megerősödését.

A hátrányos-helyzetű társadalmi csoportok integrációjához elsősorban az érintettek képzettségi szintjét kell javítani (alapfokú oktatás, kollégiumi rendszer, specializált szakképzési irányok), amely segíti a hátrányos-helyzetű rétegek megjelenését a munkaerőpiacon, valamint az elhelyezkedési esélyeinek növelését.

Tervezett projektek

- Civil közösségi tér kialakítása
- Civil szervezetek támogatása
- Munkahelybővítést segítő munkáltatói képzések
- Hátrányos helyzetű csoportok munkához jutási feltételeinek javítása: járási szintű közmunkaprogram piaci szektor felé terelése
- társadalmi kohézió erősítését szolgáló programok (pl: közös fásító, zöldítő programok, critical mass, stb.)
- közösségfejlesztés aktív szociális munkával, közösségi házak kialakításával (DÁM önkormányzati társulás)
- helyi identitástudat erősítése fesztiválok, helyi ünnepek kialakítása révén
- reklám és marketing célból, országos médiában, turisztikai vásárokon való megjelenés
- lakásállomány bővülésének elősegítése
- Tamási Értéktárban rögzített épített, kulturális és ipari örökségünk védelme – a műemlékek mellett – kiemelt feladat.
- új rendezvényterület üzemeltetésének városi szintű összehangolása (átgondolt feladat- és felelősségi körök kialakításával)
- nemzetiségekkel történő együttműködés (roma, német)
- testvérvárosi kapcsolatok ápolása (Stollberg, Wurzen, Isernhagen, Suchy Las, Montigny)
- helyi erőforrásokra alapozott munkahelyteremtés

3.5.3 Minőségi szakemberképzés elősegítése (E-S4)

A helyi gazdaság és a város életének megfelelő működése megkívánja az aktuális igényekhez igazodó szakképzett munkaerőt. Mindez rugalmas oktatási rendszert feltételez, és az életen át tartó tanulás fontosságára irányítja a figyelmet. Tamási, mint térségi központ kiemelt jelentőséggel bír az oktatás terén. A fiatalok szakirányú továbbtanulásának segítése, és a helyi igényekhez igazodó pályaválasztás orientálása kiemelkedően fontos a város népességmegtartó képessége szempontjából.

Tervezett projektek

- továbbtanulási programok bemutatása
- gyakornoki program koordinálása
- életen át tartó tanulás elősegítése, és feltételeinek megteremtése
- ifjúság szemléletformálása
- helyi gazdasági igényekhez igazodó szakképzési rendszer megteremtése
- tehetséges fiatalok képességeinek kibontakoztatását célzó fejlesztések támogatása – mentorprogram
- lakosság képzettségi szintjének növelése – felsőfokú képzés meghonosítása

3.6 A FEJLESZTÉSEK ÜTEMEZÉSE

A tervezett fejlesztések 2014-2023 között kerülnek megvalósításra. Az ütemezés a fejlesztések egymásra épülése alapján került kialakításra.

A tervezett beavatkozások között számos olyan található, amelynek ütemezése a teljes tervezési időszakot felöleli, ilyenek például a hálózatos projektek, valamint a kulcsprojektek. A tervezett beavatkozások indikatív ütemezését a következő alfejezet összefoglaló táblázata tartalmazza.

3.7 A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI AKCIÓK ÖSSZEHANGOLT, VÁZLATOS PÉNZÜGYI TERVE

2014-2020 között a városfejlesztési akcióik finanszírozása elsősorban az európai uniós ágazati és területi operatív programokon keresztül valósulhat meg.

(A projektköltség oszlopban a *-gal jelölt tételek esetén még nem áll rendelkezésre költségterv, a projekt később kerül részletes kidolgozásra, akkor lesz becsülhető a költségvetés.)

Fejlesztés megnevezése	Projektelelemek	Kedvezményezettek köre	Projektköltség, (indikatív összeg, M Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Indikatív ütemezés
Kulcsprojektek					
Térségi mezőgazdasági együttműködés, közös feldolgozás, értékesítés (K1-H1)	helyi termékek versenyképességének támogatása	Tamási Város Önkormányzata	n.a.*	VP 3.	2017-2023
	helyi termékek előállításának elősegítése	Tamási Város Önkormányzata	n.a.*	VP 3.	2017-2023
	Helyi helyben előállított termékek piaci értékesítésének elősegítése	Tamási Város Önkormányzata	n.a.*	VP 3.	2017-2023
	termelői piacok létrehozása, fejlesztése	Tamási Város Önkormányzata	n.a.*	VP 3.	2017-2023
	Helyi élelmiszerek és a helyi piacok szerepének növelése	Tamási Város Önkormányzata	n.a.*	VP 3.	2017-2023
	Helyi termékek népszerűsítése	Tamási Város Önkormányzata	n.a.*	VP 3.	2017-2023
	Rövid ellátási láncok létrehozása	Tamási Város Önkormányzata	n.a.*	VP 3.	2017-2023
	1 ha területű üvegház építése	Tamási Város	n.a.*	GINOP	2017-2019

Fejlesztés megnevezése	Projektelelemek	Kedvezményezettek köre	Projektköltség, (indikatív összeg, Mft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Indikatív ütemezés
		Önkormányzata			
	sokoldalú mezőgazdasági termelés kialakítása (fűszerpaprika, zöldség, gyógynövények)	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	VP	2017-2019
	a mezőgazdasági géppark bővítése	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	VP	2017-2019
	területvásárlás	Tamási Város Önkormányzata	30	TOP	2017-2019
	Mezőgazdasági logisztikai alközpont kialakítása: (szárítóüzem kialakítása; hűtőház építése ⁹)	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	VP	2020-2023
	élelmiszer feldolgozó és csomagoló üzem építése	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	VP	2020-2023
	zöldség-gyümölcsfeldolgozás	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	VP	2020-2023
Mezőgazdasági energiahatékonyság megújuló energiákon alapuló növelése (K1-H2)	mezőgazdasági hulladék és melléktermék feldolgozásán alapuló energiatermelés (speciális kazánok, pellet)	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	KEHOP 5.	2017-2019
	napelempark kiépítése	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	KEHOP 5.	2017-2019

Fejlesztés megnevezése	Projektelelemek	Kedvezményezettek köre	Projektköltség, (indikatív összeg, Mft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Indikatív ütemezés
	biomassza kazán telepítése	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	KEHOP 5.	2017-2019
Térségi mezőgazdasági K+F kerekasztal kialakítása (K1-S1)	a kerekasztal intézményi háttérének és működési rendjének lefektetése, térségi tudásbázis kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	EFOP 1.	2017-2019
Gyógyturizmus kialakítása (K2-AT1)	Tamási Thermál Spa fejlesztés II. ütemének megvalósítása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 1.	2017-2019
	csúszdapark kialakítása, kültéri medencék felújítása, kiszolgáló létesítmények felújítása, fejlesztése	Tamási Város Önkormányzata	500	TOP 1.	2017-2019
	élmény medence	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 1.	2017-2019
	tanuszoda	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	EFOP 2.	2017-2019
	50 fős szálloda megépítése	Tamási Város Önkormányzata	500	TOP 1.	2020-2023
	komplex egészségügyi létesítmény: rehabilitációs egészségügyi intézet és szálláshely	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 1, 4.	2020-2023

Fejlesztés megnevezése	Projektelelemek	Kedvezményezettek köre	Projektköltség, (indikatív összeg, Mft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Indikatív ütemezés
Aktív turizmus fejlesztése (K2-H3)	Lovasturizmus: lovas túraútvonalak mellé lovas pontok kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	100	GINOP 6, 7. / TOP 1.	2017-2019
	túraútvonalak kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	GINOP 6, 7. / TOP 1.	2017-2019
	Gyulaj-Tamási erdőterületek fenntartható ökoturisztikai célú megnyitása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	GINOP 6, 7. / TOP 1.	2017-2019
	dámvad, erdőgazdálkodás mint turisztikai attrakció bemutatása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	GINOP 6, 7. / TOP 1.	2017-2019
	horgászturizmus továbbfejlesztése	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	GINOP 6, 7. / TOP 1.	2017-2019
	pacsmagi tavak átfogó turisztikai hasznosítása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	GINOP 6, 7. / TOP 1.	2017-2019
	kerékpáros turizmus infrastrukturális fejlesztése: - kerékpárút hálózat bővítése - meglévő szakaszok összekapcsolása - Balatoni kerékpárúthálózatba történő bekapcsolódás	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	GINOP 6, 7. / TOP 1.	2017-2023
	Sportturizmus fejlesztése érdekében két kollégium felújítása	Tamási Város Önkormányzata	200	TOP 1, 3.	2017-2019

Fejlesztés megnevezése	Projektelelemek	Kedvezményezettek köre	Projektköltség, (indikatív összeg, Mft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Indikatív ütemezés
	Kishenyei Kúria kulcsos házzá alakítása	Tamási Város Önkormányzata	150	TOP 1.,3	2017-2019
	Balaton parti úttörőtábor rendbetétele	Tamási Város Önkormányzata	200	TOP 1.	2017-2019
	okostelefonos alkalmazások kialakítása, ICT technológia	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 7.	2017-2023
	camping továbbfejlesztése faház és bungalló szállásokkal	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	GINOP 7./TOP 1.	2017-2019
Kulturális és gasztro turizmus (K2-H4)	templomfelújítás	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 1, 4, 7.	2017-2019
	műemlékvédelem	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	GINOP 7.	2017-2023
	kulturális programkínálat bővítése (fesztiválok)	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 2, 7.	2017-2019
	Vadfőző és napraforgó fesztivál	Tamási Város Önkormányzata	56	TOP 7.	2017-2023
	Tamási Lovasnapok	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 7.	2017-2023
	borturisztikai vonzerő kínálat fejlesztése	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 1.	2017-2023

Fejlesztés megnevezése	Projektelemekek	Kedvezményezettek köre	Projektköltség, (indikatív összeg, Mft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Indikatív ütemezés
	hagyományápolás	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 7.	2017-2023
	helyi ételkülönlegességeket felvonultató, magas színvonalú étterem kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 1.	2017-2023
	vasúti skanzen kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 1./GINOP 6.	2017-2019
	marketingtevékenység kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 7.	2017-2019
Hálózatos projektek					
Geotermikus energián alapuló energetikai korszerűsítések (H5)	geotermián alapuló közösségi fűtésrendszer	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	KEHOP 5.	2017-2019
	jelenlegi geotermikus fűtési rendszer fejlesztése, mélykutas fúrással, felhasználói szint növelése a lakosság bevonásával				
	ipari területek megújuló energia-felhasználásának és energia hatékonyságának növelése geotermikus és napenergia hasznosítással	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	KEHOP 5.	2017-2019
	geotermikus energián alapuló erőművi hasznosítás lehetőségének kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	KEHOP 5.	2020-2023
	távfűtés vezetékhálójának bővítése, felújítása	Tamási Város	n.a*	KEHOP 5.	

Fejlesztés megnevezése	Projektelelemek	Kedvezményezettek köre	Projektköltség, (indikatív összeg, M Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Indikatív ütemezés
		Önkormányzata			
	hőközpontok kialakítása, fejlesztése, korszerűsítése,	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	KEHOP 5.	2017-2019
	termelő- és nyelőkutak kiépítése	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	KEHOP 5.	2017-2019
Humán infrastruktúra minőségi fejlesztése (H6)	oktatási intézmények működési stabilitásának biztosítása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	EFOP 3.	2017-2019
	házi ellátó rendszer kapacitásbővítése	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	EFOP 1./ TOP 4.	2017-2019
	tanyagondnoki szolgálat	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 4.	2017-2019
	hajléktalanok ellátási rendszerének kidolgozása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	EFOP 1.	2017-2019
	szépkorúak programjának bevezetése	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	EFOP 1.	2017-2019
	időskorúaknak, nyugdíjasoknak programok, fórumok szervezése	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	EFOP 1.	2017-2023
	bentlakásos idősok otthona kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	EFOP 2.	2017-2019
	egészségügyi munkaadókapacitás növelése	Tamási Város	n.a*	EFOP 1.	2017-2023

Fejlesztés megnevezése	Projektelemekek	Kedvezményezettek köre	Projektköltség, (indikatív összeg, Mft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Indikatív ütemezés
		Önkormányzata			
	egészségügyi intézményhálózat, és eszközpark további fejlesztése	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	EFOP 2.	2017-2019
Város sportéletének felpezsdítése (H7)	Sportok Háza kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	10	TOP 1.	2017-2019
	lovassport színvonalának visszaállítása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 7.	2017-2019
	atlétikai dobópálya kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	EFOP 2. / TOP 1.	2017-2019
	Judo szakosztály számára állandó edzőterem kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	EFOP 2. / TOP 1	2017-2019
	kerékpárpálya felújítása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 3.	2017-2019
	labdarúgó pályák kialakítása a városi sporttelepen (nagy pálya világítással, műfüves nagy pálya és kispálya építése)	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 1. / EFOP 2.	2017-2019
Közterületek állapotjavítása (H8)	közterületek bekamerázása	Tamási Város Önkormányzata	50	TOP 2.	2017-2019
	játszóterprogram	Tamási Város Önkormányzata	10	TOP 2.	2017-2019

Fejlesztés megnevezése	Projektelelemek	Kedvezményezettek köre	Projektköltség, (indikatív összeg, Mft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Indikatív ütemezés
	szabadtéri konditermek kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 2.	2020-2023
	közüvilágítás hálózatbővítése a zártkerti területeken	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 2.	2020-2023
	közterületek virágosításának, faállomány felújításának folytatása és fokozása Fásító, zöldítő akcióprogramok: gyermekek születésével egybekötött faültetés „tiszta udvar, rendes ház”, vagy „legszebb lakótelep” programok	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 2, 7.	2017-2023
	közparkok komfortos pihenővezeték alakítása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 2.	2017-2019
	ravatalozó felújítása önkormányzati tulajdonba vételt követően	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 2.	2017-2019
	új köztemető kialakítása a Pillehegyen	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 2.	2017-2019
	jelenlegi temető fejlesztési munkálatai: egy járdarendszer kiépítése, drótkerítések felújítása, további urnafalak építése, az	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 2.	2017-2019

Fejlesztés megnevezése	Projektelelemek	Kedvezményezettek köre	Projektköltség, (indikatív összeg, Mft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Indikatív ütemezés
	ingatlan körüli parkolóhelyek számának bővítése, sírok feltérképezése				
Műszaki infrastruktúrahálózat fejlesztése (H9)	belterületi utak, járdák vízelvezető árkok karbantartása a helyi közmunkaprogram bevonásával	Tamási Város Önkormányzata	500	TOP 1, 2.	2017-2023
	géppark fejlesztése, munkagépek, szállítójárművek vásárlása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	GINOP 7.	2017-2019
	külterületi utak talajerózió miatti stabilizálása (Újvárhegy egyes részei, Tuskós, Szurokhegy).	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	IKOP / KEHOP 1.	2017-2019
	Belterületen a Klapka és a Hársfa utca egy szakaszának szilárd burkolattal történő ellátása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 1.	2017-2019
	A komplex megközelítést szolgáló utak felújítása	Tamási Város Önkormányzata	70	TOP 1.	2017-2019
	György utca végén található húsüzem és az utca lakóházai közötti szakaszra járda, vagy kerékpárút kiépítése	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 1, 3.	2017-2019
	keskeny, kátyús utak szélesítése, útburkolat szükségszerű javítása évente	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 1, 3.	2017-2019
	kerékpárúthálózat bővítése a meglévő elemek összekötésének érdekében	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 3.	2017-2019

Fejlesztés megnevezése	Projektelelemek	Kedvezményezettek köre	Projektköltség, (indikatív összeg, Mft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Indikatív ütemezés
	ivóvíz- és csatorna hálózat fejlesztése	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 2.	2017-2023
Középületek állapotának, energiahatékonyságának javítása és akadálymentesítése (H10)	épületek energiahatékonyságának javítását szolgáló passzív beavatkozások	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	KEHOP 5.	2017-2023
	intelligens szabályozású távhőrendszer	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	KEHOP 5.	2017-2019
	Könyvtár állományának és épületének korszerűsítése	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 4.	2017-2019
	Hivatal épületének korszerűsítése	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 3.	2017-2019
	Helytörténeti Gyűjtemény fejlesztése	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 4.	2017-2019
Akcióterületi projektek					
Városközpont rehabilitáció (AT2)	főtér kialakítás, felújítás	Tamási Város Önkormányzata	80	TOP 2, 7. / GINOP 6.	2017-2019
	Felhagyott tejüzem a város szívében: megvásárlás, lebontás, rehabilitálás	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 2.	2017-2023
	buszmegálló rendezése a Szolgáltató háznál, (Szabadság u. 35.)	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 1.	2017-2019
	Gimnázium melletti buszmegálló gyalogos rendjének kialakítása új járdával	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 1.	2017-2019

Fejlesztés megnevezése	Projektelemekek	Kedvezményezettek köre	Projektköltség, (indikatív összeg, Mft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Indikatív ütemezés
	Czuczor G. utca elejének akadálymentesítése, burkolása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 1.	2017-2019
	nyilvános WC kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 1.	2017-2019
	Kossuth tér forgalmi rendjének megváltoztatása (gépjármű és gyalogos forgalom szétválasztása)	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 1.	2017-2019
	ÁFÉSZ külső megjelenésének helyreállítása	ÁFÉSZ	n.a*	TOP 2.	2017-2019
	Hivatal épületének vendéglátó terasszal történő bővítése	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 2.	2017-2019
	parkoló kialakítása a Garay utca üres telkén	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 1.	2017-2019
	posta és piac között gyalogos közlekedő kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 1.	2017-2019
	környezetrendezés és funkcióbővítés a közintézmények udvarai és az újonnan kialakuló terek esetén	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 2.	2017-2019
Északi iparterület (AT3)	ipari infrastrukturális fejlesztések	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	GINOP	2017-2019
	szolgáltatások fejlesztése	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	GINOP	2017-2019

Fejlesztés megnevezése	Projektelelemek	Kedvezményezettek köre	Projektköltség, (indikatív összeg, Mft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Indikatív ütemezés
	üzemcsarnokok létesítése	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	GINOP	2017-2019
	megújuló energia-felhasználásának és energiahatékonyság-növelésének támogatása az iparterületen	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	KEHOP	2017-2019
Egyéb projektek					
Társadalmi kohézió és városi identitás erősítése, foglalkoztatás növekedésének elősegítése (E-S3)	Civil közösségi tér kialakítása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 7.	2017-2023
	Civil szervezetek támogatása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	EFOP 7.	2017-2023
	Munkahelybővítést segítő munkáltatói képzések	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	EFOP 3.	2017-2023
	Hátrányos helyzetű csoportok munkához jutási feltételeinek javítása: járási szintű közmunkaprogram piaci szektor felé terelése	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	EFOP 1.	2017-2023
	közösségfejlesztés aktív szociális munkával, közösségi házak kialakításával (DÁM önkormányzati társulás)	Tamási Város Önkormányzata	350	EFOP 5.	2017-2023
	társadalmi kohézió erősítését szolgáló programok (pl: közös fásító, zöldítő programok, critical mass, stb.)	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 4.	2017-2023
	helyi identitástudat erősítése fesztiválok,	Tamási Város	n.a*	TOP 5.	2017-2023

Fejlesztés megnevezése	Projektelemek	Kedvezményezettek köre	Projektköltség, (indikatív összeg, Mft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Indikatív ütemezés
	helyi ünnepek kialakítása révén	Önkormányzata			
	reklám és marketing célból, országos médiában, turisztikai vásárokon való megjelenés	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	GINOP 6.	2017-2023
	lakásállomány bővülésének elősegítése	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 2.	2017-2023
	Tamási Értéktárban rögzített épített, kulturális és ipari örökségünk védelme – a műemlékek mellett – kiemelt feladat.	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	GINOP 6.	2017-2023
	testvérvárosi kapcsolatok ápolása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	GINOP 6.	2017-2023
Minőségi szakemberképzés elősegítése (E-S4)	továbbtanulási programok bemutatása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	EFOP 3.	2017-2023
	gyakornoki program koordinálása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	GINOP 6.	2017-2023
	életen át tartó tanulás elősegítése, és feltételeinek megteremtése	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	EFOP 3, 4.	2017-2023
	ifjúság szemléletformálása	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	TOP 2.	2017-2023
	helyi gazdasági igényekhez igazodó szakképzési rendszer megteremtése	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	GINOP 6.	2017-2023

Fejlesztés megnevezése	Projektelemek	Kedvezményezettek köre	Projektköltség, (indikatív összeg, M Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Indikatív ütemezés
	tehetséges fiatalok képességeinek kibontakoztatását célzó fejlesztések támogatása – mentorprogram	Tamási Város Önkormányzata	n.a*	EFOP 3.	2017-2023

3.8 A VÁROS VONZÁSKÖRZETÉRE KIHATÁSSAL LÉVŐ FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉSEK (PROJEKTJAVASLATOK)

Az előző fejezetben felsorolt projektek többsége közvetlenül vagy közvetve hatást gyakorol Tamási térségére.

Tamási, mint térségi központ szolgáltatásai révén kiszolgálója a vonzáskörzet településeinek. Ennek egyik alappillére az oktatás, amelynek keretében piac- és keresletorientált képzési programokat indokolt végrehajtani mind az iskolarendszerű közoktatási, mind az akkreditált képzőintézményekben. A gyakorlatorientált, használható szaktudás biztosítása a helyi vállalkozói szféra által biztosított tanüzemi és tanműhelyi kapacitások bővítésével érhető el. A vállalkozói kapcsolatrendszerek fejlesztése is elengedhetetlen.

Az iskolarendszerű és iskolán kívüli képzések hatékony szervezésével biztosítható az élethosszig tartó tanulás és a munkaerő piaci kínálatához rugalmasan igazodó átképzések lehetősége.

A város egészségügyi szolgáltatásainak fejlesztése szintén hatással van a járás teljes térségének ellátási színvonalára.

A helyi mezőgazdasági termelésre alapozó logisztikai alközpont és feldolgozóipar kialakítása és gazdaságos működése pedig elképzelhetetlen a térség termelői-beszállítói hálózatának kialakítása nélkül. A feldolgozóipari kapacitás kiépítése várhatóan az alapanyag termelés oldalán és a feldolgozás, értékesítés terén is új munkahelyek generálását fogja eredményezni a járás más településein is.

A kerékpáros turizmus fellendítése szintén hatással lesz a járás egyéb településeire is, hisz a kerékpárhálózat a járás területén jelentős mértékben kiépült. Az egyes szakaszok összekötése révén megvalósul a járás kerékpárútjainak a Balatoni kerékpárúthoz történő csatlakozása, amely jelentős idegenforgalmi potenciált rejthet magában.

4 ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM

4.1 BEVEZETÉS

Az Anti-szegregációs Terv a szegregációs folyamatok szempontjából vizsgálja az esélyegyenlőségi problémák meglétét egy adott településen. Célja, hogy a város javítsa azon területeinek helyzetét, ahol:

- a szegregációnak már jelei mutatkoznak, illetve
- a népesség egy része szegregáltan él.

A szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület olyan egybefüggő terület, amelyen az alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt vagy a társadalmi státuszcsökkenés jelei tapasztalhatók, ezért a területen közösségi beavatkozás szükséges. Szegregációval veszélyeztetett terület lehet egy önálló településrész, de részét képezheti egy vagy több településrésznek is.

A lehatárolás a 314/2012-es Kormányrendelet 10. mellékletében meghatározott szegregációs mutató alapján történik. A lehatárolás során a település területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kiválasztása történik meg, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek.

Azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket.

Mivel Tamási járásszékhely, a következő szegregációs mutatók érvényesek rá:

- Szegregált terület, amelynél a szegregációs mutató értéke: nagyobb egyenlő, mint 35%
- Szegregációval veszélyeztetett terület, amelynél a szegregációs mutató értéke: nagyobb egyenlő, mint 30%, de kisebb, mint 35%

A kormányrendelet azt is meghatározta, hogy szegregátumnak, illetve szegregációval veszélyeztetett területnek azok az egybefüggő területek tekintendők, melyek megfelelnek a fenti mutatók egyikének, és a terület lakónépességének száma eléri az 50 főt.

A 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet különböző típusú antiszegregációs intézkedéseket különböztet meg:

1. a szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések,
2. a fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések,
3. a szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések.

4.2 A TELEPÜLÉS SZEGREGÁTUMAINAK ÉS SZEGREGÁCIÓ ÁLTAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEINEK BEMUTATÁSA

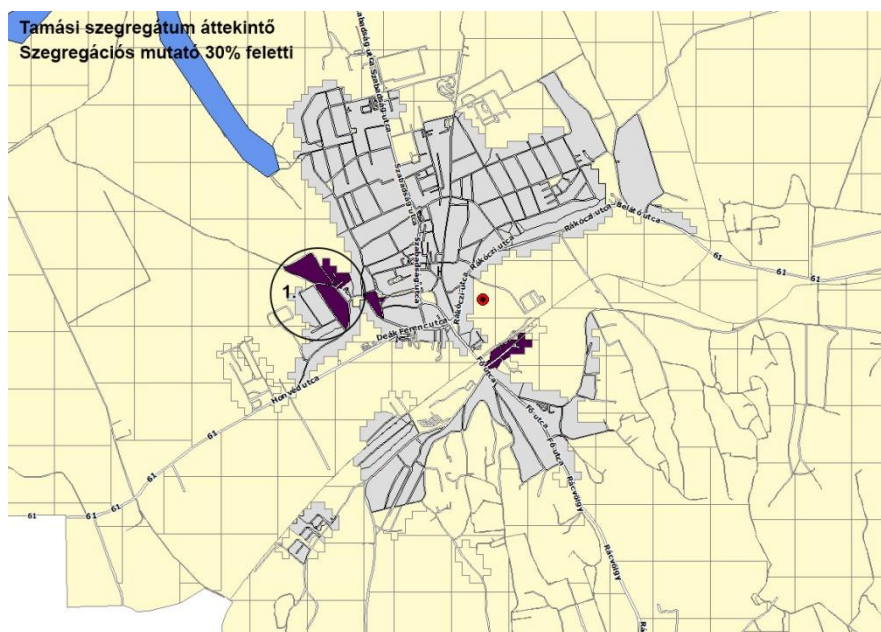
A Megalapozó vizsgálat helyzetértékelés részében (3.3.2. fejezet) a KSH 2011-es népszámlálásra támaszkodó adatszolgáltatása alapján került sor a szegregációval veszélyeztetett területek, illetve a szegregátumok beazonosítására és lehatárolására. E szerint Tamásiban a szegregációs mutató (a 8 általános iskolai osztállyal nem magasabb iskolai végzettségű és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező lakosság aránya az aktív korúakon belüli) értéke alapján városszövetbe ágyazottan

egy szegregátum (1-es jelű: Kinizsi utca - Honvéd utca - Hunyadi utca - Bajza utca mindkét oldala - belterületi határ), ami a 61-es úttól északra, míg a 65-ös úttól nyugatra található.

A külterületen pedig egy szegregátum (Örgehenye) és egy szegregációval veszélyeztetett terület (Kosba), amelyek a központi belterülethől délre helyezkednek el.

A várossal történt egyeztetés során kiderült, hogy a külterületen található szegregációval veszélyeztetett területek nagyobb területet ölelnek fel, nevezetesen:

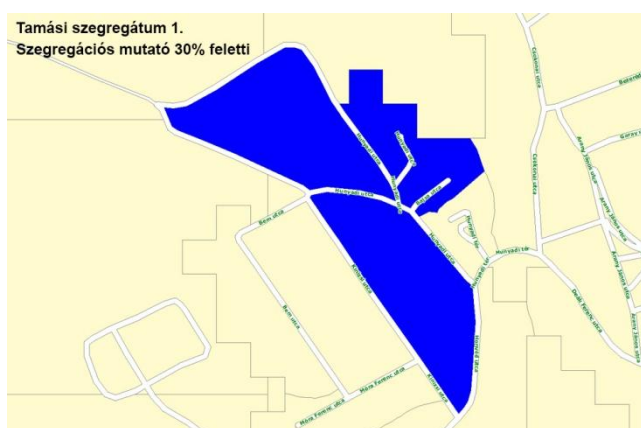
1. Kishenye-Örgehenye-Adorján újtelep – Adorjánpuszta
2. Szarkahegy-Szuokhegy
3. Rácvölgy-Kosba-Újvárhegy-Tuskós



4.2-1. ábra: Tamási belterületi szegregátumainak áttekintő térképe

Forrás: KSH, 2011-es népszámlálás adatai alapján

1. **szegregátum** (Kinizsi utca - Honvéd utca - Hunyadi utca - Bajza utca mindkét oldala - belterületi határ) a 61-es úttól északra, míg a 65-ös úttól nyugatra található. A szegregátumban a szegregációs mutató értéke 35,3. 2011-ben 57 lakásban összesen 188-an éltek a területen. Az alacsony presztizsű foglalkoztatási csoportban foglalkoztatottak aránya 70%, míg a gazdaságilag nem aktívak aránya a lakónépességen belül 62,2 %, amely megközelíti a 15-54 évesek lakosságon belüli arányát (63,3%). Az aktív korúak 58%-a nem rendelkezik rendszeres jövedelemmel.



4.2.-2. ábra: Tamási 1. szegregátum

Forrás: KSH, 2011-es népszámlálás adatai alapján

Örgehenye (külterület) lakossága 57 fő volt

2011-ben. A szegregációs mutató itt 35,9 % volt. Számos szociális mutató tekintetében lényegesen rosszabb helyzetben van, mint az 1. szegregátum. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 83,3%, míg a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül

71,8%. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya is itt a legmagasabb (66,7%) a három lehatárolt terület közül, akárcsak a munkanélküliek (38,9%) és a gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül (68,4%). A foglalkoztatottak aránya nem meglepő, hogy itt a legalacsonyabb (28,2%).

Kosba (külsőterület) szegregációs indexe 31%, de itt a legmagasabb az alacsony komfortfokozatú lakások (86,7%), és az egyszobás lakások aránya (48%). A három vizsgált terület közül itt a legmagasabb a foglalkoztatottak aránya (48,4%), de azok 93,3%-a az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban dolgozik.

	Társadalom (Demográfia – 2011.)	Társadalom (Foglalkoztatottság 2011.)	Lakáshelyzet	Épített környezet / Közterületek minősége	Szolgáltatásokhoz (közintézményi/piaci jellegű) való hozzáférés	Etnikai szegregáció
1-es számú szegregátum	Lakosságszám: 188 fő. A 0-14 közötti lakónépesség aránya 18,1%. Alacsony státuszú lakosság aránya 69,2%-rendkívül magas.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 58%. Foglalkoztatottak aránya: 40,6%	A lakások negyede komfort nélküli, félkomfortos és szükség lakás. Egyszobás lakás a lakott lakáson belül 12,3%.	Az infrastruktúra kiépített, viszont van olyan ingatlan is, amit szilárd útburkolatról nem lehet megközelíteni. A leromlott állapotú épület aránya is magas.	A terület a központi belterületen található.	A területen romák és nem romák egyaránt lakhak.
Öreghenye (szegregátum)	Lakosságszám: 57 fő. a 0-14 évesek aránya 22,9% Alacsony státuszú lakosság aránya 72,7%.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 71,8 %. Foglalkoztatottak aránya: 48,4%	A lakások 83,3%-a komfort nélküli, félkomfortos és szükség lakás. Egyszobás lakás a lakott lakáson belül 8,3%.	A területen az infrastruktúra hiányos: nincs szilárd útburkolat, nincs kiépített ivóvízhálózat, nincs kiépített gázhálózat, sok a leromlott állapotú épület.	A területen kizárólag lakóházak vannak. A városközpont 5 km-re található.	A területen romák és nem romák egyaránt lakhak.
Kosba (veszélyeztetett)	Lakosságszám: 89 fő. A 0-14 évesek aránya 22,5 százalék, Alacsony státuszú lakosság aránya 93,3%.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 50 % Foglalkoztatottak aránya: 28,2%	A lakások 84%-a komfort nélküli, félkomfortos és szükség lakás. Egyszobás lakás a lakott lakáson belül 48%.	A területen az infrastruktúra hiányos: csak egy részén van szilárd útburkolat, nincs kiépített ivóvízhálózat, nincs kiépített gázhálózat, sok a leromlott állapotú épület.	A területen kizárólag lakóházak vannak. A városközpont 3,5 km-re található.	A területen romák és nem romák egyaránt lakhak.

**4.2.-1. táblázat: Tamási város KSH által kijelölt és a város által jóváhagyott szegregátumai és szegregációval veszélyeztetett területének státusza –a
legsúlyosabb helyzetben lévő területek kiemelésével (témakörönként)**

4.3 AZ IVS-BEN SZEREPLŐ ANTISZEGREGÁCIÓS TERVBEN FOGLALT INTÉZKEDÉSEK ÉRTÉKELÉSE

Tamási városának nem volt IVS-e, és külön antiszegregációs terv sem készült eddig. A város jelenleg is érvényben lévő Helyi Esélyegyenlőségi Program 2013-2018 átfogó céljai a következők.

Tamási Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás,
- a szociális biztonság,
- az egészségügy,
- az oktatás és a lakhatás területén.

A HEP romák és/vagy mélyszegénységben élők, mint célcsoport irányába megfogalmazott intézkedései:

- A 8 általános iskolai végzettség megszerzéséhez feltételek biztosítása, az érdeklődés felkeltése, a végzettség megszerzésének ösztönzése
- A munka világába történő visszakerülését segítő ismeretek és készségek szinten tartása, fejlesztése, mentális állapot óvása
- Munka világával kapcsolatos szocializáció korrekciója
- Pályakezdő, fiatal munkanélküliek foglalkoztatási lehetőségeinek kidolgozása, pályaaorientációs tanácsadás a munkáltatók bevonásával
- Oktatási intézmények és potenciális munkáltatók szolgáltatásainak és igényeinek összehangolása
- Szociális bérlakás építési program esetleges pályázati forrás igénybevétele

4.4 A SZEGREGÁCIÓ MÉRSÉKLÉSÉT VAGY MEGSZÜNTETÉSÉT CÉLZÓ INTÉZKEDÉSEK

A szegregátumokban és a veszélyeztetett területeken területi alapú beavatkozásokat kell tervezni, amelyek eszközei közé az alacsony státuszú népesség koncentrációjának csökkentése, a társadalmi integráció erősítése, a munkaerő-piac, oktatás, szociális, társadalmi kirekesztettség mértékének csökkentése tartoznak.

A megvalósítandó programok az alábbiakban bemutatásra kerülő eszközrendszerre támaszkodnak.

Anti-szegregációs célok

Tamási alapvető érdeke és célja, hogy az egyenlő hozzáférés, az esélyegyenlőség és az integráció biztosításának elve az élet minden területén megvalósuljon a városban. Ehhez a lakhatási feltételek biztosítása mellett – széleskörű együttműködésen alapuló – többféle: szociális, képzési, foglalkoztatási, oktatási, a szolgáltatásokhoz való hozzáférést javító intézkedések együttesével kívánunk hozzájárulni. Az alacsony státuszú lakosok integrációja előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik munkaerő-piaci hátrányaikat, javítják foglalkoztatási esélyeiket, hozzájárulva ezzel az alacsony státusz megváltozásához. Kiemelt cél segíteni a rossz szociális helyzetben élő családok kisgyermekének korai fejlesztését, a nagyobb gyermekek iskolai előrehaladását.

Ezen célok felsorolását, az alcélok megnevezését a 1. számú táblázat foglalja össze.

A társadalmi egyenlőtlenségek megszüntetése és ezen belül a területi vagy más típusú szegregáció feloldása, Tamási város számára a fenntartható városfejlődés alapja. Ennek tudatában a város messzemenőig figyelembe veszi a jövőben megvalósuló fejlesztéseinél, hogy azok nem okozhatják sem horizontálisan, sem területileg a szegregáció kialakulását, vagy erősödését. Az önkormányzat az általa működtetett intézményekkel, a Roma Nemzetiségi Önkormányzattal, az egyházakkal, egyházi szervezetekkel és a városban és a városért dolgozó civil szervezetekkel együttműködik annak érdekében, hogy a településen az esélyegyenlőség és a szegregáció-mentesség a mindennapok részévé váljon. A megállapodás eredményeként **Integrációs kerekasztalt** hoz létre, amely meghatározott időközönként áttekinti a legrosszabb helyzetű családok, a szegregátumokban és szegregációval veszélyeztetett területeken élő lakosság helyzetét, megvizsgálja annak lehetőségét, hogy a rendelkezésére álló eszközök (pl. közfoglalkoztatás) elérik-e ezeket a családokat, és amennyiben nem, intézkedéseket javasol a városvezetésnek a helyzet javítására. A kerekasztal figyelemmel kíséri az esetleges diszkriminációs folyamatokat és összehangolt intézkedésekkel megszünteti azt.

Az anti-szegregációs beavatkozások egyes elemei megkülönböztethetők aszerint, hogy egyes intézkedések az infrastruktúra javítására vagy az emberek és közösségeik fejlesztésére irányulnak. Kijelenthető, hogy e két fajta beavatkozás együttesen képes a legeredményesebb hatást elérni. Mindezek alapján a város által alkalmazott intézkedések is mind a két fejlesztési fókuszot tartalmazzák.

Horizontális célok	Alcélok
1. Az esélyegyenlőség biztosítása a város minden fejlesztési beavatkozásánál, annak figyelembe vételével, hogy semmilyen fejlesztés nem járulhat hozzá a településen belüli, vagy kívüli szegregáció kialakulásához és erősödéséhez.	

Az esélyegyenlőség, a szegregáció-mentesség biztosítása a településen.	
2. Oktatási integráció biztosítása	Az iskolai sikeresség feltételeinek megteremtése. A lemorzsolódás csökkentése.
3. Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása	A rendszeres munkajövedelemmel rendelkezők számának emelkedése. Az elsődleges munkaerő-piacon megjelenők számának növekedése.
4. A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	A szociális szolgáltatások színvonalának emelkedése. Új szociális szolgáltatások biztosítása.
5. Közösségi terek biztosítása	A szabadidő hasznos eltöltése feltételeinek biztosítása. Az iskolán kívüli, iskolai sikerességet segítő, programok helyszíneinek biztosítása. Minden korosztály részére biztosítani a közösségi tereket.

4.4-1. táblázat: Az anti-szegregációs terv horizontális céljai és alcéljai

A szegregátumok megszüntetése nem lehetséges, ezért legfőbb célunk, hogy a rossz állagú ingatlanok felszámolásával, a mobilizációs lehetőségek megteremtésével a szegregációt oldjuk, a szegregátumokban élők számát csökkentsük. Emellett, hogy a területek rehabilitációjával megteremtjük az élhető lakókörnyezetet.

terület specifikus célok	1. szegregátum	Kosba	Öreghenye
Mobilizációs program kidolgozása az alacsony státuszú lakosság koncentrációjának csökkentése érdekében		X	X
A lakókörnyezet rehabilitációja	X		
A szegregátumban található lakóépületek állagának javítása (helyi pályázati forrásból)	X	X	X
A közszolgáltatások elérhetőségének javítása		X	X
A hiányzó infrastruktúrák kialakítása (elsősorban ivóvíz, szennyvíz és szilárd útburkolat)	X	X	X
A városközpont kerékpárral történő biztonságos megközelítése		X	X
A rendezési terv módosításával a szegregátum lakóingatlanainak egyedi szabályozása		X	X

4.4-2. táblázat: Az anti-szegregációs terv terület specifikus céljai és azok relevanciája az egyes szegregátumokban

A szegregátumokban és a veszélyeztetett területeken területi alapú beavatkozásokat kell tervezni, amelyek eszközei közé az alacsony státuszú népesség koncentrációjának csökkentése, a társadalmi integráció erősítése, a munkaerő-piac, oktatás, szociális, társadalmi kirekesztettség mértékének csökkentése tartoznak.

A megvalósítandó programok az alábbiakban bemutatásra kerülő eszközrendszerre támaszkodnak.

Lakhatási problémák kezelése

A szegregátumok gyakori jellemzője a kedvezőtlen összetételű lakásállomány (leromlott fizikai állapotú, alacsony komfortfokozatú, gyakran egészségre veszélyes házak koncentrált megjelenése).

Amennyiben a helyzet még kezelhető, az egyik lehetséges módszer a lakásállomány részbeni vagy teljes megtartása, a lakókörnyezet rehabilitációja.

Ebben az esetben a cél a rossz minőségű lakásállomány felszámolása, illetve a jobb minőségű lakások esetében azok komfortosítása, korszerűsítésének elősegítése, melynek eredményeként a területen élők lakhatási körülményei közelebb kerülnek a városi átlaghoz.

A leromlott területeken lévő lakások rehabilitációjának elméletben négy útja lehet:

- az ott élők támogatások, pályázatok és önerő segítségével rendbe hozzák házaikat.
- az önkormányzat kivásárolja az ott élők egy részét, akik a város más részein lakást vásárolnak maguknak. Ehhez az önkormányzat segítséget nyújt, koordinál, és igyekszik megakadályozni, hogy a város más részén lévő leromlott területen koncentrálódjanak újra a szegregátumból kiköltözők. Majd a terület rehabilitációja előtt vagy után értékesíti a telkeket/lakásokat.
- az önkormányzat a magántulajdonú lakásért cserébe jobb állapotú és/vagy magasabb komfortfokozatú önkormányzati bérlakást ajánl fel a város más területén (megfelelő lakbér elengedéssel, készpénzbeli kompenzációval). Az így tulajdonába került ingatlant felújítja, vagy elbontja, esetleg újat épít helyette. Majd azt önkormányzati bérlakásként piaci alapon adja bérbe, esetleg értékesíti. Ez természetesen függ az ingatlan nagyságától és fizikai állapotától.
- a területen lévő néhány bérlakást az önkormányzat felújítja (esetleg lebontja, és újat épít helyette), majd bérbe adja.

Tamási esetében az önkormányzatnak jelenleg igen kis mozgástere van, mivel a szociális bérlakásállomány száma alacsony, nincsenek üres lakások. Nagy számú új lakás vásárlására forráshiány és a magas ingatlanpiaci árak miatt jelenleg nincs lehetőség. Javasolt a külső források monitorozása, mely alapja lehet a telepen élők integrálásához megfelelő program kidolgozásához, melynek elengedhetetlen része a lakásmobilitási program.

A szegregátumokban élők lakásfejlesztés tárgyában benyújtott pályázata esetében az önkormányzat a lakásokra vonatkozóan felméri azok állapotát, az aktuális fizikai és egészségügyi körülményeket. A lakókra vonatkozóan a társadalmi összetételt, a laksűrűséget, stb.. Majd ennek megfelelően bírálja el a pályázat keretében nyújtható támogatás mértékét.

Amennyiben a lakásállomány összetételének javítására nincs mód, a helyzet kezelésére drasztikusabb lépésre, a lakások bontására, a szegregátum teljes felszámolására van szükség. A lakók integrált lakókörnyezetbe költöztetésével párhuzamosan.

Az Önkormányzat tervei között egyik szegregált terület felszámolása (telepfelszámolás) sem szerepel.

Mobilizációs program

Mind a felújítás, mind a felszámolás esetében megjelenik a mobilizációs program, melynek célja hogy csökkentse, illetve megszüntesse a szegregált területen élő hátrányos helyzetű családok

koncentrációját. Elősegítse, hogy a mobilizálható, költözni hajlandó családok integrált környezetbe, legalább komfortos lakásokba költözzenek.

A program végrehajtásánál külön figyelmet kell fordítani egyrészt arra, hogy a területről elköltöző családok helyére újabb – akár más környező vagy távolabbi településekről érkező családok – ne költözhesse be (vagyis a szegregáció ne nőjön tovább). Másrészt arra, hogy az elköltöző családok integrált környezetbe kerüljenek, és ne alakuljon ki a város más területén szegregált, telepszerű lakókörnyezet.

A lakáshelyzet hosszabb távon történő kezelésére az Önkormányzat és a RNÖ minden évben legalább egyszer egyeztet az esetlegesen üresedő, vagy vásárolt Önkormányzati bérlakás kiutalásának kérdésében, és lehetőség szerint előnyben részesül (az elbírálásnál többlet pontokat kap) a szegregátum területén élő, érvényesen benyújtott igénnyel rendelkező család. Ezeket a kérvényeket folyamatosan lehet benyújtani, felelős személyek a polgármester, a jegyző és a RNÖ elnöke.

A munkaerőpiaci integráció

A foglalkoztatás bővítése a szegregátumok felszámolásának, a szegregált területen élők helyzetének javításához kapcsolódó egyik kulcskérdés. A beavatkozás célja a szegregált és veszélyeztetett területen élő – főként roma népesség – munkaerő-piaci integrációjának elősegítése, elsősorban szakképzéssel és új munkahelyek teremtésével. Nem csak képzéseket és átképzéseket kell indítani, hanem munkahely-teremtő, elhelyezkedést segítő programokat kell bevezetni. Ezek az intézkedések a rendszeres és legális jövedelemforrás teremtésén túlmenően elősegítik az élet más területein megvalósuló integrációt is. Így hosszú távon nem csak a lakosság, hanem a terület helyzete is stabilizálhatóvá válhat.

Elhelyezkedés

Az elhelyezkedés elősegítéséhez olyan információkra van szükség, melyek a tartósan munkanélküliekhez általában nem jutnak el. Az információ áramlást jelenleg a Tamási Város Cigány Kisebbségi Önkormányzathoz kapcsolódó Foglalkoztatási Információs Pont (FIP) szolgálja. Az információs ponton mindenképpen legalább egy olyan szociális területen járatos tanácsadót javasolt tartósan alkalmazni, aki ismeri a szegregátumban élőket, és kapcsolatot tart velük, tájékoztatja őket a lehetőségekről. E mellett személyre szabott konzultációval segíti elő az elhelyezkedést, ha szükséges a képzések kiválasztását, a tanulmányok megkezdését.

A fiatalok közül igen sokan válnak ún. pályakezdő munkanélkülivé. Az ő számukra, már az iskolai tanulmányaik befejezésének évében karriertervezést javasolt biztosítani. Ehhez az FIP munkatársai személyre szabottan az iskolákba kitelepülve nyújthatnak segítséget.

Munkahelyteremtés

A munkahelyteremtés egyik kulcsszereplője az önkormányzat lehet. Az Önkormányzat ahogy a korábbi években úgy a következő években is 80-100 főnek biztosíthat munkahelyet a közmunkaprogram keretein belül. A program minden évben a RNÖ-vel egyeztetve, a Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Osztályának szervezésével kerül lebonyolításra.

A munkaerőpiacra történő visszavezetésnek egyik első lépése lehet a városrehabilitáció folyamata során a munkanélküliek, illetve a szegregátumokban élők aktív bevonása. A szegregált területeken induló rehabilitáció, vagy egyéb jellegű megújítási munkálatokba bevonhatók az ott élők, különösen azért, mivel a lakások magántulajdonban vannak, ezért a lakások külső-belső felújítására (szükség

szerint komfortosítása) az ott élők jelentős mértékben motiválva vannak. A saját lakások felújítási munkálatainak elősegítésére javasoljuk, hogy az önkormányzat a RNÖ-vel és a Családsegítő Szolgálattal közösen dolgozzon ki egy komplex programot, akciótervet, melynek során az önkormányzat támogatási forrásokat keres, illetve koordináló tevékenységet végez. A felújítások elvégzésének szakmai irányítására, felügyeletére megfelelő végzettséggel rendelkező mentort nevez ki. Amennyiben lehetősége van rá, a komfortosítást anyaggal, esetleg vállalkozói felajánlásból származó egyéb segítséggel támogatja.

Ezen túlmenően más típusú munkalehetőséget kínálhat a funkcióbővítő rekonstrukció. Ebben az esetben olyan beruházás jellegű munkálatokra is szükség van, melyekhez kvalifikálatlan és betanított munkásokat is alkalmazni tudnak. Az Önkormányzat a Roma Nemzetiségi Önkormányzattal és a Családsegítő Szolgálattal közösen érheti el a célcsoportot, és vonhatja be közfoglalkoztatás keretében a rehabilitációs munkálatokba.

Az önkormányzat mellett szükség van más foglalkoztatók - a helyi befektetők és civil szervezetek - munkahelyteremtésének ösztönzésére is. Egyik lehetséges út, az új vállalkozások adókedvezményrel történő segítése. A másik olyan koordináló szerep, mely a pályázati lehetőségek koordinálásán keresztül vonja be a szervezeteket a programba. Az önkormányzatnak tehát ezen a területen főleg koordináló, szervező szerep jutna.

Oktatási és képzési programok indítása

A munkaerőpiaci integráció egyik jelentős gátja az alacsony képzettségi szint. A képzési programok kialakításánál figyelembe kell venni a munkanélküliek, a szegregátumban és környékén élők jelenlegi iskolázottsági színvonalát és tanulási potenciálját. Első lépésként meg kell ismerni, hogy milyen tudásszinttel, munkatapasztalattal és tanulási kedvvel, érdeklődéssel rendelkeznek a szegregátumok és a szegregációval veszélyeztetett területén élők.

Az előzetes tapasztalatok szerint különböző szintű képzések indítása javasolt a felnőttképzés területén. Az általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők esetében támogatni kell az alapfokú végzettség megszerzését, az olvasás-írás, számítógép használat elsajátítását. Az alapfokú végzettségűek esetében szakmaszerzés javasolt.

Javasolt olyan szakképzési programok indítása, melyek Tamásiban és környékén nagy munkaerőigénnyel rendelkeznek, vagy hiányszakmaként jelentkeznek. Ehhez az önkormányzat felmérést készítet a helyi vállalkozók bevonásával a járásban jelentkező hiányszakmákról. Felméri továbbá, hogy ezek oktatásához milyen kapacitások (szellemi, infrastrukturális) állnak rendelkezésre. Tervet készít a szükséges szervezeti átalakításokhoz, hogy a hiányszakmákat az iskolarendszerű oktatásban, és pl. a tanoda program keretében eltérő konstrukciókban is lehessen oktatni.

4.5 A FEJLESZTÉSEK SZEGREGÁCIÓS HATÁSÁNAK KIVÉDÉSÉRE HOZOTT INTÉZKEDÉSEK

A projektfejlesztés során általánosan tartózkodni kell attól, hogy bármilyen beavatkozás esélyegyenlőtlenséghez, diszkriminációhoz, szegregációhoz, vagy ezek konzerválódásához járuljon hozzá. A projektfejlesztés dokumentumainak, a település stratégiai dokumentumainak és a település helyi rendeleteinek elkészítésekor ugyanezen elvek kell, hogy érvényre jussanak.

A projektfejlesztés során elemi érdekünk a tervezett tevékenységek társadalmi elfogadottsága. Mind az előkészítés, mind a megvalósítás során biztosítjuk a társadalmi párbeszéd lehetséges formáit. A Cigány Kisebbségi Önkormányzatot bevonjuk ezen folyamatokba.

A közösségi térként és szociális, oktatási célra is használt épületet integrált lakókörnyezetben alakítjuk ki, hogy biztosítsuk a többségi társadalom tagjainak a részvételét a szolgáltatásokban. A különböző fejlesztések fizikai megközelíthetőségének tervezése elengedhetetlen a mindenki számára biztosított hozzáférés érdekében.

Célirányos kampányt tervezünk minden fejlesztés, program, a település életét befolyásoló esemény, illetve a településen megjelenő szolgáltatás, esemény széles körű megismertetésére, a hátrányos helyzetű csoportok tájékoztatására.

4.6 A SZEGREGÁCIÓT OKOZÓ FOLYAMATOK MEGVÁLTOZTATÁSÁRA, HATÁSUK MÉRSÉKLÉSÉRE TEENDŐ INTÉZKEDÉSEK

A leszakadást olyan külső társadalmi-gazdasági folyamatok erősíthetik, melyek esetében a város mozgásterülete korlátozott lehet. Ilyen például a gazdasági válság, mely a hátrányos helyzetben élőket érintette a legerősebben. Különösen nehéz helyzetbe kerültek a szegregátumokban élők, akik alacsony iskolai végzettségük miatt egyre nehezebben találnak munkát. Ezt a helyzetet a város célzott munkaerő-piaci beavatkozásokkal oldhatja.

A válsághoz köthető, az utóbbi időben növekvő forráshiány jelentős mértékben az oktatást, a szociális és egészségügyi ellátást érintette. Ezek azok a területek, melyeken meghozott intézkedéseknek igen jelentős szerepe lehetne a szegregáció mérséklésében. Mindezek miatt az önkormányzatnak lehetőségein belül igyekeznie kell a feladatok elvégzéséhez szükséges külső (pl. pályázati források) felderítésére és becsatornázására.

A külső folyamatok mellett a város belső folyamatai is elindíthatják vagy éppen megállíthatják a szegregáció terjedését.

A városrészek fizikai állapotának változása, egyes területek hirtelen romlása fokozhatja a szegregációval veszélyeztetett területek kialakulását. Ennek elkerülésére az önkormányzat monitoringgal és szükség esetén kisebb beavatkozásokkal vagy azok elősegítésével akadályozhatja meg a helyzet további romlását.

Spontán folyamat eredményeként megjelenhetnek szolgáltatáshiányos városrészek. Ha ennek fennáll a veszélye, akkor az önkormányzatnak át kell gondolnia, hogy mely helyben elérhető közszolgáltatásokra van igény a lakosság körében, illetve hogy esetlegesen milyen támogatásokkal tudja helyben tartani a vállalkozásokat.

A város egyes területeire (városon kívüli részekre, más települések felől a városba) irányuló migráció átalakíthatja a térbeni-társadalmi szerkezetet. Az önkormányzat tudatos várospolitikával, a fejlesztések megtervezésével, hatásainak térbeli elemzésével ellene hathat a meglévő szegregátumok területi növekedésének, új szegregációval veszélyeztetett területek kialakulásának.

4.7 A TERVEZETT INTÉZKEDÉSEK ÜTEMEZÉSE ÉS FORRÁS HÁTTERE

Horizontális cél	Megvalósítást célzó intézkedés	Felelős	Lehetséges pénzügyi forrás	Megvalósulás lehetséges időtávja
1. Esélyegyenlőség biztosítása	Integrációs kerekasztal létrehozása és működtetése	Polgármester, együttműködve a RNÖ elnökével	Nem releváns	2015-2023
2. Oktatási integráció biztosítása	A HHH (és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult) gyerekek aránya kiegyenlítetttségének biztosítása az óvodai és iskolai feladatellátási helyek között	Jegyző	Nem releváns	2016-2023
	Alapozó terápia biztosítása szűrést követően az 5. életévét betöltött óvodások részére	Óvodavezetők	Saját forrás	2016-
	Nyári napközi biztosítása (étkeztetéssel)	Polgármester	saját forrás, nyári gyermekétkeztetési pályázat	2016-
	Tanoda létrehozása	Polgármester, együttműködve a RNÖ elnökével	Saját forrás, EFOP	2016-
	HHH középiskolás diákok ösztöndíj támogatási	Polgármester	Saját forrás	2016-

	rendszerének kialakítása és megvalósítása			
3. Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása	Alacsony státuszú lakosokat foglalkoztató vállalkozások adókedvezményben részesítése	Polgármester	Nem releváns	2016-
4. A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	Szakmaközi hálózat működtetése, szakmai műhelyek szervezése a jelzőrendszer sikere érdekében	Polgármester	Nem releváns	2015-
	Szociális szakemberek képzése	Polgármester	Pályázati forrás	2015-

4.7-1. táblázat: Horizontális célok mentén meghatározott intézkedések

Szegregátum sorszáma	Konkrét intézkedés/ beavatkozás	Érintett terület specifikus cél	Felelős partner	Lehetséges pénzügyi forrás	Megvalósulás lehetséges időtávja
1. szegregátum, Kosba, Öreghenye	Rendezési terv módosítás a szegregátumokra vonatkozóan.	A lakásépítések, bővítések elősegítésére	Polgármester	Nem releváns	2015
1. szegregátum, Kosba, Öreghenye	Kisléptékű gazdaságfejlesztési program a konyhakertek megművelésére	Lakókörnyezet rehabilitációja	Polgármester	Saját forrás, START Munkaprogram, EFOP	2016-2023
1. szegregátum, Kosba, Öreghenye	Nyári napközi biztosítása a nyári gyermekétkeztetési programmal kombinálva	Az elvárható életminőséghez szükséges feltételek elősegítése	polgármester	TOP	2015-2023
1. szegregátum, Kosba, Öreghenye	Felzárkóztató oktatás megszervezése, adósságkezelési és prevenció előadások.	Az elvárható életminőséghez szükséges feltételek elősegítése	polgármester	Saját forrás	2016-2013
1. szegregátum, Kosba, Öreghenye	Alacsony komfortfokozatú lakások bontása	A szegregátumban élők számának csökkentése, a szegregáció oldása szociális bérlakásokkal	Szociális intézmény vezetője	Saját forrás	2015-2017

4.7-2. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, szegregátum specifikus intézkedései

Intézkedés	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Integrációs kerekasztal létrehozása és működtetése	X	X	X	X	X	X	X	X	X
A HHH (és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult) gyerekek aránya kiegyenlítetttségének biztosítása az óvodai feladatellátási helyek között		X	X	X	X	X	X	X	X
Alapozó terápia biztosítása szűrést követően az 5. életévét betöltött óvodások részére		X	X	X	X	X	X	X	X
Nyári napközi biztosítása (étkeztetéssel)		X	X	X	X	X	X	X	X
Tanoda létrehozása és működtetése		X	X	X	X	X	X	X	X
HHH középiskolás diákok ösztöndíj támogatási rendszerének kialakítása és megvalósítása		X	X	X	X	X	X	X	X
Alacsony státuszú lakosokat foglalkoztató vállalkozások adókedvezményben részesítése	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Szakmaközi hálózat működtetése, szakmai műhelyek szervezése a jelzőrendszer sikeresebb működése érdekében	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Szociális szakemberek képzése	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Rendezési terv módosítás a szegregátumokra vonatkozóan.	X								
Kisléptékű gazdaságfejlesztési program a konyhakertek megművelésére		X	X	X	X	X	X	X	X
Nyári napközi biztosítása a nyári gyermekétkeztetési programmal kombinálva	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Felzárkóztató oktatás megszervezése, adósságkezelési és prevenciós előadások.	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Alacsony komfortfokozatú lakások bontása	X	X	X						

4.7.-3 táblázat: Az anti-szegregációs beavatkozások ütemezése

4.8 EGYÜTTMŰKÖDŐ PARTNEREK

- Roma Nemzetiségi Önkormányzat
- területen működő civil szervezetek
- KLIK
- Munkaügyi központ

4.9 AZ ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK NYOMON KÖVETÉSE – MONITORING

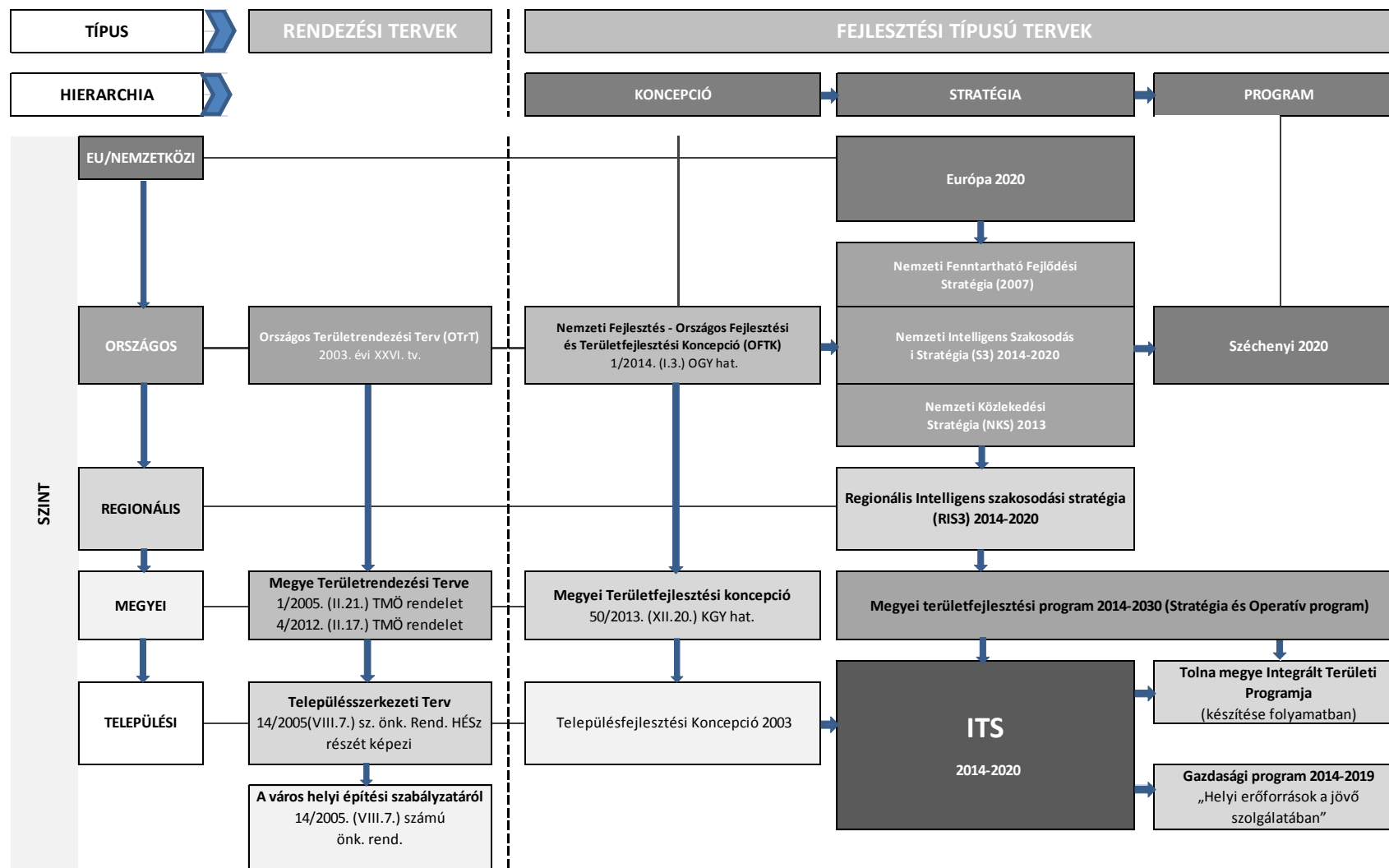
Az Anti-szegregációs Intézkedési Tervben foglaltak teljesülését hosszabb távon vizsgálni szükséges. A monitoring tevékenység nem csak a célok teljesülésének vizsgálatát foglalja magában, hanem a célok relevanciájának vizsgálatát is. Mivel a terv programelemeinek kidolgozása jelentős mértékben a népszámlálás adatain alapult, néhány év múlva az önkormányzatnál rendelkezésre álló aktuális adatokra támaszkodó felülvizsgálatára lesz szükség. A fizikai és társadalmi környezet folyamatos változása ugyanis elengedhetlenné teszi a helyzetfelmérés időszakos megismétlését és a programelemek ártértékelését, átdolgozását is.

Ezt a felülvizsgálatot össze kell kötni az ITS-ben foglaltak felülvizsgálatával, és a két dokumentumot egyidőben, egyszerre kell aktualizálni. Javasolt egy monitoring bizottság felállítása, mely tervet készít a felülvizsgálatra és felel az eredmények feldolgozásáért. A bizottság tagjai közé az önkormányzat képviselőin kívül javasolt beválasztani a Roma Nemzetiségi Önkormányzat, a Családsegítő Szolgálat és a szegregátumokhoz köthető tevékenységet végző alapítványok, illetve civil szervezetek képviselőit is.

Tamási Város Önkormányzata a fennhatósága alatt álló valamennyi terület egészére nézve kötelezettséget vállal az Anti-szegregációs Intézkedési Tervben foglaltak érvényesítésére. A fennhatósága, felügyelete alá tartozó szervek és intézmények tekintetében kötelezővé teszi, hogy döntéseik, tevékenységük során a kialakult területi és/vagy etnikai szegregációs folyamatok megfordítására kell törekedjenek, azok a szegregációt semmilyen formában nem segíthetik elő.

5 A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

5.1 KÜLSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK



5.1-1. táblázat: Az Integrált Területfejlesztési Stratégia helye a fejlesztési és rendezési tervek rendszerében

5.1.1 A stratégia és a településszerkezeti terv összhangja

Tamási településszerkezeti terve kisebb módosításokkal hosszú távra biztosíthatja a település kiegyensúlyozott fejlődését.

Jelen stratégiában megfogalmazott célok nem igénylik a településszerkezeti terv módosítását. Az északi iparterület bővítésére szánt valaha mezőgazdasági földterület már átsorolásra került a szerkezeti tervben.

[illegible]

		(1) a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;	(2) az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása;	(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése;	(4) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;	(5) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása;	(6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása;	(7) a fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban;	(8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása;	(9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;	(10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;	(11) a hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás.
T7	Életminőség javítása a műszaki infrastruktúra-hálózat fejlesztésével											
T8	Humán erőforrás fejlesztése, a népességmegtartó képesség erősítése											
T9	Társadalmi kohézió erősítése, a leszakadó csoportok támogatása											

Jelmagyarázat:

	erős kapcsolat
	közepes kapcsolat
	nincs vagy gyenge kapcsolat

5.1-1. ábra: A stratégia illeszkedése az Európa 2020 célkitűzéseire

5.1.2.2 A stratégia illeszkedése az OFTK-hoz

A 2014 januárjában elfogadott Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) négy hosszú távú – 2030-ig szóló – átfogó fejlesztési célt és ezek elérése érdekében tizenhárom specifikus célt, köztük hét szakpolitikai jellegű és hat területi célt fogalmaz meg. Az integrált településfejlesztési stratégia és az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió tematikus céljainak összhangját az alábbi táblázat mutatja be.

		Szakpolitikai célok							Területi célok					
		Versenyképes, innovatív gazdaság	Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság	Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése	Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I	Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom	Jó állam, szolgáltató állam és biztonság	Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme	Az ország makro-regionális szerepének erősítése	A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat	A vidéki térségek népességeltartó erejének növelése	Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése	Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése	Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása
T1	Megújuló geotermikus energetikai K+F bázis kialakítása													
T2	Mezőgazdasági komplex K+F program megvalósítása													
T3	Helyi erőforrásokon alapuló munkahelyteremtés													
T4	Termálfürdő egészségturisztikai funkcióinak bővítése, egészségtudatos életmód erősítése													
T5	Helyi turisztikai kínálat versenyképességének növelése													
T6	A turizmushoz kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés, településmarketing													

		Szakpolitikai célok							Területi célok						
		Versenyképes, innovatív gazdaság	Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság	Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése	Kreatív tudástársadalom, piacépes készségek, K+F+i	Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom	Jó állam, szolgáltató állam és biztonság	Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme	Az ország makro-regionális szerepének erősítése	A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat	A vidéki térségek népességeltartó erejének növelése	Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése	Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése	Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása	
T7	Életminőség javítása a műszaki infrastruktúra-hálózat fejlesztésével														
T8	Humán erőforrás fejlesztése, a népességmegtartó képesség erősítése														
T9	Társadalmi kohézió erősítése, a leszakadó csoportok támogatása														

Jelmagyarázat:

	erős kapcsolat
	közepes kapcsolat
	nincs vagy gyenge kapcsolat

5.1-2. ábra: A stratégia illeszkedése az OFTK célkitűzéseire

5.1.2.3 A stratégia illeszkedése Tolna megye Területfejlesztési Programjához

A koncepció a megye fejlesztését egy kiemelt fontosságú átfogó célban jelöli meg, amelyek elérését 4 tematikus cél és Tolna megye sajátos területi részegységeire illesztett 3 területi célkitűzés szolgálja. A területi célkitűzések közül a „Területi hagyományok, potenciálok” és a „Területi kihívások, nehézségek” érinti Tamásit. Az ITS és a megyei dokumentum tematikus céljainak illeszkedését az alábbiakban mutatjuk be:

		Gazdaság – Növekvő jövedelem, foglalkoztatás	Fenntarthatóság – Élhető környezet	Köztevékenységek – javuló közviszonyok	Fejlesztések hasznos és hatékony intézményrendszerének kialakítása
T1	Megújuló geotermikus energetikai K+F bázis kialakítása				
T2	Mezőgazdasági komplex K+F program megvalósítása				
T3	Helyi erőforrásokon alapuló munkahelyteremtés				
T4	Termálfürdő egészségturisztikai funkcióinak bővítése, egészségtudatos életmód erősítése				
T5	Helyi turisztikai kínálat versenyképességének növelése				
T6	A turizmushoz kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés, településmarketing				
T7	Életminőség javítása a műszaki infrastruktúra-hálózat fejlesztésével				
T8	Humán erőforrás fejlesztése, a népességmegtartó képesség erősítése				
T9	Társadalmi kohézió erősítése, a leszakadó csoportok támogatása				

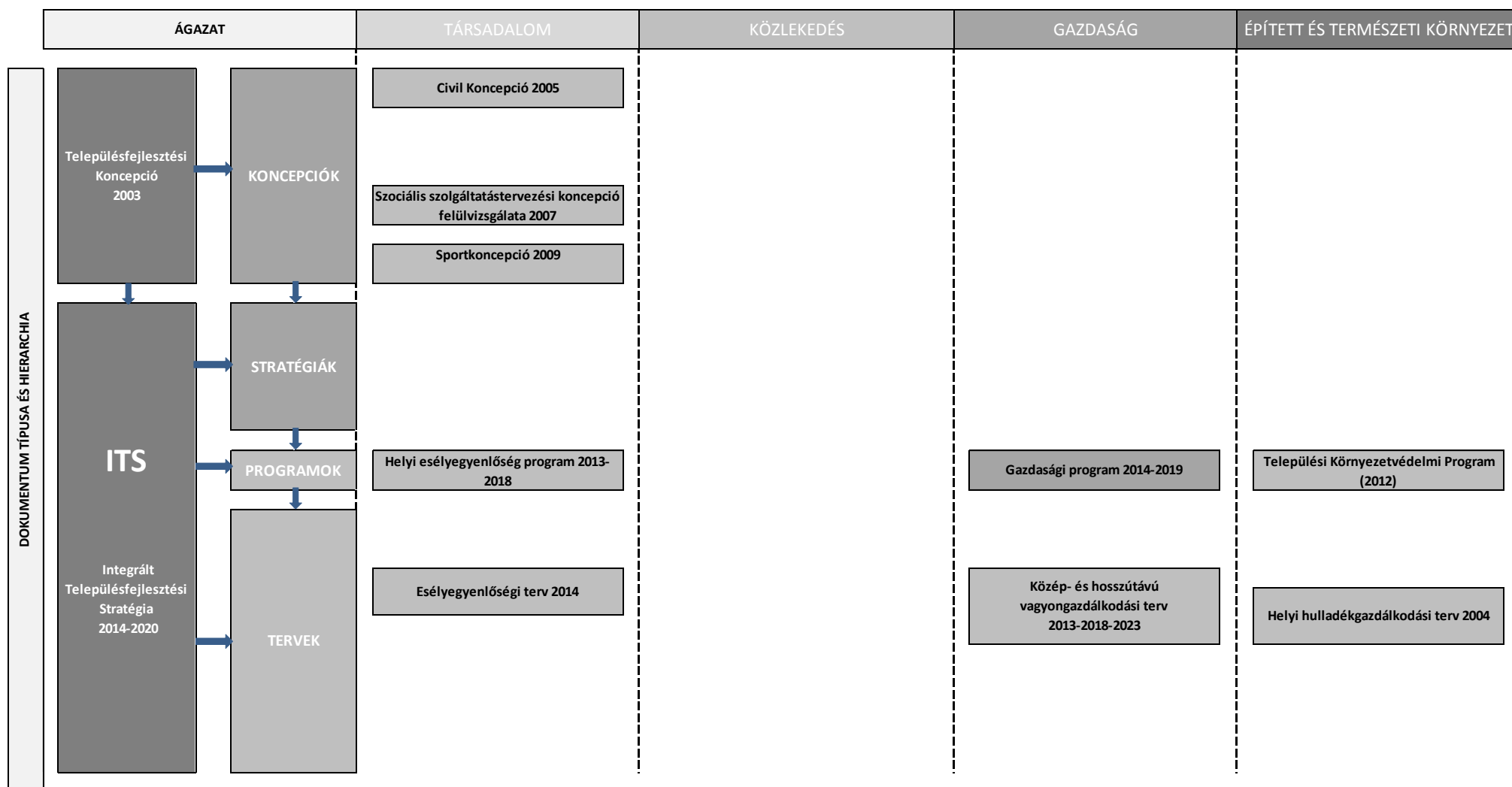
Jelmagyarázat:

	erős kapcsolat
	közepes kapcsolat
	nincs vagy gyenge kapcsolat

5.1-3. ábra: A stratégia illeszkedése Tolna megye Területfejlesztési Programjához (specifikus célokhoz)

5.1.2.4 A stratégia illeszkedése a településfejlesztési koncepcióhoz

Tamási településfejlesztési koncepciója 2003-ban készült. A koncepció kiemelt átfogó és tematikus célokat nem fogalmaz meg, hanem áttekinti a településfejlesztés szempontjából nagy tématerületeket (társadalom, ellátás stb.), és annak mentén fogalmaz meg általános irányelveket, javaslatokat. Ezen javaslatokat meg- és aktualitásukat tekintve felülvizsgálva készült el jelen stratégia.



5.1-2. táblázat: A stratégia és az ágazati dokumentumok rendszere

5.1.3 A stratégia illeszkedése a társadalmat érintő ágazati tervekhez

Tamási város **Helyi Esélyegyenlőségi Programja** (amelyhez kapcsolódik Esélyegyenlőségi Terve) kiemeli, hogy fontos, hogy a városban megteremtődjön az esélyegyenlőség a társadalmi élet minden színterén: a fizikai és kulturális környezetben, a lakhatás és a közlekedési eszközök vonatkozásában, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkaalkalmak, valamint a kulturális és társadalmi élet, sport és szórakozási lehetőségek területén is. A fogyatékos személyek speciális segítséget igénylő emberek. Életük nem kevesebb, és nem több, egyszerűen más, másfajta emberi élet. A fogyatékos ember, a betegekhez, az idősekhez és a gyermekekhez hasonlóan segítségre szorul. Tamási Város Önkormányzatának célja, hogy minden lakója számára elérhetővé tegye a közszolgáltatásokat, biztosítsa az idősek, a fogyatékkal élők és a hátrányos helyzetű polgárok esélyegyenlőségét az élet különböző területein. A koncepcióban meghatározott célcsoportokat érintő intézkedéseket az Esélyegyenlőségi terv tartalmazza. Ennek megfelelően jelen stratégia is kiterjed az akadálymentesítésre, a hátrányos helyzetű gyerekek és csoportok integrálására és támogatására, valamint a szociális ellátórendszer elemeinek fejlesztésére.

A stratégia társadalmi kohéziót erősítő intézkedéseinek egy része a civil szférára irányul. Tamási város Civil koncepciója (2005) az „*érdekeken alapuló partneri viszony és bizalom*” jövőképét tűzte ki maga elé, amely az önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködést illeti. Az önkormányzat alapelveként elfogadja, hogy az önkormányzati feladatok, szolgáltatások ellátásába és a döntéshozatali folyamatba be akarja vonni a civil szférát, és az ehhez szükséges személyi, tárgyi feltételeket megteremti. Jelen stratégiában megfogalmazott projektek

Tamási város **sportkoncepciója** kimondja, hogy „a sport az egyetemes kultúra része, az egészségvédelem (a megelőzés és a rekreáció) fontos eszköze, a szabadidő eltöltésének társadalmilag is hasznos módja. A testnevelés és a sport jelentős szerepet tölt be az ifjúság erkölcsi-fizikai nevelésében, a személyiség formálásában. Tamási Város Önkormányzatának feladata ezért, hogy közérdekből segítse a lakónépesség testneveléshez és sportoláshoz fűződő joga megvalósulását, és támogassa a civil szervezetek keretében kifejtett, tisztességes és az esélyegyenlőség jegyében is folytatott sporttevékenységet, ideértve a fogyatékosok sportját is. Az önkormányzat a szabadidősport, a tömegsport és a versenysport támogatásával előmozdítja a mozgásgazdag életmód elterjedését, a rendszeres testedzést.” Jelen stratégia több projektje is nagymértékben hozzájárul a az önkormányzat ezen célkitűzésének eléréséhez.

5.1.4 A stratégia illeszkedése a gazdaságot érintő ágazati tervekhez

Tamási 2014 és 2019 közötti időszakra szóló gazdasági programja három kiemelt stratégiai célt fogalmaz meg (Turizmusfejlesztés; Intelligens és vonzó város megteremtése, fenntartása; Önellátás a helyi erőforrásokra alapozva). A gazdasági program a gazdaságfejlesztést a helyi erőforrások mind szélesebb körben történő hasznosítására alapozza az energiahatékonyság maximalizálására törekedve. A célok elérése érdekében kiemelt szerep jut a megújuló energiaforrások használatának. A gazdasági programban és jelen stratégiában megfogalmazott célkitűzések és projektek szorosan illeszkednek egymáshoz.

5.1.5 A stratégia illeszkedése a közlekedést érintő ágazati tervekhez

Tamásinak nincs a közlekedést érintő ágazati terve.

5.1.6 A stratégia illeszkedése az épített és természeti környezetet érintő ágazati tervekhez

Tamási Város Települési Környezetvédelmi Programja intézkedéseket tartalmaz a levegőtisztaság-, a vízminőség, a talaj, a települési környezet, a természet és táj védelmében, valamint a hulladékgazdálkodásra, csatornázottságra és vízellátásra, energiagazdálkodásra, környezettudatosságra, emberi egészség védelmére vonatkozóan. Mindebből következik, hogy a dokumentum leginkább a lakosság életminőségét javító tematikus célokhoz kapcsolódik.

5.2 BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK

5.2.1 A célok logikai összefüggései

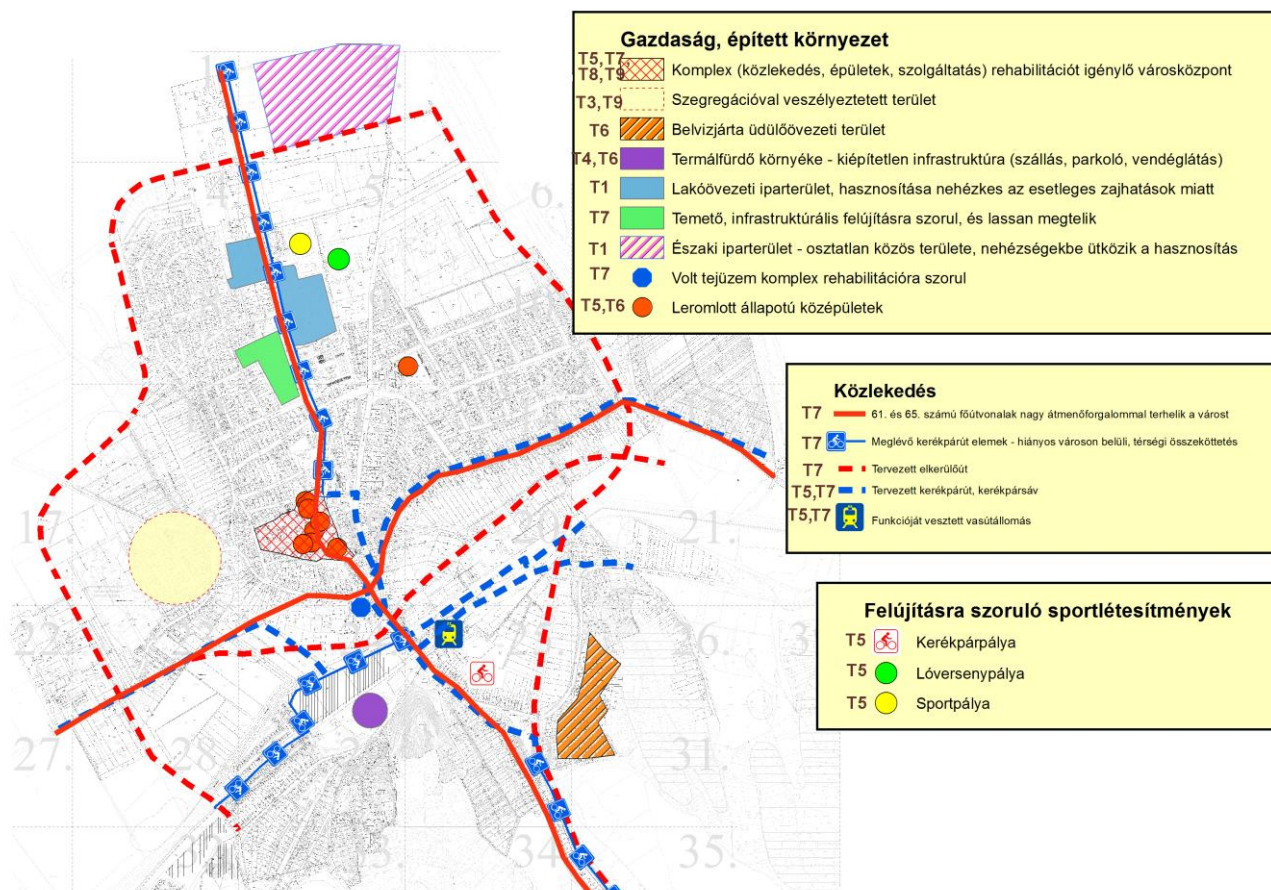
Jövőkép	Tamási a helyi erőforrások sokoldalú, innovatív és integrált hasznosításán alapuló gazdaságfejlesztés és ezzel összhangban növekvő társadalmi jólét városa.		
Középtávú átfogó célok	1. A helyi erőforrásokra alapozó, fenntartható, innovatív és versenyképes, több lábon álló, a foglalkoztatottak megtartásával és bővítésével szinergikusan fejlődő helyi gazdaság erősödjön	2. A helyi turisztikai és rekreációs potenciál kihasználásával a város a nyugat-tolnai egészségturisztikai tengely társaközponti szerepkörét töltse be	3. A műszaki és humán ellátórendszereit megfelelő minőségben működtető, intelligens és vonzó város tartsa meg népességét, erősítse a helyi társadalmi kohézióját
Városi szintű tematikus célok	T1: Megújuló geotermikus energetikai K+F bázis kialakítása	T4: Termálfürdő egészségturisztikai funkcióinak bővítése, egészségtudatos életmód erősítése	T7: Életminőség javítása a műszaki infrastruktúra-hálózat fejlesztésével
	T2: Mezőgazdasági komplex K+F program megvalósítása	T5: Helyi turisztikai kínálat versenyképességének növelése	T8: Humán erőforrás fejlesztése, a népességmegtartó képesség erősítése
	T3: Helyi erőforrásokon alapuló munkahelyteremtés	T6: A turizmushoz kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés, településmarketing	T9: Társadalmi kohézió erősítése, a leszakadó csoportok támogatása
Beavatkozások	Kulcsporjekt		
	Hálózatos projekt		
	Akcióterületi projekt		
	Egyéb projekt		

5.2-1. ábra: A célrendszer összefüggései

A három középtávú átfogó célba illesztett tematikus célok lefedik a városfejlesztés legfontosabb tématerületeit, és együttesen hozzájárulnak a hosszú távú átfogó célok, illetve a város jövőképének megvalósításához. A megvalósítást szolgáló beavatkozások és projektek e célrendszerbe kerültek besorolásra.

5.2.2 A célok és a helyzetértékelésben beazonosított problémák

A stratégiában meghatározott tematikus célok a Megalapozó vizsgálatban beazonosított problémák mindegyikére közvetlenül vagy közvetve hatást gyakorolnak, amelyet az alábbi ábra foglal össze:



5.2-2. ábra: A középtávú tematikus célok és a beazonosított problémák koherenciája

5.2.3 A stratégia megvalósíthatósága, a célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása

A stratégia tematikus céljainak egymásra gyakorolt hatásait az alábbi ábra foglalja össze. A táblázatban az egyes cellák azt mutatják, hogy a vízszintesen lévő cél milyen hatást fejt ki a függőlegesen lévő cél elérésére.

			T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9
Átfogó cél 1	T1	Megújuló geotermikus energetikai K+F bázis kialakítása									
	T2	Mezőgazdasági komplex K+F program megvalósítása									
	T3	Helyi erőforrásokon alapuló munkahelyteremtés									
Átfogó cél 2	T4	Termálfürdő egészségturisztikai funkcióinak bővítése, egészségtudatos életmód erősítése									
	T5	Helyi turisztikai kínálat versenyképességének növelése									
	T6	A turizmushoz kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés, településmarketing									
Átfogó cél 3	T7	Életminőség javítása a műszaki infrastruktúra-hálózat fejlesztésével									
	T8	Humán erőforrás fejlesztése, a népességmegtartó képesség erősítése									
	T9	Társadalmi kohézió erősítése, a leszakadó csoportok támogatása									

Jelmagyarázat:

	erősen pozitív
	pozitív
	semleges

5.2-3. ábra: Stratégia tematikus céljainak egymásra gyakorolt hatása

6 A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

A megvalósíthatóság kockázatainak elemzésénél először a főbb kockázatokat kell számba venni azok valószínűsíthető bekövetkeztével és a városra gyakorolt hatásának mértékével. Ezek után a rájuk adható válaszok felkutatása, majd ezek várható pozitív és negatív kimenetelét szükséges elemezni. A táblázatos felsorolás segíti mindezek áttekintését. A célok megvalósításához a fejlesztésekkel elért eredmények fenntartása különösen fontos. Az ezekhez tartozó kockázatok külön kiemelésre kerültek.

Tényezők	Valósz. (1-10)	Hatás (1-10)	Kockázat kezelésének módja
Belső tényezők			
Társadalom egyes csoportjai közötti ellentmondás a település fejlesztési irányait illetően	5	4	A város jövőképeinek meghatározása és a fejlesztések is a lakossággal való folyamatos egyeztetések során alakulnak ki, a társadalmi igényekkel teljes konszenzusban kerülnek kijelölésre a települési célok.
A lakosság érdektelenné válik a település közös jövőképeinek, fejlesztésének meghatározását és megvalósítását illetően	7	5	A város számos kulturális, sport és egyéb programmal vonja be a lakosságot a település mindennapjaiba. A helyi identitás kialakítására és fenntartására, valamint a külső imázs meghatározására nagy hangsúlyt fektet. Ez nem csak anyagi támogatásban, leginkább soft tevékenységek keretében történik.
Megújuló közterületek nem rendeltetésszerű használata	5	6	Társadalmi probléma, melyet a folyamatos karbantartás és a figyelemfelkeltés tud csökkenteni.
Társadalom egyes csoportjai kiszorulnak a fejlődésből	4	5	Különösen az alacsonyabb státusú lakosság számára jelent kockázatot, hogy a külterületeken a szolgáltatásokhoz való hozzáférés gyengébb, így kiszorulhatnak a társadalomból ezek a csoportok. A város szociális hálózata azonban kiemelten kezeli e csoportokat, valamint a településfejlesztési stratégia megvalósítása során a negatív társadalmi folyamatok ellen különböző soft tevékenységek is megvalósításra kerülnek.
A lakosság elvándorlása és előregedése tovább folytatódik	7	6	Társadalmi szempontból negatív összkép alakul ki. A helyben maradók – magas elvándorlás esetén – várhatóan a kevésbé képzettek, illetve testi, szellemi hátránnyal rendelkezők közül kerülnek ki, így a város lakossága deprimált, a város általános légköre letargikussá válhat. Az elvándorlás ellen számos soft programmal, illetve oktatási programmal, valamint városmarketinggel veszi fel a város a harcot, hogy egy a saját lakossága és a kívülről érkezők számára is vonzó, kellemes város lehessen. Az előregedés folytatódása, illetve felgyorsulása, amennyiben ehhez nem kapcsolódik megfelelő idősgazdaság a fiatalabb generációk helyben maradása ellen hathat. Fontosak ebben az esetben is a soft programok, mellyel az idősek és a fiatalabbak közti ellentétek csökkenthetők.
Az elvándorlás miatt csökken a város lakosságának átlagos képzettségi színvonala	7	8	A képzettségi színvonal csökkenésével a befektetők – érkezenek kívülről, vagy legyenek helyi vállalkozók – alacsonyabb színvonalú munkalehetőségeket teremtenek, melyhez alacsonyabb bérszínvonal is társul, így az elvándorlás nem áll meg. Annak érdekében, hogy a város ne kerülhessen ebbe a negatív spirálba a lakosságának megtartását, illetve kívülről érkező magasan kvalifikált beköltözőket színes kulturális élettel, soft programokkal, vonzó települési

Tényezők	Valósz. (1-10)	Hatás (1-10)	Kockázat kezelésének módja
			környezettel tartja meg. Ehhez széles körben alkalmazott városmarketing stratégia is társul.
Közterületek megújítása elmarad a városban	4	4	Amennyiben a közterületek megújítása elmaradna, azzal a város lemaradna a városversenyben, mivel nem csak a turisták számára fontos, hogy vonzó környezetben tölthessék szabadidejüket, hanem a helyben élők számára is. A város közterületeinek a leromlása, levándorláshoz, illetve hosszabb távon a beruházások elmaradásához és a gazdasági versenyképesség csökkenéséhez is vezethet. A város vezetése ennek csökkentésére számos közterület rehabilitációs tervet kell kidolgozzon. Továbbá a lakókörnyezet megújításába a helyi lakosságot is be kell vonni.
Lakások komfortfokozata, műszaki színvonala romlik	3	3	Amennyiben a lakosság anyagi javai tovább csökkennek, a lakóingatlanok karbantartása elmaradhat, mely a lakóingatlan állomány műszaki degradációjához vezethet. Ezt megelőzendő a város a munkanélküliség elkerülése mellett érdekelt. Ennek érdekében szorosan együttműködik a helyi vállalkozásokkal azok céljainak megvalósításában, illetve a közmunka programot is támogatja. Így a lakosság anyagi javainak csökkenése elkerülhetővé válik.
Külső tényezők			
Változó támogatási rendszer	4	6	A város fejlesztései során nem csupán a támogatásokra épít, hanem a vállalkozásokkal való együttműködés széles skálájára is.
Egymásra épülő projektek esetében a kulcsprojekt megghiúsulása	5	8	Megfelelő ütemezés kialakítása a projektek megvalósításában, tartalékprojektek kijelölése, folyamatos projektgenerálási, projekt fejlesztési feladatok ellátása.
A projektek, illetve a Stratégia által kitűzött célok, indikátorok nem, vagy csak részben teljesülnek	7	5	Folyamatos monitoring tevékenység kialakítása, tartalékprojektek kijelölése
Kommunikációs nehézségek fellépése a Stratégia megvalósításában résztvevő szereplők között	4	6	Részletezni kell az adott részterületek feladatrendszerét, felelősségi rendszerét, pontos és világos eljárás rendet, információs csatornákat kell kiépíteni a bürokratikus akadályok elkerülése mellett
Magyarország gazdasága lemarad a környezetétől, mely a városra is általánosan negatívan hat	3	3	A város fejlődéséhez nem kizárólag a külső tényezőkre épít. Helyette leginkább saját erősségeit igyekszik kihasználni, mely függetleníteni tudja valamelyest az országos trendektől.
A városversenyben való lemaradás okozta munkahelyteremtés elmaradása, illetve munkahelyek megszűnése, munkanélküliség emelkedése	6	7	Ahhoz, hogy a település a városversenyben a legjobbak közt szerepelhessen, városmarketing stratégiát alakít ki, illetve a gazdasági élet szereplőit partnerként kezeli, hogy minden érdekelt fél a lehető legnagyobb hasznot élvezze az együttműködésből.
A soft projektekkel bevont	5	4	Annak érdekében, hogy hosszútávon is sikeres legyen

Tényezők	Valósz. (1-10)	Hatás (1-10)	Kockázat kezelésének módja
lakosság a projektek elmaradása esetén nem alakít ki saját közösségi programokat			a lakosság bevonása a város életébe a város az egyes soft projektelemek megvalósítását követően is számos eseményt szervez, illetve támogatja ezek szervezését.
Az önkormányzat likviditása veszélybe kerül a fejlesztések miatt	6	8	A fejlesztések egymásutánosságának tervezésével, egymásra épülésével mindez elkerülhető, mivel a város csak a pénzügyi keretének megfelelően vállalja a beruházások önrészét. Ezenfelül a beruházások során a város kiemelt figyelmet fordít arra, hogy jövedelemtermelő fejlesztéseket hajtson végre.
A vállalkozások a vártnál kisebb bevételt realizálnak és elhagyják a várost, vagy csökkentik a termelésüket	4	9	Amennyiben ez történne, annak jelentős hatása lenne a város társadalmára, illetve a város gazdálkodására is. Ennek érdekében a város és a helyi vállalkozások között széleskörű kooperációt kell folytatni, hogy az igények és a célok között összhang legyen mind a két fél részéről
A fejlesztések során a természeti környezet sérül, melynek mértéke a tolerálható szintnél magasabb és a természet ezt nem képes helyreállítani	3	7	A turisztikai fejlesztések során a természet „kapacitásait” figyelembe veszi a város, valamint az idegenforgalmi adó bevételeinek egy részét a környezeti károkozások enyhítésére fordítja. A beruházások során az engedélyek kiadása, és az ellenőrzések során a környezeti szempontok kiemelt szempontot képviselnek.
Az egyes közszolgáltatások állami támogatása csökken, a normatíva rendszerből származó bevételei csökkennek a városnak	6	7	A város intézményhálózatát igényeinek megfelelően alakítja ki, azt nem méretezi túl, illetve alul. Az ingatlanok fenntartását csökkenti energetikai célú felújításokkal. Mindezekkel a kiadások féken tarthatók, tervezhetők maradnak.
A város gazdasági leszakadása tovább folytatódik	2	5	Jelen stratégiában a város meghatározta az elérendő közép és hosszú távú céljait. Ezeket reálisan mérte fel, összhangban a magasabb területi szintű tervekkel és törekvésekkel. A város emeltet gazdasági programjának megvalósítása mellett teljesen elkötelezett, illetve a marketingstratégiájában számos gazdaságfejlesztési elem is található. Emellett a helyi vállalkozásokkal szorosan együttműködve a település- és gazdaságfejlesztési célokat is közösen valósítják meg.
A gazdasági válság okozta társadalmi válság miatt átalakuló igények	4	4	A gazdasági válság társadalomra kifejtett hatása mára egyre ismertebb. Ez a várost is jelentősen érintette, így a helyi döntéshozók, társadalmi élet aktív szervezői is e tapasztalatok birtokában képesek alakítani a város társadalmát. Ehhez különböző soft tevékenységekre nyílik lehetőség. Évente kerülnek ezek meghatározásra, így rugalmasan, a változó igényekhez képes alkalmazkodni a város.
Általánosan előregedő társadalom – növekvő terhek	6	6	A város lakossága, az országos tendenciákhoz hasonlóan öregszik. Ezt megelőzni próbálja a város azzal, hogy attraktív településképpel, prosperáló gazdasággal, széleskörű kulturális élettel fiatalabb korosztályt vonz a településre. A problémát pedig az idősgazdaság, valamint a szociális ellátórendszer fejlesztésével igyekszik kezelni.

5.21-1. táblázat: A stratégia megvalósíthatóságának kockázatai

7 A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

7.1 A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ FEJLESZTÉSI ÉS NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK

A fejezet azon önkormányzat által végzett tevékenységeket foglalja össze, amelyek segítik, támogatják az integrált településfejlesztési stratégiában, valamint más, stratégiai jellegű dokumentumokban megjelölt fejlesztési célok elérését. A város biztosíthatja ezt a megfelelő keretek előteremtésével, valami szabályozó, rendeletalkotó tevékenységével. Ideális esetben ez a két típusú tevékenység együtt jelenik meg és az elérni kívánt célok irányába egyszerre hatnak.

7.1.1 Fenntartható Energia Akcióprogram (SEAP)

Magyarországon az üvegházhatású gázok kibocsátása az elmúlt 25 évben mintegy 40 százalékkal csökkent, elsősorban a nehézipar leépülése és az agrártermelés visszaesése miatt. A globális éghajlat-változási folyamat azonban tovább gyorsult és ezek a hatások a medence-jelleg miatt Magyarországot erőteljesebben érintik, mint Európa más földrajzi térségeit. A szakértői vizsgálatok szerint az ipar és a mezőgazdaság területén már csak kis dekarbonizációs lehetőség mutatkozik Magyarországon, ugyanakkor az energiatermelésben és -elosztásban, valamint az épületenergetika, továbbá a közlekedés területén van még mód az üvegházhatású gázok kibocsátásának érdemi csökkentésére.

Az önkormányzatok döntő szerepet játszanak a klímaváltozás hatásainak enyhítésében, főleg ha figyelembe vesszük, hogy az energiafogyasztás és a CO₂-kibocsátás 80%-a városi tevékenységhez kapcsolódik. Az Európai Unió klíma- és energiacsomagjának 2008-ban történt elfogadását követően az Európai Bizottság által létrehozott Polgármesterek Szövetsége támogatja a helyi önkormányzatok fenntartható energiapolitika megvalósítása során tett erőfeszítéseit és a helyi és regionális szereplőket az uniós célkitűzések teljesítése érdekében mozgósítja.

A Fenntartható Energia Akcióprogram (SEAP) kulcsfontosságú konkrét intézkedéseket és projekteket tartalmaz. Az energia-megtakarításon kívül a SEAP egyéb eredmények eléréséhez is hozzájárul, mint például:

- helyváltoztatást nem igénylő szakmunkák és stabil munkahelyek létrehozása;
- egészségesebb környezet és életminőség;
- jobb gazdasági versenyképesség és az energiától való nagyobb függetlenség.

A SEAP lehetőséget biztosít az anyag- és energiatakarékos technológiák alkalmazásával az ipar, az állattenyésztési ágazatok és az ahhoz kapcsolódó élelmiszeripar fejlesztésére is. A SEAP-okban a helyi önkormányzatok önkéntesen kötelezettséget vállalnak az energiahatékonyság javítására és a megújuló energiaforrások fokozott hasznosítására azért, hogy Magyarország összességében elérje az Európai Unió által 2020-ra kitűzött 20%-os CO₂-kibocsátás csökkentését.

A SEAP alapján a TOP támogatást biztosít az önkormányzati tulajdonú épületállomány energiahatékonyság központú rehabilitációjára és a megújuló energiaforrások alkalmazására. Az energiamenedzsmentet pedig önkormányzati kedvezményezett esetén a TOP támogatja.

7.1.2 Fenntartható városi mobilitási terv (SUMP)

A fenntartható városi mobilitási terv olyan új koncepció, amely alapvetően az EU által meghatározott klímavédelmi és energiahatékonysági célokat segíti. Az újdonságot a korábbi közlekedéstervezési gyakorlathoz képest az jelenti, hogy:

- nagyobb hangsúlyt helyez a lakosság és a különböző érdekcsoportok bevonására,
- a különböző szakpolitikai területek összehangolására (pl. közlekedés, területfejlesztés, gazdaságfejlesztés, környezetvédelem, szociális ügyek, egészségvédelem, közbiztonság, energetika, stb.), valamint
- a térségi/agglomerációs kooperációra.

A városi mobilitási terv legfontosabb hozzáadott értéke a költségmegtakarítás az önkormányzat és a városi szereplők számára, a személyre szabott közlekedési megoldások a várost használó csoportok számára, valamint a jobb, élhetőbb városi környezet. A fenntartható városi mobilitástervezés során mód van akár egyének (iskolások, mozgáskorlátozottak, idősek, stb.), akár vállalkozások számára a multimodális, ajtótól ajtóig való közlekedési megoldások kidolgozására. A mobilitástervezés a közúti infrastruktúra fejlesztése helyett olyan kiegyensúlyozott intézkedéscsomagban gondolkodik, amelyben jelentős szerepet kapnak a mérsékelt költségvonzatú közlekedésszervezési intézkedések. Az integrált tervezési megközelítés segíti a környezetbarát ágak, megoldások felé való átrendeződést, ami azért is fontos, mert a városnak sokszor egymásnak versengő jogi kötelezettségnek kell megfelelniük (pl. levegőtisztaság javításával, zajterhelés csökkentésével, stb. kapcsolatos országos és EU-s elvárások.) A Fenntartható Városi Mobilitási Terv funkcionális városban gondolkodik, a tervezés az együttműködésre alapoz.

7.1.3 Helyi klímastratégia

Magyarország kitettsége és sérülékenysége az éghajlatváltozás várható hatásainak szempontjából globális és európai mércével mérve is jelentős. Vizsgálatok támasztják alá, hogy az országon belüli, a klímaváltozás hatásaival szembeni térségi sérülékenység is igen nagy eltéréseket mutat. A klímaváltozás kiváltó okainak megfékezése, csökkentése globális összefogást kíván, ugyanakkor a várható negatív hatásokra való hatékony felkészülés – lokális tervezést és helyi megoldásokat kíván. Ezért fontos az éghajlatváltozás hatásaira való felkészülést és az alkalmazkodást elősegítő a települési szintű klímastratégiák és programok kidolgozása.

7.1.4 A város közterületeinek közösségi használata és a helyi identitástudat növelése – a boldog város

A jól működő városok felé elvárás, hogy az aktív és kulturált pihenéshez, szórakozáshoz, kapcsolódáshoz, művelődéshez szorosan kötődő szolgáltatásokat is nyújtson, amelyek nemcsak a lakosság igényeit elégítik ki, hanem kiemelkedő szerepet játszhatnak az új (gazdasági, szolgáltatási, innovációs) fejlesztések megtelepedésében is.

E feladat magában foglalja a városi parkok és zöldterületek karbantartását, a vendéglátás, művelődési intézmények eltérő lakossági-, és turista-igényekhez igazodó összehangolt és ötletes fejlesztését, támogatását is. Kiemelten érdemes támogatni a szabadidő értékes eltöltésével, a sporttal, az egészségtudatra neveléssel összefüggő piaci és civil kezdeményezéseket.

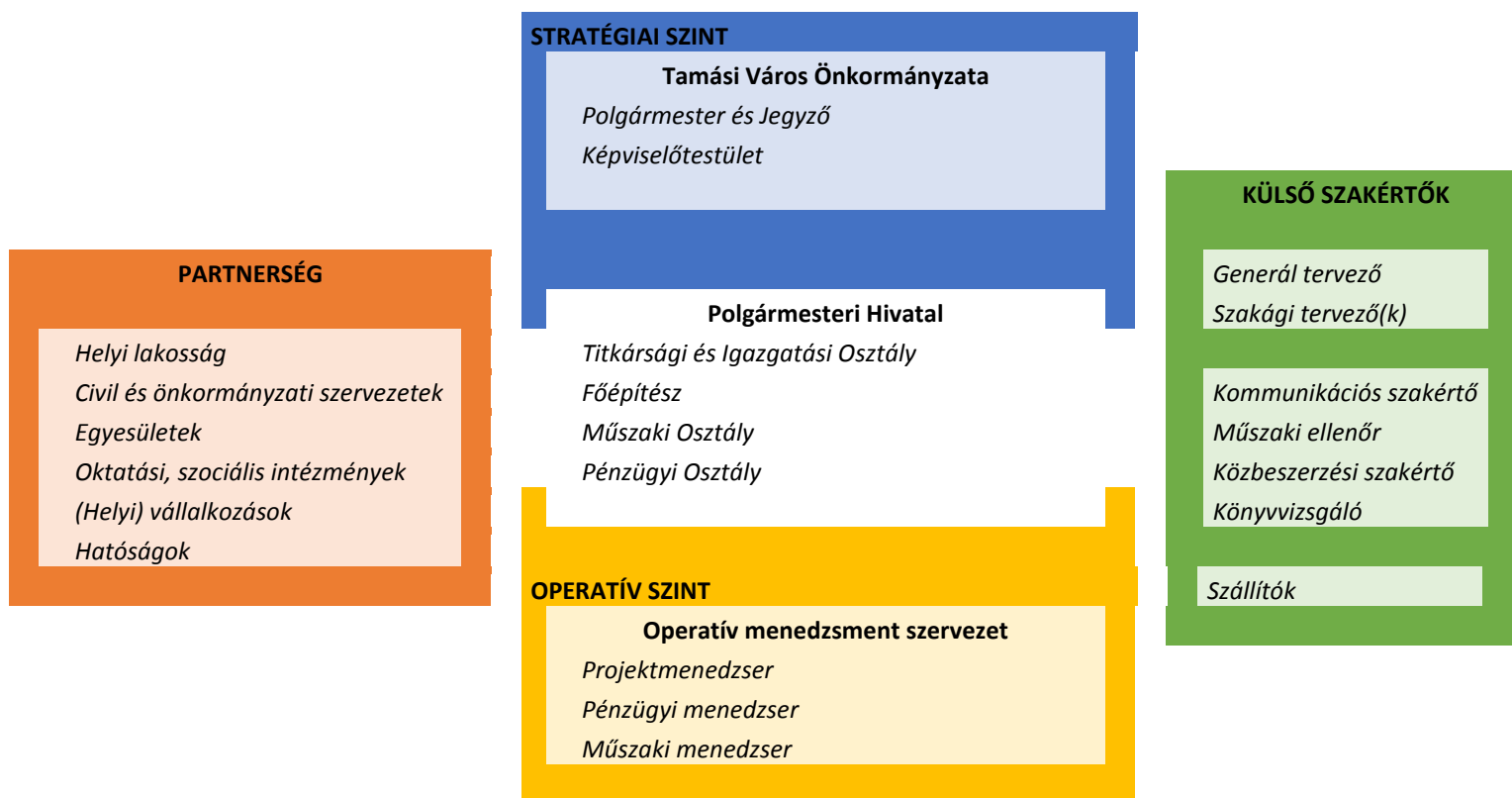
Ehhez kapcsolódik a helyi identitás és a lokálpatriotizmus erősítése is. A kultúra és tudás ma már a modern gazdaság és társadalomfejlesztés alapvető támogatója. A közösséghez és a lakóhelyhez kötődés, az identitástudat, lokálpatriotizmus, valamint a társadalmi szolidaritás megteremtése érdekében a társadalmi kapcsolatok tudatos építésének célrendszere szükséges, mivel e nélkül nem lehet növelni az itt élők életminőségét és együttműködési készségüket sem. Ennek érdekében az identitást erősítő események mellett további lehetőség a sajátos meghatározottságú városrészek (telepek), civil – városszépítő (építő, ápoló) szervezeteinek támogatása, illetve újabbak létrehozásának támogatása. A tudásalapú és akár a modern korral lépést tartó „digitális városprogram” elindításával feladatot is erősítheti a városról szóló információk, tudásanyagok internetes oldalakon való megjelenítése.

7.1.5 Szabályozási tevékenységek, eszközök

- A „**tervalku**” (Településfejlesztési Megállapodás/Szerződés), amely lehetővé teszi, hogy egyes nagy beruházások esetén, amely a település területén zajlik le, a beruházó és a települési önkormányzat között olyan szerződés kössen, amely mindkét fél számára előnyös és rögzített fejlesztési feladatokkal bír;
- Az **önkormányzat elővásárlási jogának gyakorlása** területek kivásárlásakor;
- **Városmarketing célú tevékenységek:** a város az integrált településfejlesztési stratégiában megfogalmazott célokkal, valamint azok eszközrendszerével összhangban, az ebben szereplő célok elérése érdekében hajtja végre marketingtevékenységét. Ehhez kapcsolódik a marketingkommunikáció, mint eszköz a magánbefektetők bevonására, a lehetséges, kölcsönösen eredményes partneri együttműködések kialakítására, valamint a létesítmények kihasználtságának növelésére. Mindez a fejlesztési eredmények ismertebbé tételét, a város által tervezett programok minél nagyobb vonzerejének kialakítását szolgálja;
- **Helyi adó- és illetékedvezményekkel** bizonyos esetekben a magántőke mobilizálható, amelyet a Tervalkuban / településrendezési szerződésben rögzíthetnek a felek;
- **Ingtatlangazdálkodási koncepció,** melynek keretében a város saját tulajdonú ingatlanait felméri, azok hasznosíthatóságát számba veszi.

Az aktív városfejlesztési stratégia elsődleges eszköze az önkormányzat számára a kijelölt városfejlesztési akcióterületeken tervezett városfejlesztési akciók végrehajtása a közszféra és a magánszféra strukturált együttműködése.

7.2 AZ INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI KERETEINEK MAGHATÁROZÁSA



7.2-1. ábra: A szervezeti rendszer egyik lehetséges modellje

Az ITS megvalósítása során a döntéshozói szintet Tamási Képviselőtestülete jelenti. A döntéselőkészítési feladatokat a Polgármesteri Hivatal adott szervezeti egységei végzik.

A stratégiai menedzsmentet a polgármester és jegyző, valamint a képviselőtestület alkotja. Fontosabb feladatuk:

- Az ITS megvalósításának nyomon követése, elvárt eredmények, hatások értékelése.
- Az operatív menedzsment szint tevékenységének stratégiai szintű felügyelete, céljainak meghatározása, eredményeinek értékelése, szükség esetén korrekció kezdeményezése.

Az ITS megvalósításával kapcsolatos döntéselőkészítő feladatokat a Polgármesteri Hivatal Titkársági és Igazgatási Osztálya végzi, a főépítész, a Műszaki, valamint a Pénzügyi osztály közreműködésével. Főbb feladatai:

- A városi társadalom és gazdaság igényeinek és lehetőségeinek feltárása, azok változásainak beépítése az ITS-be.
- A városfejlesztés külső és belső környezetében bekövetkezett változások figyelemmel kísérése, a célokra gyakorolt hatások elemzése.
- ITS partnerségi egyeztetések szakmai irányítása, felügyelete
- Szakmai stratégiai szinten a településközi koordináció biztosítása.

Az ITS-ben körvonalazott fejlesztések megvalósításának menedzsmentje az operatív menedzsment szervezet feladata, azaz:

- ITS partnerségi egyeztetések anyagainak előkészítése, előterjesztése döntés-előkészítésre.
- A döntéshozók részére éves jelentés készítése az ITS megvalósításáról, a változó külső, belső tényezőkről, korrekciókról, társadalmi igények változásáról.
- ITS megvalósítási folyamatáról a lakosság tájékoztatására (honlap, helyi újság) alkalmas információk összeállítása, évente legalább egyszer, jelentősebb változások esetén többször is.

A fejlesztések megvalósítása során lényeges a partnerségi tervezés megvalósítása, amely az előkészítésre és megvalósításra, valamint a monitoringozásra is kiterjed.

7.3 PARTNERSÉG BIZTOSÍTÁSA AZ ITS TERVEZÉSE ÉS MEGVALÓSÍTÁSA SORÁN

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendeletnek megfelelően a partnerségi egyeztetés, együttműködés nem csak része, hanem kerete a tervezési folyamatnak. Az előkészítés és a teljes tervezési munka, majd a követés során biztosított a tervezés, majd a megvalósítás folyamatának, tartalmának nyilvánossága, a helyi társadalom és gazdaság szereplőinek partnerként történő bevonása. A partnerség, mint horizontális alapelv érvényesítése elengedhetetlen

- a települések jövőbeni társadalmi, gazdasági, kulturális fejlesztéseit, térszerkezetük alakulását, a tervezett fejlesztési programok irányait, a projektszintű forrásbevonást, a pályázatok tárgyát, volumenét és szinergiáját meghatározó, megalapozó stratégia, a tervezési dokumentumok tervezési folyamatában,
- a megvalósítása folyamán,
- a felülvizsgálat és értékelés, a szükséges korrekciók meghatározása során.

A partnerségi egyeztetési módszerek, eszközök és célcsoportok kiválasztása során meghatározó szempont volt, hogy a társadalom- és gazdaságfejlesztés hatékony és fenntartható módon való formálása csak a helyi közösség bevonásával, széles körű elköteleződésével, helyi értékek és problémák feltárására alapozottan képzelhető el. A tervekészítés folyamatába a társadalmi folyamatokban meghatározó, vagy a stratégia megvalósításában kulcsszerepet betöltő szervezetek és azok képviselői mind bevonásra kerülnek. Ezáltal a szervezetek tevékenységének jövőbeni eredményeit és elképzeléseit már a tervezés során meg lehet határozni és a stratégiai célok vagy a kulcsprojektek közé beépíteni.

A tervezés során az alábbi egyeztetések zajlottak a partnerségi folyamatba bevont szereplők részvételével (az egyeztetések dokumentációját a melléklet tartalmazza):

- 2015 január: Kapcsolatfelvétel, a partnerségi folyamat meghatározása
- 2015.02.13.: A települési helyzetkép meghatározása, SWOT-analízis (Belső és külső munkacsoport)
- 2015.03.06.: Megalapozó vizsgálat áttekintése (Belső és külső munkacsoport, Lakossági fórum)
- 2015.03.20.: Stratégia jövőképe, célrendszerének meghatározása (Belső és külső munkacsoport, Lakossági fórum)

2015.04.17.: Antiszegregációs terv céljainak, intézkedéseinek egyeztetése (Belső és külső munkacsoport, Lakossági fórum)

7.4 TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSI JAVASLATOK

Az önkormányzat a város térségi szerepköréhez igazodva folyamatosan elvégzi az ITS végrehajtása során a térségi egyeztetéseket, amelyek biztosítják, hogy a város stratégiai fejlesztési irányai és az ehhez illeszkedő fő beavatkozások összhangban legyenek a környezet főbb szereplőinek stratégiáival és projektjeivel.

A település járásközponti szerepéből adódóan kiemelt fontosságúnak tartja a nagyobb térségi hatással bíró projektek esetében az érintett településekkel való kooperációt. Ez az előkészítéstől a megvalósításon keresztül a fenntartásig a teljes folyamatot felöleli. Ennek jelentőségét emeli, hogy a város fejlesztései nemcsak a várost, hanem járásának települését is érinti, mivel a térség lakói a városban veszik igénybe a szolgáltatások többségét, sokan itt dolgoznak, kötődnek a városhoz. Természetesen mindez fordítva is működik, amennyiben egy járási település projektje a járásközpontot, vagy a járás több települését is érinti, a város is részt kíván venni az előkészítés, megvalósítás és fenntartás folyamatában is.

A város céljait a fentiek alapján is szükséges összehangolni nemcsak középtávon, hanem hosszú távon is a járás településeinek céljaival. A város vezetése különböző információs csatornákon keresztül tudatosítja a térség településeivel, illetve együttműködik velük a célok alakításában. Elsősorban a térség településeit is érintő intézményhálózat fejlesztés, és munkahelyteremtés kap prioritást kiegészítve a kapcsolódó közszolgáltatásokkal, melyeket a város és térsége igénybe vesz.

A város a jövőben is fenn kívánja tartani együttműködéseit, illetve azokat a céljainak megvalósítása érdekében bővíteni tervezi.

7.5 MONITORING RENDSZER KIALAKÍTÁSA

7.5.1 A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása

7.5.1.1 Módszertan

A 2007 – 2013 közötti programozási időszak egyik fontos tapasztalata volt, hogy a célok megvalósulásának méréséhez szükséges adatok nem vagy csak korlátozottan voltak elérhetők, így a stratégia menedzselésének egy fontos eszköze nem állt a települések rendelkezésére.

Mivel a 2014 – 2020 közötti időszakban az eredményközpontúság elve miatt az indikátorok és azok célértékeinek szerepe megnőtt, ezért az ITS indikátorai úgy kerültek kialakításra, hogy azok egyértelmű és hozzáférhető adatokra támaszkodjanak, azaz az indikátorok változását az adatok egyértelmű változásához lehessen kötni.

7.5.1.2 A monitoring tevékenység szervezeti háttere és folyamata

Az eredményes monitoring tevékenység feltétele, hogy a nyomon követés rendszerének kialakítása az előkészítés és a megvalósítás integráns részét képezze, meghatározva a folyamatokat, határidőket és felelősöket. A monitoring folyamata az alábbi lépésekből áll:

1. Egyértelmű célkitűzéseket megfogalmazó, világos beavatkozási logikára épülő településfejlesztési koncepció kialakítása.
2. Konkrét beavatkozásokat és részben projekteket, illetve a kapcsolódó finanszírozási forrásokat meghatározó ITS kidolgozása.
3. A monitoring és értékelési tevékenység alapját jelentő indikátorkészlet összeállítása – jelen fejezet összefoglalja az átfogó, tematikus és területi célokhoz kapcsolódó javasolt monitoringmutatókat, míg a projektszintű indikátorok az egyes projektek konkrét kidolgozásakor kerülnek meghatározásra.
4. A monitoring és értékelési tevékenység megalapozásához és eredményes végrehajtásához szükséges információk összegyűjtése
5. Az indikátorok teljesülésének nyomonkövetése a megvalósítás során.

A monitoring tevékenység alapvetően belső feladat, azaz a településfejlesztési koncepció és az ITS végrehajtásáért felelős szervezet felelősségi körébe tartozik. Célszerű kijelölni egy személyt, aki felelős a monitoring és értékelési tevékenység koordinációjáért és végrehajtásáért. A monitoringhoz kapcsolódó legfontosabb feladatok:

- a monitoringrendszer kereteinek kialakítása előre elkészített és folyamatosan frissítendő adatbázis megalkotásával;
- az indikátorok aktuális értékének – a terv szerinti gyakorisággal történő – összegyűjtése, rögzítése a monitoring rendszerben;
- rendszeres kapcsolattartás a projektek megvalósításért felelős személyekkel az indikátorok elérését nagymértékben befolyásoló kulcs-, hálózatos és akcióterületi projektek nyomon követése érdekében;
- éves monitoring jelentés készítése, amely tartalmazza a szükségesnek tartott beavatkozásokat a program végrehajtásába (a jelentést a menedzsmentért felelős döntéshozó testületnek kell jóváhagynia).

A monitoring tevékenység szervezeti háttérét az operatív menedzsment szervezet biztosítja, amely koordinálja a megvalósuló városfejlesztési beavatkozásokat, rendszeresen figyeli, gyűjti és rendszerezi azok indikátorainak alakulását. Minderről előterjesztés készül, amelyet az érintett Bizottságok tárgyalnak, és a Képviselő-testület hagy jóvá. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia végrehajtását és eredményeit a város Képviselő-testülete évenként áttekinti és értékeli. A beszámoló az alábbi témaköröket tartalmazza:

- a stratégia keretein belül megvalósuló projektek és azok végrehajtásának állapota,
- a stratégia keretein belül megvalósuló projektek finanszírozási információi (projekt költségvetése, források összetétele),
- városrészenként és tematikus célonkénti áttekintés a stratégia végrehajtásának kezdete óta megvalósult fejlesztésekről és azok eredményeiről,
- a stratégia indikátorrendszere alapján mért előrehaladás (az indikátorok kiinduló és célértékeinek, valamint azok aktuális értékének feltüntetésével).

7.5.2 Indikátorok meghatározása

7.5.2.1 Az indikátorokkal szemben támasztott követelmények

A monitoringrendszer hatékony működésének egyik alapja a szakmailag megalapozott indikátorkészlet meghatározása. Az alkalmazott mutatókkal szembeni alapvető kritériumok az alábbiak:

- **Specifikus** – az indikátor arra a célkitűzésre vonatkozik, aminek az eredményét, hatását méri;
- **Mérhető** – az indikátor számszerűen (mértékegységgel) kifejezhető;
- **Elérhető** – az indikátor bázis- és célértékét viszonylag gyorsan, könnyen és költséghatékony módon meg kell tudni határozni;
- **Reális** – a valós helyzetből és tervezett beavatkozások várható eredményeiből kiindulva kell egy ténylegesen elérhető célértéket kitűzni;
- **Aktuális** – az indikátornak az adott eredmény vagy output aktuális állapotára kell vonatkoznia, és alkalmasnak kell lennie időbeli nyomonkövetésre.

A stratégia eredményességének méréséhez elengedhetetlen, hogy a felállított célokhoz indikátorok – a célok elérését jelző mutatók – kerüljenek hozzárendelésre. Az eredményorientáltság erősítése a 2014-2020 közötti időszak EU kohéziós politikájának egyik kiemelt célja, így az eredmények mérése az előző időszakénál hangsúlyosabban jelenik meg a politika végrehajtásának minden területén. Az alkalmazott indikátorok fajtái:

- **Hatásindikátorok:** Ezen indikátorok teljes mértékben egyediek, az adott település sajátosságaihoz illeszkednek. Egy középtávú célhoz – annak összetettsége függvényében – 1-2 db indikátor kapcsolódik. Ezen indikátorok tekintetében a mérhetőség követelménye nem minden esetben teljesíthető. Tekintettel azonban arra, hogy a tematikus célokhoz kapcsolódó indikátorokat mérhető módon kell kialakítani, ezért a hatásindikátorok természetükből adódóan leginkább összetett mutatók és értékeik lehetnek leíró jellegűek is.
- **Eredményindikátor:** Ezeket az indikátorokat a tematikus célok eredményeinek meghatározásához használtuk és az operatív programok eredményindikátorait vettük alapul. Az egyes operatív programok Egyedi Célkitűzéseket fogalmaznak meg és ezen célkitűzésekhez kapcsolódnak az OP eredményindikátorai.
- **Kimeneti/output indikátor:** Az indikátorokat az integrált projektek méréséhez használtuk. Az egyes operatív programokban prioritástengelyenként kerültek meghatározásra az output jellegű mutatók. A tervezés során ezeket a mutatókat – amennyiben ezek illeszkedtek a megvalósításra tervezett beavatkozások (projektek) jellegéhez – a lehető legszélesebb körben beépítettük a monitoring mutatók közé.

7.5.2.2 A stratégia indikátorai

Cél	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Adatforrás	Mérés gyakorisága
Átfogó célok							
Helyi erőforrás-alapú önellátó város: A helyi erőforrásokat fenntarthatóan és innovatív módon hasznosító, versenyképes, több lábon álló, önellátó gazdaság	A városban megtermelt hozzáadott-érték növekedése	Hatásindikátor	%		5	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Egészségturisztikai központ: Minőségi szolgáltatásokon alapuló rekreációs termál- és gyógyturizmus	Hazai és nemzetközi turisták költségének növekedése	Eredményindikátor	eFt		nem csökken	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
Intelligens és vonzó város: A város magas színvonalú humán szolgáltatásai és infrastrukturális feltételei, minőségi lakókörnyezete komfortérzetet nyújt lakói és a beköltözők számára.	Szolgáltatások minőségének és elérhetőségének javulása	Hatásindikátor	%		10	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente

Cél	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Adatforrás	Mérés gyakorisága
Tematikus célok							
T1: Megújuló geotermikus energetikai K+F bázis kialakítása	Primer energia felhasználás	Eredményindikátor	kWh		nő	Kedvezményezett adatszolgáltatás	évente
T2: Mezőgazdasági komplex K+F program megvalósítása	Helyi térségi együttműködésekbe bevont résztvevők száma	Eredményindikátor	fő		6	Kedvezményezett adatszolgáltatás	évente
T3: Helyi erőforrásokon alapuló munkahelyteremtés	Foglalkoztatottság	Eredményindikátor	%		nő	Kedvezményezett adatszolgáltatás	évente
T4: Termálfürdő egészségturisztikai funkcióinak bővítése, egészségtudatos életmód erősítése	Hazai és nemzetközi turisták költségének növekedése	Eredményindikátor	eFt		nem csökken	Kedvezményezett adatszolgáltatás	évente
T5: Helyi turisztikai kínálat versenyképességének növelése	Hazai és nemzetközi turisták költségének növekedése	Eredményindikátor	eFt		nem csökken	Kedvezményezett adatszolgáltatás	évente
T6: A turizmushoz kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés, településmarketing	Szálláshely kapacitás	Eredményindikátor	%		nő	Kedvezményezett adatszolgáltatás	évente
T7: Életminőség javítása a műszaki infrastruktúra-hálózat fejlesztésével	Lakossági elégedettség	Eredményindikátor	%		nem csökken	Kedvezményezett adatszolgáltatás	évente
T8: Humán erőforrás fejlesztése, a népességmegtartó képesség erősítése	Helyi társadalmi akciókban résztvevők száma	Eredményindikátor	fő		1500	Kedvezményezett adatszolgáltatás	évente
T9: Társadalmi kohézió	A fejlesztett	Eredményindikátor	fő		3000	Kedvezményezett	évente

Cél	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Adatforrás	Mérés gyakorisága
erősítése, a leszakadó csoportok támogatása	közzolgáltatásokat igénybevevők száma					adatszolgáltatás	
Beavatkozás	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Adatforrás	Mérés gyakorisága
Kulcsprojektek							
Komplex mezőgazdasági program (K1)	Helyi térségi együttműködésekbe bevont résztvevők száma	Eredményindikátor	fő		6	Kedvezményezett adatszolgáltatás	évente
Komplex turisztikai fejlesztés (K2)	A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése	kimeneti	látogatás/év		47400	Kedvezményezett adatszolgáltatás	évente
Hálózatos projektek							
Humán infrastruktúra minőségi fejlesztése (H6)	A fejlesztés révén létrejövő, megújuló alapszolgáltatások száma	db			8	Kedvezményezett adatszolgáltatás	évente
Város sportéletének felpozícióba hozása (H7)	A felújított, vagy újonnan kialakított sportlétesítmények száma	kimeneti	db	0	4	Kedvezményezett adatszolgáltatás	évente
Közterületek állapotjavítása (H8)	Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	kimeneti	m ²		5838	Kedvezményezett adatszolgáltatás vagy KSH	évente
Műszaki infrastruktúrahálózat fejlesztése (H9)	Kialakított, vagy felújított kerékpárforgalmi	kimeneti	km		28	Kedvezményezett adatszolgáltatás	évente

Cél	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Adatforrás	Mérés gyakorisága
	létesítmények hossza						
Középületek állapotának, energiahatékonyságának javítása és akadálymentesítése (H10)	Energiahatékonysági fejlesztések által elért primerenergia felhasználás csökkenés	kimeneti	PJ/év		0,026	Kedvezményezett adatszolgáltatás	évente
Akcióterületi projektek							
Városközpont rehabilitáció (AT2)	Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek	kimeneti	m ²	0	400	Kedvezményezett adatszolgáltatás	évente
Északi iparterület (AT3)	A fejlesztett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe	kimeneti	ha	0	2	Kedvezményezett adatszolgáltatás	háromévente
Egyéb projektek							
Ügyfél konform önkormányzat (E-S2)	Az újonnan kialakított önkormányzati szolgáltatásokat igénybe vevők száma	kimenő	fő	0	620	Kedvezményezett adatszolgáltatás	évente
Társadalmi kohézió és városi identitás erősítése, foglalkoztatás növekedésének elősegítése (E-S3)	A foglalkoztatási paktum keretében munkaerőpiaci programban résztvevők száma	kimenő	fő	0	1820	Kedvezményezett adatszolgáltatás	évente
Minőségi szakemberképzés elősegítése (E-S4)	A tájékoztató programokkal elérték száma	kimeneti	személy		620	Kedvezményezett adatszolgáltatás	évente
Antiszegregációs terv							
Szegregált vagy	A helyi társadalmi	kimeneti	fő		20	Kedvezményezett	évente

Cél	Javasolt indikátor	Indikátor típusa	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Adatforrás	Mérés gyakorisága
szegregációval veszélyeztetett területek fizikai megújítása és társadalmi integrálása	akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma					adatszolgáltatás	

8 MELLÉKLETEK

A partnerségi folyamat emlékeztetői, jelenléti ívei és meghívói. A terjedelemre való tekintettel az emlékeztetőkből kivettük a vetített előadások anyagát, mely mind nyomtatott formában, mind elektronikus formában jelentősen megnövelte volna az oldalszámot, illetve a file méretét.

EMLÉKEZTETŐ

Tárgy: Tamási Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája Belső-külső munkacsoporti egyeztetés, SWOT analízishez	
Dátum:	2015. 02. 13., 13:00
Helyszín:	7090, Tamási, Szabadság út 46-48.
Készítette:	Dr. Jeney László, Varga Ágnes
Résztvevők: Mellékelt jelenléti ív szerint.	
Mellékletek: 1. aláíró lap 2. meghívó 3. jelenléti ív 4. vetített előadás	

Napirend		Hozzászóló
1.	Jeney László ismertette az ITS írás folyamatát (elhangzott prezentáció anyagát lsd. mellékletben)	
2.	SWOT készítése a belső munkacsoport segítségével, a SWOT eredményét az emlékeztető tartalmazza	
	Az önkormányzat részéről elhangzott: - önkormányzatnak kell a fejlesztések élére állnia, az ITS-nek az önkormányzat cselekvési tervét kellene alátámasztani. - civilek szervező ereje kevésnek bizonyul - szemléletformálásra van szükség az egyes területek megfelelő fejlesztéséhez - fő fejlesztési irányok: turisztika, zöld energia, helyi adottságokra építő gazdaságfejlesztés - térségi központ révén olyan funkciókat is fejleszteni kell, mely az egész járás életét szolgálja, így a fejlesztéseket nem a járásszékhely, hanem a járás méreteihez kell igazítani	

1. Településszerkezet			
1.1. Barnamezők, konfliktussal terhelt területek			
<i>Erősség</i>	<i>Gyengeség</i>	<i>Konfliktus</i>	<i>Fejlesztési szükséglet</i>
	• 7–8 ilyen egykori gyár és gazdasági épület • Tejüzem teljesen elment • Tájidegen nagyvállalatok bezárása (Páva Ruhagyár, volt KÖZGÉP) • Nagyon differenciált a megközelítési lehetőségük	• Egykori üzemterületek beékelődtek a jelenlegi lakótelepekbe – nem lehet akármilyen funkcióval megtölteni (zaj miatt) • Sok magánkézben van, így nagyon nehéz ráhatni a tulajdonosokra fejlesztés, állagmegóvás tekintetében. • Ezen területek piaci értékét meghatározza, hogy az iparilag újra használhatóvá tételének költsége. A tulajdonosok ehhez képest túl magas áron árulják, kívárnak, nem viszik lejjebb az árakat	• Önkormányzati tulajdonba vétele (forrás kell hozzá), megfelelő funkció kialakítása
1.2. Beépítésre szánt területek			
<i>Erősség</i>	<i>Gyengeség</i>	<i>Konfliktus</i>	<i>Fejlesztési szükséglet</i>
		Iparterület-fejlesztés korlátozott – potenciális területen osztatlan közösben vannak a területek	• Északi iparterület bővítése, ehhez a terület önkormányzati tulajdonba vétele (forrás kell hozzá), megfelelő funkció kialakítása
• Fornádpusztá – mezőgazdasági hasznosítás, felhagyott marhatelepet így tudnak megmenteni			
2. Társadalom			
2.1. Népeségváltozás, összetétel, be/elvándorlás			
<i>Erősség</i>	<i>Gyengeség</i>	<i>Konfliktus</i>	<i>Fejlesztési szükséglet</i>
	• előregedő társadalom • negatív, évről évre fokozódó vándorlási	•	• lokális identitás növelése, civil szervezetek ösztönzése

DDOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Dél-Dunántúli Operatív Program - Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”



Európai Unió

	különbözet		
2.2. Képzettség, foglalkoztatottság			
<i>Erősség</i>	<i>Gyengeség</i>	<i>Konfliktus</i>	<i>Fejlesztési szükséglet</i>
	magasan kvalifikált munkaerő elvándorlása		humán erőforrás képzettségének javítása
2.3. Esélyegyenlőség, szociális konfliktusok			
<i>Erősség</i>	<i>Gyengeség</i>	<i>Konfliktus</i>	<i>Fejlesztési szükséglet</i>
- közbiztonság jó - klasszikus szegregátumok nincsenek	- kedvezőtlen lakossági jövedelmi helyzet - fejlesztésbe (pl: turisztika) bevonható potenciális területeken vannak szegregációs problémák		
2.4. Humán infrastruktúra kapacitások és minőség (oktatás, egészségügy, szociális ellátás, kultúra, sport)			
<i>Erősség</i>	<i>Gyengeség</i>	<i>Konfliktus</i>	<i>Fejlesztési szükséglet</i>
- diverzifikált képzési kínálatú közép fokú oktatási intézmények - jól működik a szociális ellátás	- nincs bentlakásos idők otthona - Tamásiban csak néhány térségi településen (Gyöngyös, Nagykőrös, – önkormányzati, Hódmezővásárhely – magánkézben)	mivel nincs bentlakásos idők otthona jelentős terhet jelent a családoknak az idők ápolása (munkából való kimaradás)	- szociális infrastruktúra fejlesztése - oktatásban, idők ellátásában kellenek fejlesztések, mert funkcióközpont is egyben a település
2.5. Intézményfenntartás			
<i>Erősség</i>	<i>Gyengeség</i>	<i>Konfliktus</i>	<i>Fejlesztési szükséglet</i>
- Gimnázium, szakközépiskola felújítása - Tornacsarnok épült a szakközépiskolánál, kézilabdapálya a gimnáziumnál			
3. Gazdaság			
3.1. Gazdasági szerkezet			
<i>Erősség</i>	<i>Gyengeség</i>	<i>Konfliktus</i>	<i>Fejlesztési szükséglet</i>
jelentős szőlő- és gyümölcs termesztési hagyományok	- gyenge tőkevonzó képesség - pályázati önérték hiánya		hívóforrások többszintű (turisztikai, mezőgazdasági és távhőellátási)

DDOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Dél-Dunántúli Operatív Program - Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”



Európai Unió

- természeti erőforrások (termőföld, erdő, vadállomány, termálvíz) - társas vállalkozások magas export árbevétele (főleg húszem) 500 hektárt meghaladó kiterjedésű zártkertek - LHH besorolás → egy lakosra jutó megítélt támogatás magas összege - kedvező földrajzi fekvés, könnyen megközelíthető (61-es és 65-ös főútvonalak) - van 1–2 sikeres kis és közép vállalkozás (főként mezőgazdasági vállalkozók, 2–3 építőipari vállalkozás)	- lakosság jövedelme városon kívül kerül felhasználásra - nincs fizetőképes kereslet - kezdetleges településmarketing		hasznosítása - külső források fokozottabb bevonása (EU-s és hazai támogatások), pályázati intenzitás növelése - térségmarketing, kommunikáció javítása - mezőgazdaságban kutatás–fejlesztés erősítése (egyetemi együttműködés elindult)
3.2. Munkahelyteremtés és megtartás			
<i>Erősség</i>	<i>Gyengeség</i>	<i>Konfliktus</i>	<i>Fejlesztési szükséglet</i>
	nagyarányú a kifelé irányuló mindennapos ingázás		vállalkozási hajlandóság növelése, ösztönzése
3.3. Ipari területek fejlesztése (Isd.: Településszerkezet)			
<i>Erősség</i>	<i>Gyengeség</i>	<i>Konfliktus</i>	<i>Fejlesztési szükséglet</i>
3.4. Turizmus			
<i>Erősség</i>	<i>Gyengeség</i>	<i>Konfliktus</i>	<i>Fejlesztési szükséglet</i>
- geotermikus és geotermális energiaforrások - termálvíz – fürdőfejlesztés terén elért eredmények - helyi történelmi értékek	- jelentősebb befektetői tőke hiányában csak kisebb fejlesztések történtek - nincs megfelelő turizmushoz kapcsolódó szolgáltatás (pl. szállás, étterem) - vannak magánszálláshelyek, de		- vadász-, horgász-, lovas- és wellness turizmus fejlesztése, kapcsolódó kulturális rendezvénykínálat és szolgáltatások szélesítése - kalandpark kialakítása - tájház, skanzen - kulturális intézmények fejlesztése

DDOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Dél-Dunántúli Operatív Program - Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”



Európai Unió

	színvonaluk messze elmarad jelenlegi kereslet igény szintjétől		- szálloda kialakítása - Dombóvár–Tamási egészségügyi turisztikai tengely kialakítása
3.5. Ingatlanpiac, ingatlangazdálkodás			
<i>Erősség</i>	<i>Gyengeség</i>	<i>Konfliktus</i>	<i>Fejlesztési szükséglet</i>
• nagyobb alapterületű lakások	•	•	•
4. Közlekedés			
4.1. Közúti közlekedési hálózat és szolgáltatások			
<i>Erősség</i>	<i>Gyengeség</i>	<i>Konfliktus</i>	<i>Fejlesztési szükséglet</i>
• régiós szinten fontos utak találkozási helye	- országos kapcsolat hiányzik - településen áthaladó tranzitforgalom jelentős		- elkerülőutak megépítése - Tamást érintő M65-ös autópálya megépítése
4.2. Községi közlekedési hálózat és szolgáltatások (vasút)			
<i>Erősség</i>	<i>Gyengeség</i>	<i>Konfliktus</i>	<i>Fejlesztési szükséglet</i>
•	• személyszállítás nem üzemel	•	• személyszállítás visszaállítása
4.3. Községi közlekedési hálózat és szolgáltatások (autóbusz)			
<i>Erősség</i>	<i>Gyengeség</i>	<i>Konfliktus</i>	<i>Fejlesztési szükséglet</i>
•	- településközponttól távolabb fekvő autóbusz állomás - gyenge országos kapcsolat - megállóhelyek és állomás akadálymentesítése hiányzik	•	•
4.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedési hálózat és szolgáltatások			
<i>Erősség</i>	<i>Gyengeség</i>	<i>Konfliktus</i>	<i>Fejlesztési szükséglet</i>
• térségi kerékpárutak országos átlaghoz képest jobban kiépítettek	- kerékpárhálózat nem érinti a település központját (pályázati sajátosságoknak köszönhetően alakult így) - településen belüli főutak és a Koppány elvágó hatása		- most fogják összekötni a hálózat meglévő elemeit - Lepsény–Dombóvári vasútvonalon a Balatoni-kerékpárútba be lehetne csatlakoztatni a kerékpárhálózatot (ehhez más stratégiákkal történő

DDOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Dél-Dunántúli Operatív Program - Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”



Európai Unió

			összehangolásra van szükség!)
4.5. Parkolás			
Erősség	Gyengeség	Konfliktus	Fejlesztési szükséglet
•	• kevés a parkoló		• további parkolóhelyek kiépítése fizetési zóna kiterjesztése
5. Közművek (vízgazdálkodás, szennyvízelvezetés és tisztítás, csapadékvíz-elvezetés stb.)			
5.1. Kapacitások, hálózatok			
Erősség	Gyengeség	Konfliktus	Fejlesztési szükséglet
• szennyvíztisztító telep	• Elaprózott településszerkezet, sokan élnek külterületen, ahol nincs olyan jól kiépített infrastruktúra, gond a csapadékvíz elvezetés	• Külterületeken a közművesítés hiánya jelentős társadalmi feszültséget eredményez	•
5.2. Minőségi paraméterek			
Erősség	Gyengeség	Konfliktus	Fejlesztési szükséglet
•			geotermikus, zöldenergia egyik fő fejlesztési irány
6. Energiagazdálkodás			
6.1. Megújuló energiák			
Erősség	Gyengeség	Konfliktus	Fejlesztési szükséglet
• nagy hozamú, magas aranykorona értékű termőterületek → mezőgazdasági növénytermesztés melléktermékein alapuló megújuló energiaforrások • biogáz üzem			• újabb biogáz üzem • geotermális erőmű
6.2. Energiahatékonyság			
Erősség	Gyengeség	Konfliktus	Fejlesztési szükséglet
7. Környezetvédelem			
7.1. Környezetvédelmi problémák és konfliktusok (levegő, zaj, vizek, hulladék stb.)			

DDOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Dél-Dunántúli Operatív Program - Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”



Európai Unió

Erősség	Gyengeség	Konfliktus	Fejlesztési szükséglet
•			
7.2. Árvízvédelem, belvízvédelem			
Erősség	Gyengeség	Konfliktus	Fejlesztési szükséglet
	vízvezetési problémák – sokszor víz alatt áll az a terület ahová a turisztikai fejlesztést tervezik		
7.3. Zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái			
Erősség	Gyengeség	Konfliktus	Fejlesztési szükséglet
8. Természeti és épített értékek védelme, hasznosítása, fejlesztése			
Erősség	Gyengeség	Konfliktus	Fejlesztési szükséglet
- természeti adottságok, egyedi természetvédelmi területek - gazdag növény- és állatvilág - mesterséges halastavak, természetes felszín alatti és feletti vizekben gazdag - vonzó épített környezet			erdő- és vadgazdálkodás
9. Egyéb			
Erősség	Gyengeség	Konfliktus	Fejlesztési szükséglet
		•	

Mellékletek

Aláíró lap

Az emlékeztetőt átnéztük, és a 2015. 02. 13-ai projektmegbeszélésen elhangzottak alapján hitelesnek találjuk.

Olvasható név	Aláírás

Kelt:

MEGHÍVÓ

TAMÁSI INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJÁNAK MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOKAT TÁMOGATÓ MŰHELYMUNKÁJÁRA

A járásközpont városok, így Tamási vezetésének is feladata a város eredményes felkészítése a 2014-2020-as Európai Unió tervezési időszakra, amelynek kapcsán 2014. december 29-én elindult Tamási Integrált Településfejlesztési Stratégiájának kidolgozása.

Mivel a hatékony és eredményes fejlesztések sikeressége a partnerség elvének érvényesülésével valósul meg, ezért a város kiemelt fontosságú célja a társadalmi-gazdasági partnerség kialakítása, erősítése a tervezés teljes időszaka alatt.

A 2014-2020 időszakra vonatkozó tervezés új programozási elvárásokat tartalmaz, amely alkalmazásával célvezéreltté válhat az eddigi eszköz-orientált és széttagolt, az uniós források felhasználásának kereteit meghatározó hazai programozási tevékenység. A Tervezés 2020 során tipikusan a „think global, act local”, az az a gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan elv érvényesül. Az európai uniós globális célok, illetve a tagállami célkitűzések megvalósulása helyi szinten, különböző területi egységek fejlesztési programjaival valósul meg. A felülről jövő irányítás és koordináció mellett ezért elengedhetetlen a helyi szintű összefogás a különböző szinteken, amelyek szoros partnerségi együttműködés által valósulhatnak meg.

E partnerség jegyében szeretnénk, ha bekapcsolódna a stratégia megalapozó vizsgálataiba és személyes véleményével, hozzászólásával hozzájárulna a városi, város környéki helyzetkép, erősségek, gyengeségek, konfliktusok, fejlesztési szükségletek meghatározásához.

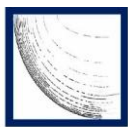
A műhelymunkára **2015. február 13-án 10:00-kor** kerül sor
a **Tamási Önkormányzati Hivatal tárgyalóterme**.

Megjelenésére feltétlenül számítunk!

PROGRAM:

10:00 - 10:10	Megnyitó beszéd
10:10 - 10:30	ITS rövid bemutatása
10:30 - 11:30	Megalapozó vizsgálatokat támogató műhelymunka

TERRA Stúdió Kft.
1034 Budapest, Szomolnok u. 14.



TERRA STÚDIÓ KFT.

SZÉCHENYI 2020



MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap



BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

MEGHÍVÓ

TAMÁSI INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJÁNAK MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATOKAT TÁMOGATÓ MŰHELYMUNKÁJÁRA

A járásközpont városok, így Tamási vezetésének is feladata a város eredményes felkészítése a 2014-2020-as Európai Unió tervezési időszakra, amelynek kapcsán 2014. december 29-én elindult Tamási Integrált Településfejlesztési Stratégiájának kidolgozása.

Mivel a hatékony és eredményes fejlesztések sikeressége a partnerség elvének érvényesülésével valósul meg, ezért a város kiemelt fontosságú célja a társadalmi-gazdasági partnerség kialakítása, erősítése a tervezés teljes időszaka alatt.

A 2014-2020 időszakra vonatkozó tervezés új programozási elvárásokat tartalmaz, amely alkalmazásával célvezéreltté válhat az eddigi eszköz-orientált és széttagolt, az uniós források felhasználásának kereteit meghatározó hazai programozási tevékenység. A Tervezés 2020 során tipikusan a „think global, act local”, az az a gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan elv érvényesül. Az európai uniós globális célok, illetve a tagállami célkitűzések megvalósulása helyi szinten, különböző területi egységek fejlesztési programjaival valósul meg. A felülről jövő irányítás és koordináció mellett ezért elengedhetetlen a helyi szintű összefogás a különböző szinteken, amelyek szoros partnerségi együttműködés által valósulhatnak meg.

E partnerség jegyében szeretnénk, ha bekapcsolódna a stratégia megalapozó vizsgálataiba és személyes véleményével, hozzászólásával hozzájárulna a városi, város környéki helyzetkép, erősségek, gyengeségek, konfliktusok, fejlesztési szükségletek meghatározásához.

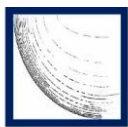
A műhelymunkára **2015. február 13-án 13:00-kor** kerül sor
a **Tamási Önkormányzati Hivatal tárgyalóterme**.

Megjelenésére feltétlenül számítunk!

PROGRAM:

13:00 - 13:10	Megnyitó beszéd
13:10 - 13:30	ITS rövid bemutatása
13:30 - 14:30	Megalapozó vizsgálatokat támogató műhelymunka

TERRA Stúdió Kft.
1034 Budapest, Szomolnok u. 14.



TERRA STÚDIÓ KFT.

SZÉCHENYI 2020



MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap



BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

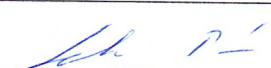
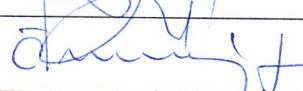
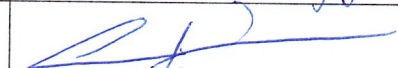
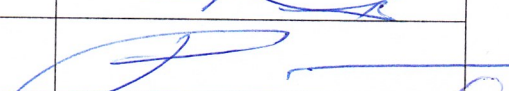
JELENLÉTI ÍV

a(z) ^{külső} belső/munkacsoporthoz tartozó - SWOT elemzés
ülésétől/egyeztetéstől/megbeszéléstől

Tamási Város Önkormányzatával

Időpont: 2015. február 13. 13⁰⁰

Helyszín: Tamási Város Önkormányzata

Név	Szervezet	Aláírás
LEHR PÉTER	Tamási Közös Önkormányzati Hivatal	
MISKOLCZI ZOLTÁNNE	TAMÁSI MŰVELŐDÉSI HÁZ KÖNYVTÁR - VÁROSI KÖNYVTÁR	
ÖRMEGYI ZSÓFIA	TOURINFORM 12007	
GÖRGEVÁRI BALÁZS	TAMÁSI ÖNKORMÁNYZAT	
Szedes András	" "	
Pongrácz Ferenc	" "	
Király László	Tamási Város Önkormányzata	
Varga Ágnes	Med-Geo Kft. / Terra Studió	Varga Ágnes
DR. FENEK LÁSZLÓ	Med Geo Kft. / Terra Studió	Dr. Fenek László



JEGYZŐKÖNYV/EMLÉKEZTETŐ

Tárgy: Tamási Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája Projektindító megbeszélés, önkormányzatokkal történő egyeztetés	
Dátum:	2015. 01. 13. 9:00
Helyszín:	7090, Tamási, Szabadság út 46-48.
Készítette:	Varga Ágnes
Résztvevők:	Mellékelt jelenléti ív szerint.
Mellékletek:	1. Jelenléti ív 2. Vetített előadás

Napirend		Hozzászóló
1.	Kukely György (projekt-vezető) röviden bemutatta a Terra Stúdiót és a ProUrbe Kft-t, majd ismertette a projektmenedzsment felépítését, mely élén a régióvezető áll, van egy városi koordinátor (Tamásiban Lehr Péter), és egy felelős tervező, aki Tamásiban Dr. Jeney László, aki a Corvinus Egyetemen tanít (kapcsolattartója Varga Ágnes).	Kukely György
2.	Kukely György a továbbiakban ismertette a projekt célját. A projekt célja, hogy 2014-2020-as időszakra készüljön egy megvalósítható és mindenki számára elfogadható fejlesztési terv, amely sorvezető a város fejlesztési elképzeléseihez a következő hét évben, akár a pályázatos konstrukcióhoz, de sokkal inkább ahhoz, hogy a fejlesztéseiket egymáshoz kapcsolva, egymás után ütemezve tudják megvalósítani. Ez egyben az IVS felülvizsgálata is, de annak mentén, amit a városban önk és az önnel együttműködők kívánatosnak tartanak.	Kukely György
3.	Ezt követően szó esett a jogi keretéről, a tisztáztuk a BM-mel kötött szerződések jelenlegi állását.	Kukely György
4.	A következőkben Kukely György a munka ütemtervét ismertette: 2015. január 25. Partnerségi terv 2015. február vége-március eleje a megalapozó vizsgálat véglegesítése, 2015. április vége a településfejlesztési dokumentum(ok) véglegesítése a véleményeztetési folyamatra. 2015. május: egyeztetési, véleményezési folyamat, a válaszok beépítése az anyagba, a dokumentumok véglegesítése, s a polgármesteri elfogadó nyilatkozattal együtt megküldése a BM számára. 2015. nyár folyamán közgyűlési előterjesztés.	Kukely György





5.	Előzőek kapcsán Kukely György megkérdezte mikori a Településfejlesztési Konceptió, hiszen az abban megfogalmazott hosszútávú célokhoz is kell illeszkedjünk. Most a BM egy középtávú stratégia kidolgozását finanszírozza. <i>Széles András:</i> 2003-as, a hosszútávú célok elég tág kereteket jelentenek. A valós irányok meghatározása 2006 utánra datálható, az elkészült IVS-ben a forrásallokációhoz alakítottuk a lehetőségeinket. Most azért vagyunk itt, hogy a forrásokat alakítsuk az elképzeléseinkhez. A Megyei tervezésben aktívan részt vettek, ott már szabtak meg prioritásokat, irányokat, így nem feltétlenül a településfejlesztési koncepcióból kellene kiindulni. <i>Porga Ferenc:</i> A rendezési terv 2004-es, azóta többször módosították. Szükséges lenne egy átfogó felülvizsgálat.	Kukely György, Széles András, Porga Ferenc
6.	Kukely György elmondta, hogy a munka fontos része a partnerségi egyeztetés, annak érdekében, hogy a stratégia az egész városé legyen, és a város különböző szereplői is be tudjanak kapcsolódni. Kormányrendelet is meghatározza azokat a partnerségi köröket akikkel egyeztetni kell. Városi koordinátor egyik legfőbb feladata lesz, hogy ezt menedzselje. Az egyeztetések szakmai hátterét, koordinálását, vezetését biztosítani fogjuk.	Kukely György
7.	Másik fontos dolog az Államigazgatási szervekkel történő kapcsolatfelvétel. Ugyan nem kötelező ITS esetén, de mivel ők fogják véleményezni mi javasolnánk, hogy küldjünk ki ezeknek a szervezeteknek levelet arról, hogy készül ez a stratégia, ha van hozzáfűzni való akkor most tudjuk meg időben. A stratégia természetesen folyamatosan a várossal egyeztetve készül, a város különböző szereplőivel és az önkormányzattal is.	Kukely György
8.	Szervezeti felépítését tekintve a projekt a következőképpen néz ki. Rövid határidőre való tekintettel a BM javasolja egy Irányító Csoport (ICS) felállítását, amely dönt bizonyos operatív jellegű dolgokban (pl: Partnerségi terv elfogadásáról, vagy egyes munkafázisok között mehetünk tovább stb.). Folyamat során nem lesz lehetőség, hogy mindenről testületi döntés szülessen. ICS-ben a polgármester kijelöli azokat a személyeket, akik bizonyos döntéseket meghoznak a stratégiakészítés folyamán. ICS működését formálissá is kell tenni, tehát kellene ülések, kell róla jegyzőkönyv (ez a városi koordinátor feladata lesz!), az ICS legfontosabb feladata a munka gördülékennyé tétele.	Kukely György
9.	Partnerség kapcsán megkérdezzük a főbb véleményformálókat, workshopokat, fórumokat tartunk, valamint a város környék bevonása is megtörténik (ebben különbözik az IVS-től). <i>Javaslat: ha van polgármesteri találkozó februárban, akkor annak keretében ezt meg lehetne tenni és nem kellene külön összehívni erre a polgármestereket, ott lehetne erről egy külön napirendi pontként beszélni.</i>	Kukely György
10.	Lakossági fórumot kétszer javasolnánk egyszer február végén, március elején a megalapozó munkarészek végén, és májusban mikor elkészült a stratégia, utóbbit inkább tájékoztató jelleggel.	Kukely György





	Munkacsoportok. Azt javasolnánk, hogy legyen egy belső munkacsoport, ami a hivatal szereplőit tartalmazza, és legyen egy külső munkacsoport, ami a külső szereplőket fogja össze (intézmények, vállalkozások, civilek.) Javasoljuk, hogy a megalapozó vizsgálatok végén lévő workshop február 17-25 között legyen. Február-április lenne mikorra a stratégia elkészül, ebbe a folyamatba csatornázzható be, ha Településfejlesztési Konceptió elkészítését is javasolják. Itt lehet két workshopot tartani március végén és április végén, az április végi a legfontosabb, mert akkor már konkrét akcióterületek lehatárolása, szegregációval kapcsolatos kérdések tisztázása kerülne előtérbe, de márciusban is lehetne szélesebb körben a célrendszerrel beszélni. Majd egész nyáron zajlik valamiféle munka, különböző szereplők véleményének beépítése, valamint BM jóváhagyás augusztusban várható.	Kukely György
	Szakmai egyeztetés ITS településfejlesztési koncepcióra épül. ITS alapján készülnek azok a megvalósíthatósági tanulmányok, amelyek konkrétan a projektekre vonatkoznak. BM azt várja ettől a munkától, hogy jó minőségű, minőségbiztosított ITS-ek szülessenek. Fontos a folyamatos egyeztetés a várossal, illetve a város környékével, ami nem feltétlenül az egész járás, lehet az szűkebb vonzáskörzet is. Fontos, hogy integrálja az ágazati és tematikus stratégiákat is. Egymással térben és időben összehangolt <u>reálisan megvalósítható</u> fejlesztések kerüljenek bele, ne csak egy ötletalmaz legyen, hanem a finanszírozás is fel legyen tárva; Magánszféra tervezett, így intenzívebb bevonása, ne csak az EU-s forrásokba gondolkodjunk az önkormányzati célok kapcsán; Illeszkedik az EU 2014 utáni kohéziós politikájának céljaihoz és beavatkozási logikájához –így a forrásaihoz is; Vonáskörzettel egyeztetett; Illeszkedik a megyei fejlesztési elképzelésekhez; Megalapozó vizsgálata felhasználható a településrendezési eszközök készítésekor; Fontos, hogy az ITS készítésében a város legyen aktív, álljon a folyamat élére, vonja be a helyi érdekcsoportokat, az ITS széles körű támogatást kapjon;	Kukely György
	Vannak útmutatók, ami a mi munkánkat is irányítja. • Városfejlesztési Kézikönyv • „Útmutató a kis- és közepes méretű városok Integrált Településfejlesztési Stratégiáinak elkészítéséhez” c. tervezést segítő dokumentum, mely nem írja újra, s nem helyettesíti a kézikönyvet • 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről (tartalmában határozza meg az integrált fejlesztés alapjait.) • 1181/2013. (IV.5.) Kormány határozat a várostérségi integrált programok tervezési térségeinek lehatárolásával kapcsolatos irányelvekről	Kukely György





Következőekben a fejlesztési irányokról, az eddigi tapasztalatokról esett szó a város képviselőinek részéről. - Tamási érdekes helyzetben lévő kisváros, kicsinek nagy, nagynak kicsi - A város olyan feladatokat lát el, amit más nagyobb lélekszámú városok nem. Oktatási, eü, mindenfajta olyan központ, amely szinte a teljes járás hétköznapijait meghatározza. - Régebben két irány határozta meg a fejlesztéseket (az akkori fejlesztési keretek között, ugyan az a településfejlesztési csapat maradt), <u>1. irányon</u> belül három területet határoztak meg: <u>energetika, oktatás, egészségügy, valamint ehhez kapcsolódóan a turisztika</u>. Városnak elsődleges szempont, hogy olyan fejlesztési irányokba fogjon, ami a helyi erőforrásokra alapoz (természeti, földrajzi helyzetből adódó stb.). - Régebben, az akkori lehetőségekhez mérten, két irányba indultak: 1. intézményi fejlesztések (ezt lakosságarányosan elég jól hozták) pl: Magyarország legnagyobb összegű iskola beruházása itt volt, ami az alapfokú intézményeket érintette, részben a középiskolát is. Feltétel volt integrált iskolarendszer kialakítása. A térségi központban hoztak létre egy nagy iskola beruházást, és nem szétaprózták a forrásokat. (Sajnos sokfelé gyerekhiány miatt szűnnek meg az iskolák, Tamási e tekintetben is térségközponti szerepet kell ellásson.) - Eü fejlesztésekben a járó beteg ellátó központot fejlesztették. - Legfőbb irány: van egy 40 éves hagyományokkal rendelkező termálfürdőjük, hányatatott sorsú, 2006-ban nem is volt az övék. Egy beruházásnak köszönhetően bővítették és a szezonális használatot így egész évesre tették lehetővé. A fürdő kész, de szállás nincs mellé. - A turisztika: a település közelében (huszonpárezer hektár kezelő) erdőgazdaság is van, a környék világhírű a dóm állományáról. Azonban a kereskedelmi szálláshelyek száma egyenlő a nullával, egy-két kivételtől eltekintve. - Első Széchenyi terv idején sajnos nem sikerült a szállásfejlesztés. Tervben volt, volt is nyertes pályázattal rendelkező privát befektető, de az önerőt végül mégsem tudta hozzá biztosítani. Viszont a 2014-20-as időszak szálláshely fejlesztésre deklaráltan nem biztosít forrásokat. De az ITS-ben meg kell találni azt a lehetőséget, hogy hogy tudunk ebben továbblépni. - Két ITS-sel is össze kell fogni. Dombóvár-Tamási reláció a fürdők terén. Jól felfogott érdeke a városnak, hogy Dombóvár-Tamási tengelyre egészségturisztikai jelleget ráhúzzanak. Egyik prioritási tengely ez az egészségturisztikai tengely kellene, hogy legyen. - Észak-Tolna és Nyugat-Tolna valahogy mindig kimaradt a nagy területfejlesztési beruházásokból. - Másik irány Paks-Tamási. (Annak okán, hogy Paks-Tamási az egy választókerület.) - Úgy kellene megcsinálni az ITS-t, hogy ez az egészségügyben, gyorsforgalomban fehér foltnak számító tamási járás, hol tud fejlesztéseket kapcsolni a paksi bővítés ideiglenes kapacitásbővítési szükséglete miatt (pl: eü ellátás bővítés stb.)	Széles András
---	---------------





<u>Energetikai</u> fejlesztésekbe is belefogtak. A termálvíz nemcsak fürdővízre alkalmas, hanem energetikára is. És ez valami olyan, ami itt is marad. Mélykutas energetikai megoldásba kezdtek el gondolkodni, (magas nyomáson, magas hőmérsékletű vizet hoznak fel) ebből többlépcsős rendszeren hasznosítanák a hőenergiát. Első lépcsőben energia előállítás, második lépcsőben fűtés, a legvégén pedig akár mezőgazdasági hasznosítás is lehetne. Pályázat arra lett volna elég, hogy a mélykutat megfűrjék, Tamásiban nincs távfűtő rendszer. Tehát vagy meglett volna a kút, de nem lett volna hová betáplálni, vagy kiépítik a távfűtő rendszert, de nincs, ami táplálja. Most zajlik egy geotermikus beruházás (felsőbb rétegből hozza a vizet), ami megvalósítja a távfűtő rendszert a városban. Ez csak a fenntartási időszak alatt működne ebből a felső vízrétegből. Ebből maradna két kút, ami vízkapacitásként szolgálna az egészségturisztikai és turisztikai fejlesztésekhez. Szeretnék betenni a mélykutas fúrást a következő forrásallokációs időszakba, amiből már lehet táplálni a rendszert.	Széles András
<u>II irány: Tamási és környéke kiváló mg-i vidék</u>, de nincs, túl kicsi a hozzáadott érték. Nincs élelmiszeripari feldolgozás, a kiváló minőségű termőföldön alapanyag termelés folyik. (Repce) Mielőtt elindult az értéktermelő közmunkaprogram, már akkor elindítottak értéktermelő közmunkát. Hozzájutottak egy 50 ha-os birtokhoz, erre telepítették a közmunkaprogramot. Példaértékű mg-i termelést folytatnak. Azon kellene gondolkodni, hogy lehetne ezt a piacra vinni, hogy lehetne magánszereplőket bevonni, feldolgozó kapacitást, ami a piacra mutat. Itt a Philips, ami jó, de bármikor elköltözhethet. Ezért gondolkodnak olyan dolgokban, aminek alapját a helyi adottságok jelentik és nem állhat tovább.	Széles András
<u>III irány:</u> van egy elkülönült településrész, Holnákpuszta (?), ahol ez a mg-i terület is van. Beruházó nyert egy nagy biogáz üzem kialakítására pályázatot, de a 2 mrd-os önrészt nem tudta biztosítani. Ezt a projektet az aktuális viszonyokhoz átalakítva szeretnék bevonni ezt a partnert. Más irányú, de részben energetikai fejlesztésre. Ő eredeti elképzelésük az volt, hogy építenek biogáz üzemet és az ott keletkező hőmennyiséget pellet előállító üzemből fogják hasznosítani. Most úgy néz ki, hogy a biogáz üzem csak később jöhet szóba, most nézzük ezt a pellet üzemet. Kérdés, hogy a közeli erdőgazdaság tud-e partner lenni abban, hogy olyan gömbfát biztosítson, amiből a minőségű pelletet lehet előállítani, aminek viszont van olyan hulladéka, ami hasznosulhat az adott mezőgazdasági területen. Olyan dán kazán, ami pellet előállításból maradt hulladékot, és mg-i zöld hulladékot tudja úgy hővé alakítani (40%-os nedvességtartalmat még visz a kazán), amivel a mg-ot fóliasátras és üvegházás irányba tudja terelni, valamint a feldolgozóipar energiaellátását segíti. Körvonalazódik egy vákumos szárító. Mindennek a szakmai háttérét a Nyugat-Magyarországi Egyetem adná. Együttműködési megállapodást igyekeznek összehozni. Partnerek: önkormányzat, Nyugat-Magyarországi Egyetem, cég aki a pellet üzemet működteti, Erdőgazdaság.	Széles András
De mindezekhez az kell, hogy a rendszer engedje a <i>komplex programokat</i>, több alapról történő finanszírozást, mert különben megint féllábú történetek lesznek.	Széles András





Közétkeztetés átkerült állami feladattá. Városban 1500 adagnyi étel készül, ahhoz képest, hogy 8000-es lélekszámú. Elvileg nagy kapacitásra termel a közmunkaprogram, de nem állnak rendelkezésre a kellő feldolgozó és tároló kapacitások, ezért csak elvileg. Közmunkaprogramon alapuló fő profilja: zömében közétkeztetésre termelő zöldség, (és egy részét piaci körülmények között értékesítik) + fűszerpaprika termesztés, nagyon kiváló, prémium minőségűt állítanak elő. LEADER pályázatban kialakítottak helyi termék boltot. – a járásban közmunkaprogramban előállított termékek és a járási őstermelők is oda hozhatják termékeiket. (egyelőre piaci alapokon nem áll meg, inkább jótékonyági alapon megy.) Most 5 ha-nyi kertészeti ág van, valamint szakiskolától átvett állattartó telep is kapcsolódik hozzá, így részben takarmányozásra, részben eladásra termelnek. Termelési kapacitásokat mindig az aktuális közmunkaprogram keretei szabályák meg.	Széles András
Térségben azt kellene megérteni, hogy egymást erősítsük és ne mindenki egyénileg akarjon mindent, hanem ügyes kapacitáselosztás legyen. A vidék megtartó ereje abban gyökerezik, ami helyben van. Gyorsforgalmi úthálózat teljesen elkerüli őket. Harcolnak az M65-ért, hogy a Siófok-Szekszárdi vonal feltárássá kerüljön. Vasútfejlesztés is speciális, tőlük távolabb megy a nagy vasúti korridor és nagy vasútállomás nincs ezen a szakaszon.	Széles András
vannak turisztikai fejlesztések, amik kitekintenek, akár a megyehatáron. Tamási-Lepsény vasútvonal megszűnt, síneket is felvették, ez jó alap lett egy bicikliúthoz. Ebből az első két ütem elkészült, most következik a harmadik ütem. Viszont van egy lehetőség, hogy a Balatoni kerékpárutat elérjék, ami egy ugyan ilyen elhagyott vasútvonalon lenne lehetséges. Ez három megyét érint, elég körülményes az egyeztetése. Siónak van egy komoly fejlesztési iránya, ahhoz is lehetne kapcsolódni, kerékpárútvonal megy a Sió töltésen. Így fel lehetne tárni egy olyan területet legalább kerékpárúttal, ami még nálunk is sokkal rosszabb helyzetben van. Csatlakozhatna hozzá az Ozorai vár fejlesztés.	Széles András
Valódi orvosi ellátás nincs a járásban, jelentős fejlesztésre szorul a járó beteg ellátás. 200 000 látogatószám van a fürdőben, megalapozott lenne a szálláslétesítés, ami kiegészül az átalakuló vadászturizmussal, ahol már nemcsak egyedül érkezik a vadász, hanem jön a teljes családja, akik más attrakciókat igényelnek.	Széles András
Térségnek van egy sajátos földrajzi helyzete, viszonylagos elzártság közlekedésföldrajzilag, az M65-ös fejlesztése jelentene megoldást. Most nyugat-keleti összeköttetés nincs. Saját értékekre kell támaszkodni, elég jól felépítették az elmúlt időkben ezeket a komplex programokat, amelyeket szeretne a mostani vezetés is tovább vinni. Egy élhető várost szeretnénk kiépíteni. Ahol vannak munkahelyek, és fiatalok is itt maradnak. Szálloda mellé normális éttermet is létre kell hozni, kávéházat, amelyek, olyan szolgáltatások, amik újabb munkahelyeket jelentenének. Oktatás további erősítése. Van szakképzőjük, gimnáziumuk.	Porga Ferenc





Belecska mellett van még néhány település ahol komoly szintre fejlesztették a programot, össze kellene fogni a településeknek. Van egy Kistérségi társulás, amelynek a járás 32 településéből 31 tagja. Jelen pillanatban a szociális intézmények fenntartásán kívül nincs más szerepe, ezt is meg lehetne tölteni akár ilyen szereppel is. Ezen kívül vannak váraink: ozorai, simontornyai. Pacsmagi természetvédelmi terület Tamási és Regöly között, ami híres a madárvilágáról, elhalad mellette a Tamási-Regöly kerékpárút (ez is kihasználatlan terület). Jó adottságaink vannak szőlő és bortermesztéshez, ami szintén nincs kihasználva. Vannak jó borok, de hivatalosan nem palackozhatnak és értékesíthetnek helyi borokat (ebben is előre kellene lépni). Vadászat mellett a horgászat is jelentős lehetne, sok halastó van a járásban, Tamási környékén is. A járás területén van egy 2006 óta nem működő kastélyszálló, Hógyészen. Egy bank tulajdona.	Porga Ferenc
Foglalkoztatás: Tamási járásközponttá tették, amelyet munkahelyteremtéssel szerettek volna megerősíteni. Akkor nagy vállalatokat telepítettek ide, KözGép, Orion, Vegyész, Páva ruhagyár stb. ráerőltetve az ipari munkahelyeket egy alapvetően mezőgazdasági területre. Rendszerváltás után ezek bezártak, elfogytak a munkahelyek. A Philips ezekre települt. Legnagyobb foglalkoztató a Philips és egy 80%-ban import, sertés alapanyagokat feldolgozó húszüzem, mégis 200-nál több embert foglalkoztat. Kis és középvállalkozások megerősítése elengedhetetlen, ebbe a mezőgazdasági vállalkozókat is beleértjük.	
Birtokkoncentráció: Van egy két nagyobb, de erősödnek az 50-150 ha-os gazdálkodók is, ami családi gazdaságnak felel meg, ők is idényszerűen egy-két alkalmazottat tudnak csak foglalkoztatni. Leginkább búza, kukorica. Időnként repce, napraforgó, cukorrépa.	
Értékesítése a mg-i közmunkából származó termékeknek: Helyi termék bolt és közétkeztetés.	
Közzolgáltatások: Nagyobb szennyvízberuházás most is zajlik. Geotermia beruházás. Ivóvízminőség javító program, ami 2008-ban indult. Kétkörös pályázat, amiben létrehoztak egy 30 fős települési társulást a pénzek jobb lehívása érdekében. Első körben mindenki nyert, második körben viszont épp Tamási, aki forráshiány miatt elutasításra került. Vízminőségjavítás fontos, mert nagy külterületei vannak a városnak, vannak, amik messze vannak, puszták, és van olyan külterület, ami közvetlenül kapcsolódik a belterülethez. Elszórt területek vannak, ahol nincs vezetékes víz. Ide 70-80-as években költöztek ki. Mára eljutottunk oda, hogy a vezetékes ivóvíz alapvető közműszolgáltatásnak minősül. 100%-ot nem fognak tudni produkálni ezekre a területekre, de nagymértékben javulna a mostanihoz képest a helyzet. Ezeken a külterületeken gond a csapadékvíz elvezetés, az úthálózat fejlesztés, felújítás, illegális hulladék lerakás. És szociális problémák is adódnak. Klasszikus szegregátum nincs, de vannak problémás területek. Vannak olyan falvak, ahol persze előfordulnak pl: Fürge.	Porga Ferenc, Széles András





	Adósságrendezés: összes feladatot, amit megkaptak finanszírozni kellett (középiskola, általános isk. stb.), mindent a város költségvetésére. De ők ebben az időben is fejlesztettek, kötvényt bocsátottak ki. Jött az adósságkonszolidáció, így a fürdőfejlesztésből jól jöttek ki.	Széles András
	IVS-ben nem a város rehabilitáció útját választották, hanem csak egy kis ablakra, 77 milliós fogda felújításra pályáztak, aminek megfelelően, és annak megfelelő mélységben készült el az IVS.	Széles András
	Kukely György: Városszerkezeti kérdések? Ipari park? Vagy a fürdő, meg vasút kapcsán is voltak városszerkezeti kérdések. Széles András: A vasútfejlesztés az nem teljesen úgy valósult meg, ahogy ők gondolták. Északra szerették volna az útvonalat, ahol az ipari parkot is megtámogathatná ez. De lehet ipari park fejlesztésről beszélni, de nagyon elzárt a terület. Osztatlan közös miatt is sok problémájuk van ipari park telepítése szintjén.	Széles András
	Térségben lévő közmunkára alapozott mg-i termelés? Belecska, már pesti piacra szállít. Udvari a hegyháti részen, savanyúság előállításra specializálódtak. Nagyszokolynak vannak komoly terveik. Ozora mintaszerű. Hőgyész: homoktövis, eper. Kalaznó szintén eper. Majdnem minden településen van valami kicsi. Nagyszékelyben van egy biotermelő közösség, néhány család. Hűtőház lehetne a szárító mellett, ha a hőenergia előáll.	Porga Ferenc
	Vonzáskörzet: 32 település többsége Tamásihoz orientálódik a járásból, csak a peremvidéken van egy-kettő, ami nem. Gyöngyös térsége is Tamási felé orientálódik.	Porga Ferenc
	Szakképzés mennyire igazodik a helyi igényekhez? Nehezen mozdul a rendszer, még a régi vállalatokhoz igazodik. Az itteni iskola egy nagy megyei szakképző rendszer része, aminek keretében elosztották, hogy mit hol tanítanak. Duális képzési rendszer bevezetése itt nehezebb, mert nem létezik az a kapacitás ami felszívna ezt a munkaerőt.	Porga Ferenc, Széles András
	Városrész lehatárolás külön nincs jelenleg.	





<u>Kiderült hogy a városnak nincs partnerségi rendje, azt minél hamarabb kellene, mert csak ezután lehet a partnerségi tervet elfogadni. (Jövő hét szerdán lesz képviselőtestületi ülés!)</u> A partnerségi tervről A partnerek bevonása a partnerségi terv alapján történik. A partnerségi terv meghatározza a munka ütem-, feladat- és menedzsmenttervét, a partnerségi egyeztetés szabályait, a helyi társadalmi szereplők, csoportok bevonásának folyamatát és módját. Célszerű, ha a partnerségi terv végrehajtásának mérföldköveit a tervezés során az önkormányzat figyelemmel kíséri. A partnerségi terv végrehajtásához felelőst kell rendelni, aki a partnerség működtetésére szolgáló eszközrendszerre is befolyással bír. A partnerségi tervet az Irányító Csoport hagyja jóvá	Kukely György
Irányító Csoport feladatai az érintettek legfontosabb külső és belső köreinek azonosítása, akiket a partnerségi egyeztető munkába be kívánnak vonni, a partnerségi egyeztetés folyamatának, lépéseinek, várható eredményeinek jóváhagyása, a tervezés fő szakaszainak követése, értékelése, az eredmények és szükség esetén a módosítások, korrekciók jóváhagyása, a tervezési folyamat és eredményeinek közvetítése a résztvevők ható-, illetve szervezeti körében, a széles szakmai és közösségi részvétel segítése, a partnerségi egyeztetés alapján elkészülő dokumentáció, összefoglalók és az ITS tervezéshez készített „közösségi portfólió” elfogadása.	Kukely György

Feladatok			
	Feladat	Felelős	Határidő
1.	Adatszolgáltatás	Városi koordinátor	folyamatos adatszolgáltatás
2.	ICS alakulásának facilitálása	Városi koordinátor	minél hamarabb!
3.	Munkacsoportok kialakításának facilitálása	Városi koordinátor	minél hamarabb!
4.	Partnerségi rendelet	Képviselő testület	2015. 01. 21. (?)
5.	Jegyzőkönyv	Felelős tervező	2015.01.16.
6.	Ütemterv véglegesítése a partnerségi tervhez	Felelős tervező	2015.01.16.
7.	Partnerségi tervhez szükséges adatok begyűjtése (MCS! ICS! Partnerségi rendelet!)	Felelős tervező	2015.01.16.
8.	Államigazgatási eljáráshoz sablon küldése	Felelős tervező	2015. 01. 14.
9.	Elkészült partnerségi terv átküldése az ICS alakuló ülésére!	Felelős tervező	legkésőbb! 2015. 01. 26.



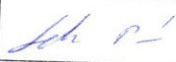
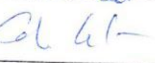
JELENLÉTI ÍV

az **IVS projektindító megbeszélésről**,
önkormányzattal történő egyeztetésről

Tamási Város Önkormányzatával

Időpont: 2015. 01.13. 9:00

Helyszín: Tamási, Szabadság út 46-48, 7090

Név / beosztás	Szervezet	E-mail / telefon	Aláírás
Lehr Péter városi koordinátor	Tamási Város Önkormányzata	lehr.peter@tamasi.hu 136 30 520 2447	
Beregi Tibor műszaki oszt. vez.	Tamási Város Önkormányzata	beregi.tibor@tamasi.hu 20/400-5244	
PORBA FERENC POLGÁRMESTER	TAMÁSI VÁROS ÖNKORM.	polgarmester@tamasi.hu	
Széles András alpolgármester	— " —	alpolgarmester@ tamasi.hu	
Varga Ágnes	Med-Geo Kft	geogrinfo@gmail.com 20/9989-462	
Dr. Fenyő László	Med-Geo Kft	geogrinfo@gmail.com 20/313-5711	
SIFTER LILIA	TERRA STÚDIO KFT	lilia.sifter@yahoo.com 30/377-7833	
KUKELY GYÖRGY	TERRA STÚDIO	kukely.terra@praxisterra.hu	

EMLÉKEZTETŐ

Tárgy: Tamási Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája Belső - Külső munkacsoporti egyeztetés, és lakossági fórum: helyzetfeltárás eddig elkészült fejezeteinek ismertetése	
Dátum:	2015. 03. 06., 10:00
Helyszín:	7090, Tamási, Szabadság út 46-48.
Készítette:	Varga Ágnes
Résztvevők: Mellékelt jelenléti ív szerint.	
Mellékletek: 1. aláíró lap 2. meghívó 3. jelenléti ív 4. vetített előadás	

Napirend	
1.	Dr. Jeney László, felelős tervező a mellékelt prezentáció nyomán ismertetette az ITS megalapozó munkafázisának eddigi eredményeit, valamint áttekintették a dokumentumot.
2.	A tervezők részéről a következő kérdések érkeztek a belső munkacsoport felé: • Tudnak-e segítséget nyújtani abban, hogy a környező települések hatályos településszerkezeti terveinek van-e Tamásit érintő vonatkozása? ha igen mi ez? melyik település az? mi a rendelet száma? • Tamásiban jelenleg hatályban lévő településrendezési eszközei (Településszerkezeti Terv, HÉSZ, külterületi szabályozási terv és belterületi szabályozási terv) mikor módosultak, melyik az utolsó érvényben lévő? • Honnan és hányan járnak be az egyes oktatási intézményekbe a diákok? • Foglalkoztatási szempontból hányan ingáznak Tamásiba a különböző településekről? •
3.	Munkacsoportok részéről a következő hozzászólások, megjegyzések érkeztek: • Turisztikai fejlesztés kapcsán: kerékpárút kiépítés a felhagyott vasúti töltéseken (ahol a síneket is felszedték), amelyek mentén a felhagyott vasúti kiszolgáló épületeket meg lehetne tölteni új funkcióval, amely a kerékpáros turizmust szolgálná. A már meglévő elemeket kell figyelembe venni a tervezéskor, hisz ezeken a területeken nem a semmiből kell mindent létrehozni.

DDOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Dél-Dunántúli Operatív Program - Fenntartható
településfejlesztés a kis- és középvárosokban –
Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”



Európai Unió

	• Időközben elkészültek a ciklusprogramok, amelyben fokozatos iránymegjelölések benne vannak. • Járási szint: Tamásiból nincs kiköltözés a járásba, régen a járás többi településéről volt beáramlás, de ez mára leállt. Talán egy újabb trendváltás határán vagyunk, és a jövőben a kistelepülésekről lesz egyfajta beáramlás, a központi funkciók sűrűsödése miatt. A kistelepüléseken leépül a szolgáltatás és a közlekedés is. • Járási szint – jövedelmi viszonyok: (térképet néztük) látható, hogy a forgalmasabb utak mentén jobbak a jövedelmi viszonyok. Az alacsony jövedelmi viszonyú területeket kellene bekötni a jövőben a vérkeringésbe. • A Kecskemét – Székesfehérvár K-Ny-i tengely alatt nincs semmi. Székesfehérvár összekötése Péccsel kedvező lenne. • Tamásiban alapulhatna egy feldolgozóipar a mezőgazdaságra, de ahhoz kellene vasútvonal, és utak (teherszállításra gondolva). • Lakásállományban történt furcsa mozgás: Pári kiválása miatt! • Arra is fókuszálni kellene, hogy a magánszférát hogyan vonjuk be a turisztikai szektorba, fontos lenne! • Dombóvár-Tamási turisztikai tengelyként történő kiépítése lenne kívánatos.
--	---

Mellékletek

Aláíró lap

Az emlékeztetőt átnéztük, és a 2015. 03. 06-ai egyeztetésen elhangzottak alapján hitelesnek találjuk.

Olvasható név	Aláírás

Kelt:

MEGHÍVÓ

TÁJÉKOZTATÓ TAMÁSI INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJÁNAK MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZEINEK ELKÉSZÜLT EREDMÉNYEIRŐL

Nagy szeretettel meghívjuk Önt, Tamási Integrált településfejlesztési Stratégiájának kidolgozásához kapcsolódó soron következő fórumunkra.

A fórumon a megalapozó dokumentáció eddigi eredményeinek ismertetésére kerül sor, amely után lehetőség nyílik az azokkal kapcsolatos vélemények, gondolatok megosztására a tervezőkkel.

A tájékoztatóra **2015. március 6-án** (pénteken) **10:00-kor** kerül sor a **Tamási Polgármesteri Hivatal tárgyalótermében**.

Megjelenésére feltétlenül számítunk!

TERRA Stúdió Kft.
1034 Budapest, Szomolnok u. 14.



TERRA STÚDIÓ KFT.

SZÉCHENYI 2020



MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap



BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

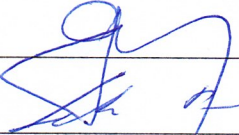
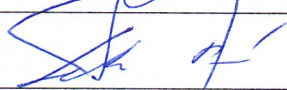
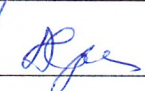
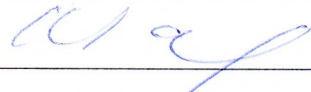
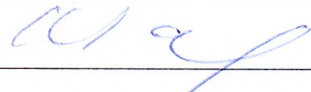
JELENLÉTI ÍV

a(z) *Helyzetfelmérés munkarész előzői eredményeinek*
ülésétől/egyeztetésről/megbeszélésről *ismertetése*

Tamási Város Önkormányzatával

Időpont: *2015. március 6. 10⁰⁰*

Helyszín: *Tamási Város Önkormányzata, Díszterem*

Név	Szervezet	Aláírás
<i>Széles András</i>	<i>Tamási Juh.</i>	
<i>GUYS TIBOR</i>	<i>LAKOSSÁG</i> 	
<i>Lehr Péter</i>	<i>Tamási Községi Önk. Hiv. koordinátor</i>	
<i>Varga Ágnes</i>	<i>Med-Geo Kft. Terra Stúdió'</i>	
<i>DR. HEVEY KÁROLY</i>	<i>MED-GEO KFT. TERRA-STUDIO'</i>	
<i>Dr. Kőrösi Károly</i>	<i>Tamási Város Önk.</i>	

EMLÉKEZTETŐ

Tárgy: Tamási Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája Belső külső munkacsoporti egyeztetés és lakossági fórum: helyzetfeltárás eddig elkészült fejezeteinek ismertetése, jövőkép, stratégiai célok meghatározása	
Dátum:	2015. 03. 20., 10:00
Helyszín:	7090, Tamási, Szabadság út 46-48.
Készítette:	Varga Ágnes
Résztvevők: Mellékelt jelenléti ív szerint.	
Mellékletek: 1. aláíró lap 2. jelenléti ív	

Napirend	
1.	Az egyeztetés fő napirendi pontja a stratégia jövőképének, átfogó és specifikus céljainak meghatározása volt. Az egyeztetés folyamán az alábbi fejlesztési irányok kerültek kialakításra, amelyekbe besorolásra kerülnek a tervezett projektek. Az egyeztetés végén a felelős tervező és a belső munkacsoport megállapodott abban, hogy az elkészült táblázatot elektronikus formában megkapja az önkormányzat, amelyet a tervezett projektekkal feltöltenek, és azt emailben visszaküldik a tervező számára.

Jövőkép	Átfogó célok	Specifikus célok	Prioritások	Projektek
Tamási a helyi erőforrások sokoldalú, innovatív, integrált hasznosításán alapuló várossá válik	A helyi erőforrásokra alapozó, fenntartható, innovatív és versenyképes gazdaság erősítése	megújuló geotermikus energetikai K+F bázis kialakítása	geotermán alapuló közösségi fűtésrendszer	
			jelenlegi rendszer fejlesztése mélykutas fúrással	
			ipari park megújulóenergia-felhasználásának és energiahatékonyság-növelésének támogatása	
			geotermikus energián alapuló erőművi hasznosítás lehetőségének kialakítása	
		mezőgazdasági komplex K+F program megvalósítása	"üzemanyagtermelés helyett" valódi hozzáadott érték előállítása	
			alternatív energiák használatával a mezőgazdaság energiahatékonyságának növelése	
			helyi élelmiszerfeldolgozó kapacitások kiépítése termelői összefogással	
			helyi mezőgazdasági alapanyag-termelési igényekhez igazított logisztikai alközpont kialakítása	
		helyi erőforrásokon alapuló munkahelyteremtés	hátrányos helyzetű társadalmi csoportok munkához jutásának elősegítése	járási szintű közmunkaprogram piaci szektor felé terelése
			helyi termékek versenyképességének támogatása	helyi termékek előállításának elősegítése
			feldolgozóipari kapacitás bővítése	helyben előállított termékek piaci értékesítésének elősegítése
	Intelligens és vonzó város megteremtése	humán erőforrás fejlesztése	oktatási intézmények működési stabilitásának biztosítása	ipari park területének bővítése
			helyi gazdasági igényekhez igazodó szakképzési rendszer megteremtése	
			tehetséges fiatalok képességeinek kibontakoztatását célzó fejlesztések támogatása	
			lakosság képzettségi szintjének növelése	felsőfokú képzés meghonosítása

DDOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Dél-Dunántúli Operatív Program - Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”



Európai Unió

	város népességmegtartó erejének növelése az életminőség javításával	lakókörnyezet életkörülményeinek javítása	lakásállomány bővülésének elősegítése	
			műholdas szabályozású távhőrendszer	
			épületek energiahatékonyságának javítását szolgáló passzív beavatkozások	
			közvilágítás fejlesztése	
		társadalmi környezet javítása	szociális ellátorendszer fejlesztése	
			társadalmi kohézió erősítése	
			civil szféra támogatása	
			közösségfejlesztés	
			helyi identitástudat erősítése	
		közigazgatási ügyintézés javítása	városablak kialakítása	
		nagyterületi szintű közlekedési elérhetőség javítása	e-önkormányzat rendszerének kiépítése	
			vasúti személyszállítás visszaállítása	
	A nyugat-tolnai egészségutisztikai tengely társaközponti szerepkör betöltése	lakosság egészségtudatos életmódjának biztosítása	M65-ös autópálya megépítése	
			termálfürdő	
			egészségügyi munkaerőkapacitás bővítése	
		sportpolitikai fejlesztések	egészségügyi intézményhálózat	
			Sportok Háza	
			lovassport	
			atlétika	
			kerékpár	
	helyi turisztikai attrakciók versenyképességének növelése	kulturális örökség ápolása	futball	
			hagyományápolás	
			történelmi egyházak támogatása	
		épített örökség védelme, fejlesztése	kulturális programkínálat bővítése	
			közösségi terek kialakítása	
			templomfelújítás	
		természeti örökségre alapozott aktív rekreációs-	múemlékvédelem	
			természetjárás, túraútvonalak	

DDOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Dél-Dunántúli Operatív Program - Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”



Európai Unió



			szabadidős tevékenységek támogatása	Gyulaj–Tamási erdőterületek fenntartható ökoturisztikai célú megnyitása
				dámvad, erdőgazdálkodás
				horgászturizmus
				Pacsmagi-tavak átfogó turisztikai hasznosítása
		turizmus infrastruktúrájának fejlesztése	városmarketing erősítése	
			kerékpáros turizmus feltételeinek fejlesztése	kerékpárúthálózat bővítése, meglévő szakaszok összekapcsolása
			vendéglátóhelyek bővítése	
			korszerű kereskedelmi szálláshelykínálat biztosítása	

DDOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Dél-Dunántúli Operatív Program - Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”



Európai Unió

Mellékletek

Aláíró lap

Az emlékeztetőt átnéztük, és a 2015. 03. 20-ai műhelymunkán elhangzottak alapján hitelesnek találjuk.

Olvasható név	Aláírás

Kelt:



JELLENLÉTI ÍV

a(z) *belso és kulo munkacsoport*
üléséről/egyeztetésről/megbeszélésről

Tamás Város Önkormányzatával

Időpont: *2015. 03. 20. 10⁰⁰*

Helyszín: *Tamási Város Önkormányzata Díszterem*

Név	Szervezet	Aláírás
<i>Cserenytes Balázs</i>	<i>Tamási Város Önk.</i>	<i>[Signature]</i>
<i>BERÉTI TIBOR</i>	<i>Tamási Város Önk.</i>	<i>[Signature]</i>
<i>Varga Ágnes</i>	<i>Terra Stúdió</i>	<i>Varga Ágnes</i>
<i>BAU ROBERT</i>	<i>TOLNA MEGYEI ÖNK. HIV.</i>	<i>[Signature]</i>
<i>Lehr Péter</i>	<i>Tamási Város Önk.</i>	<i>[Signature]</i>
<i>Széles András</i>	<i>—</i>	<i>[Signature]</i>
<i>KRALI KÁROLY</i>	<i>Tamási Város Önk.</i>	<i>[Signature]</i>
<i>DR. JENEX LÁSZLÓ</i>	<i>Med-80 Kft/Terra Stúdió Kft</i>	<i>Dr. Jenex László</i>



MEGHÍVÓ

TÁJÉKOZTATÓ TAMÁSI INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJÁNAK MEGALAPOZÓ MUNKARÉSZEINEK ELKÉSZÜLT EREDMÉNYEIRŐL

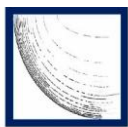
Nagy szeretettel meghívjuk Önt, Tamási Integrált településfejlesztési Stratégiájának kidolgozásához kapcsolódó soron következő fórumunkra, amely három főbb pontot tartalmaz.

- ⊕ A fórumon a megalapozó dokumentáció eddigi eredményeinek ismertetésére kerül sor, amely után lehetőség nyílik az azokkal kapcsolatos vélemények, gondolatok megosztására a tervezőkkel.
- ⊕ Az tervezési dokumentumokban (hatályos településfejlesztési koncepció, hatályos rendezési terv, stb.) megfogalmazott tervek közül azoknak az összegyűjtése, amelyek 1.) időközben megvalósultak, vagy 2.) amelyek már nem szerepelnek a célok között
- ⊕ A stratégiában megjelenítendő jövőkép felvázolása:
 - a Tamási által támogatott, a megyei TOP-ban tervezett projektek megnevezése (mivel jelen pillanatban is tartanak erről a tárgyalások, a legutolsó állapot szerint)
 - kulcsfontosságú hosszú és középtávra szóló fejlesztési irányok kijelölése, azok súlyozásával stratégiai célrendszer meghatározása (ha vannak: lehetséges akcióterületek)

A tájékoztatóra **2015. március 20-án** (péntek) **10:00-kor** kerül sor a sor **Tamási Polgármesteri Hivatal tárgyalótermében**.

Megjelenésére feltétlenül számítunk!

TERRA Stúdió Kft.
1034 Budapest, Szomolnok u. 14.



TERRA STÚDIÓ KFT.

SZÉCHENYI 2020



MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap



BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

EMLÉKEZTETŐ

Tárgy: Tamási Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája Belső külső munkacsoporti egyeztetés és lakossági fórum: antiszegregációs terv és intézkedések egyeztetése	
Dátum:	2015. 04. 17., 10:00
Helyszín:	7090, Tamási, Szabadság út 46-48.
Készítette:	Varga Ágnes
Résztvevők: Mellékelt jelenléti ív szerint.	
Mellékletek: 1. aláíró lap 2. jelenléti ív 3. meghívó	

Napirend

Az egyeztetés legfőbb napirendi pontja az antiszegregációs program intézkedéseinek és tartalmának egyeztetése, az egyeztetés folyamán a következő pontok kerültek tisztázásra.

- a városnak eddig nem volt antiszegregációs terve
- a városban eddig egy komplex program, és kisebb projektek folytak a hátrányos helyzetűek helyzetének javítására.
- A KSH által kijelölt szegregátumok, és szegregációval veszélyeztetett területeken felül a város további szegregációval veszélyeztetett területeket nevezett meg, amelyek a következők:
 - Kishenye–Öreghenye–Adorján-újtelep–Adorjánpuszta
 - Szarkahegy–Szurokhegy
 - Rácvölgy–Kosba–Újvárhegy–Tuskós
- a területeken a legkiemelkedőbb problémának a következőket látja a város vezetősége:
 - csatornázás hiányos
 - közvilágítást kellene fejleszteni
 - utak felújításra szorulnak
 - ivóvíz vezetés is kell
 - néhol szilárd burkolat hiánya

Ezt követően a tervezőkkel áttekintették a szegregátumokban tapasztalható humán és infrastrukturális fejlesztési területekre alkalmazható lehetséges intézkedéseket, és összegyűjtöttük azokat, amiket jelenleg is igénybe tudnak venni a szegregátumban, vagy a város más részein élő hátrányos helyzetű rétegek:

DDOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Dél-Dunántúli Operatív Program - Fenntartható
településfejlesztés a kis- és középvárosokban –
Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”



Európai Unió

- szociális bérlakás kevés van
- téli képzések felnőtteknek
- Családsegítő Szolgálat, védőnők foglalkoznak
- Közütemi tartozások kezelésére
- védett stádiumban az önkormányzat ad támogatást
- nyújtottak adósságkezelési szolgáltatást
- kártyás - előre fizetés: hivatalos feltételei -védett fogyasztóvá válás - nem volt tömeges villanyóra leszerelés

Majd a monitoring rendszer kidolgozása került elő, felmerült, hogy közérzeti indikátort lehetne talán javasolni.

Az egyeztetés végén a munkacsoportok és a tervezők megállapodtak, hogy a tervezők az előkészített antiszegregációs anyagot átküldik előzetes véleményezésre, és a visszajelzéseket beépítve véglegesítik azt az ITS megfelelő fejezeteként.

Mellékletek

Aláíró lap

Az emlékeztetőt átnéztük, és a 2015. 04. 17-ei műhelymunkán elhangzottak alapján hitelesnek találjuk.

Olvasható név	Aláírás

Kelt:

MEGHÍVÓ

TAMÁSI INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJÁNAK EGYEZTETÉSE

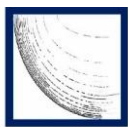
Nagy szeretettel meghívjuk Önt, Tamási Integrált településfejlesztési Stratégiájának kidolgozásához kapcsolódó soron következő fórumunkra, amely négy főbb pontot tartalmaz.

- városi problématérkép/értéktérkép elkészítése
- lehatárolt városrészek rövid bemutatása, városrészi swot-elemzések
- stratégia 1. „draft” változatának egyeztetése
 - jövőkép, célok véleményezése
 - akcióterületek lehatárolása
- főépítéssel átbeszélni a hatályos településszerkezeti terv megállapításait, megvalósult elemeit

Az egyeztetésre **2015. április 17-én** (pénteken) **10:00**-kor kerül sor **Tamási Polgármesteri Hivatalban**.

Megjelenésére feltétlenül számítunk!

TERRA Stúdió Kft.
1034 Budapest, Szomolnok u. 14.



TERRA STÚDIÓ KFT.

SZÉCHENYI  2020



MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap



BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

JELENLÉTI ÍV

a(z) *antiszegregációs terv egyetke*
üléséről/egyeztetéséről/megbeszélésről *belső és külső rcs*

Tamási Város Önkormányzatával

Időpont: *2015. Ok. 17. 10⁰⁰*

Helyszín: *Tamási Önkormányzati Hivatal, díszterem*

Név	Szervezet	Aláírás
<i>Lehr Péter</i>	<i>Tamási Községi Önk. hivatal</i>	<i>Lehr P.</i>
<i>Beregi Tibor</i>	<i>Tamási Községi Önk. Hiv.</i>	<i>Beregi Tibor</i>
<i>KRALJ KÁROLY</i>	<i>TAMÁSI ÖNKORMÁNYZAT</i>	<i>KRALJ K.</i>
<i>BÁNY ROBERT</i>	<i>TOLNA MEGYEI ÖNK. HIV.</i>	<i>BÁNY R.</i>
<i>Széles András</i>	<i>Tamási Juh.</i>	<i>Széles A.</i>
<i>DR. JENNY ZSÉLD</i>	<i>MED-GEO Kft. /Terra Stúdió</i>	<i>Dr. Jenny Zs. Zs.</i>
<i>Varga Ágnes</i>	<i>MED-GEO Kft. /Terra Stúdió</i>	<i>Varga Ágnes</i>